

PROGRAM BEZPOŚREDNICH PRZELOTÓW CZARTEROWYCH
DO POLSKI NA SEZON 1991

NOWOCZESNYMI SAMOLOTAMI BOEING 767
POLSKICH LINII LOTNICZYCH LOT

TORONTO—WARSZAWA	Ceny w obie strony	
	Dorośli	Dzieci (2-11)
STYCZEŃ 07, 14, 21, 28	899	649
LUTY 04, 11, 18, 25,	899	649
MARZEC 04, 11, 18, 20	949	719
MARZEC 25, 27	979	739
KWIECIEŃ 03, 07, 10, 14, 17, 21, 24, 28	949	719
MAJ 01, 05, 08,	949	719
MAJ 12, 15, 19, 22, 26, 29	1099	779
CZERWIEC 02, 05, 09, 12	1049	779
CZERWIEC 16, 19	1099	829
CZERWIEC 23, 26, 30	1199	849
LIPIEC 03, 07, 10, 14	1199	849
LIPIEC 17, 21, 24, 28, 31	1149	829
SIERPIEŃ 04, 07, 11, 14, 18, 21, 25, 28	1099	779
WRZESIEŃ 01, 04, 08, 11, 15, 18, 22, 25, 29	999	719
PAŹDZIERNIK 02, 06, 09, 13, 16, 20, 23, 27, 30	949	719
LISTOPAD 03, 06, 10, 13, 17, 20, 24, 27	899	649
GRUDZIEŃ 01, 04	899	649
GRUDZIEŃ 08, 11, 15	999	749
GRUDZIEŃ 18, 22	1099	769
STYCZEŃ 05, 08, 12, 15, 19, 22, 26, (1992)	899	649

WARSZAWA—TORONTO (Dowolne Daty Powrotu)

STYCZEŃ 07, 14, 21, 28
LUTY 04, 11, 18, 25,
MARZEC 04, 11, 18, 20, 25, 27
KWIECIEŃ 03, 07, 10, 14, 17, 21, 24, 28
MAJ 01, 05, 08, 12, 15, 19, 22, 26, 29
CZERWIEC 02, 05, 09, 12, 16, 19, 23, 26, 30
LIPIEC 03, 07, 10, 14, 17, 21, 24, 28, 31
SIERPIEŃ 04, 07, 11, 14, 18, 21, 25, 28
WRZESIEŃ 01, 04, 08, 11, 15, 18, 22, 25, 29
PAŹDZIERNIK 02, 06, 09, 13, 16, 20, 23, 27, 30
LISTOPAD 03, 06, 10, 13, 17, 20, 24, 27
GRUDZIEŃ 01, 04, 11, 15, 18, 22
STYCZEŃ 05, 08, 12, 15, 19, 22, 26, (1992)

Uwaga! Prosimy pamiętać, że dzieci poniżej 6 lat mogą podróżować tylko w towarzystwie osoby dorosłej.

Dziecko poniżej 2 lat (INF) podróżujące z jednym z rodziców nie podlega żadnej opłacie. Nie może jednak zajmować osobnego miejsca i mieć bagaż.

WARSZAWA—TORONTO—WARSZAWA

Czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień
Dorośli \$1050 Dzieci \$682 INF \$105

Pozostałe miesiące
Dorośli \$900 Dzieci \$585 INF \$90

Uwaga, wszystkie przedpłaty podlegają podatkom w wysokości 1% płatnemu w Polsce.

Dodatkowe Koszty

Podatek lotniskowy \$40.00
Ubezpieczenie biletu \$30.00

Lic. No. 2486503

Pekao Travel już dzisiaj czeka na Twoją rezerwację.
Poleć z nami i skorzystaj z wysokiej klasy serwisu pokładowego.

WARUNKI DOKONANIA REZERWACJI:

Zadek w wysokości \$100.00 plus koszty ubezpieczenia biletu na wypadek choroby musi wpłynąć do Pekao przed upływem 7 dni od zrobienia rezerwacji. Pozostała należność musi wpłynąć do Pekao nie później niż na 21 dni przed datą odlotu.

Prosimy zwrócić uwagę, że zarówno zadek jak i pozostała należność jest niezwracalna.

Dozwolona ilość bagażu: 64 kilogramy (dwie sztuki) plus podręczny.

Subject to NTA and Government approval.

Uwaga! Ważny paszport i wiza są wymagane do przekroczenia granicy. Osoby podróżujące na paszportach innych niż kanadyjskie muszą posiadać dokumenty pozwalające na wjazd z powrotem do Kanady.

PEKAO TRADING COMPANY (CANADA) LTD.
PEKAO INTERNATIONAL TRAVEL AND TOURS
1610 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
Tel: (416) 588-1988

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

TYLKO W ECHU!

WOJNA
Z IRAKIEM

• SIŁA
PRZECIW
ZACHODNIEJ
TECHNOLOGII
• GDZIE
MOŻEMY
PRZEGRACZ?
• PLANY
I STRATEGIE
BOJOWE
• SKUTKI WOJNY
W KANADZIE

SOWIECI
JEŹDZĄ
LITWĘ
KREW NA
ULICACH
WILNA
CO NA TO
ŚWIAT
I POLSKA?

OD NIEGO TRZEBA ZAGZAĆ
NA ZDJĘCIU -
AMERYKAŃSKI
STEALTH FIGHTER
F-117A

The Municipal Freedom of Information and Protection of Privacy Act* ...to tve nowe prawo.

(*Ustawa o Wolności Dostępu do Informacji oraz Ochronie Prawa do Prywatnego Życia)

Wymieniona ustawa obejmuje wszelkie organizacje, zarządy, i komisje podlegające władzom miejskim - włącznie z organizacjami szkolnictwa, policji, służby zdrowia, zarządu dróg publicznych, przedsiębiorstw użyteczności publicznej, oraz władz konserwacyjnych.

Każda z tych organizacji jest obowiązana posiadać - do użytku publicznego - liste klasyfikacyjną swoich akt oraz informacji i danych osobistych.

Ustawa gwarantuje dostęp do wymienionych informacji, ze ściśle określonymi wyjątkami. Jednocześnie zabezpiecza ona informacje o tobie oraz twoje dane osobiste, zgodnie z prawem do prywatnego życia. Każda organizacja będzie miała specjalnie wyznaczoną osobę - określoną tytułem Information and Privacy Coordinator - której zadaniem będzie udzielanie odpowiedniej pomocy przy poszukiwaniu informacji.

W sprawach spornych, tj. konfliktu między prawem dostępu do informacji a prawem do prywatnego życia, można składać odwołanie do urzędu Office of the Information and Privacy Commissioner (tel. 1-800-387-0073).

Dalsze informacje na temat omawianej ustawy można otrzymać kontaktując się z:

The Freedom of Information and
Privacy Branch,
Management Board Secretariat,
56 Wellesley Street West, 18th Floor,
Toronto, Ontario, M7A 1Z6

(416) 327-2187

Ontario

ECHO

NIEZALEŻNY TYGODNIK POLSKI

REDAKTORZY:

Zbigniew Farmus
Leszek Szaruga
(Niemcy)

Karolina Jankowska

Hania Sokolska

Joanna Schetyna

dr Krzysztof Ostaszewski
(USA)

dr Lidia Dobosz

Halina Baranowska

Ewa Rewkowska

Elżbieta Wolska

Janusz Pietrus

- Świat, Kanada, Polska
- Z dystansu

- Czytane między...
Lektury nieobojętne
- Emigracja
- Widziane z kanapy
- Pokochać kapitalizm

- Zdrowie
- Życie nie umierać
- Echo poleca, brydż
- Polak nie zginie
- Film

WSPÓŁPRACUJĄ:

Wiesława Czapińska (Polska), Jan Rulewski (Polska),
Ryszard Łada (Polska), Andrzej Kobos,
Andrzej Stawicki, Nina Geysztor-Zawirska,
Maciej Kurowicki (Polska), Waclaw Liebert,
Adam Tomaszewski, Iwona Majewska, A.Nike Mineyko,
Wojciech Wojnarowicz, Jerzy Zieleniewski (ZSSR),
Krystyna Niepokólczycka-Weber (Austria, Eur.Zach.),
Kazimierz Wodziński (Egipt, Bliski Wschód),
Kazuko Osumi (Japonia, Daleki Wschód),
Jerzy Skoryna (Meksyk, Ameryka Łacińska),
Marek Janik (RPA, Afryka) Stanisław Dubiski
Typesetting: Olimpia Orlewicz
Przedstawiciel działu reklamy: Krzysztof Drożdż
Druk: Związkowiec, okładka: Futura Graphics

WYDAWCY:

Grażyna
i Zbigniew
FARMUS

Redaktor
naczelny:
Grażyna
Farmus

Wszystkie wiadomości i ogłoszenia
dla nas przyjmuje maszyna
TEL. 747-6034

UWAGA NOWO PRZYBYLI!

W Nowym Roku ECHO oferować będzie nadal
bezpłatnie na zagospodarowanie
trzymiesięczną prenumeratę.
Zgłoszenia przyjmujemy wyłącznie listownie.
Proszę podać imię, nazwisko, adres wraz z
kodem pocztowym i czas pobytu w Kanadzie.
Okres oczekiwania na bezpłatną prenumeratę
wynosi obecnie do 2 miesięcy.

KALENDARZYK ECHA

17 stycznia, CZWARTEK
Antoni, Jan, Marian, Rościślaw i Sabinian
18 stycznia, PIĄTEK
Beatrycze, Jaropek, Małgorzata, Marta i Piotr
19 stycznia, SOBOTA
Etymlusz, Henryk, Mariusz, Ratymir i Seweryna
20 stycznia, NIEDZIELA
Czcisław, Dobroni, Fabian i Sebastian
21 stycznia, PONIEDZIELEK
Agnieszka, Epifani, Inez, Jarosława, Jarosław
i Rozwita
22 stycznia, WTOREK
Anastazja, Anastazy, Cyntia, Dorlan, Wiktor,
Wincenty i Witosław
23 stycznia, ŚRODA
Emerencja, Ildelfons, Klemens, Maria, Rajmund,
Wrocisława i Zelma

ADRES

51A Thistle Down Blvd., Rexdale, Ont. M9V 4A6, Canada

POCZTOWY:

TEL. (416) 747-6034, FAX: (416) 748 8046

ADVERTISEMENTS:

\$7 per column, Special: minimum 3 months' display (12 issues) 1 col. - 1 1/2 inch.

\$75.00, 2 col. - 1 1/2 inches \$150.00, 2 col. - 3 inches \$290.00, photo extra \$5.00.

GST

Full page special rate \$200.00, half page \$130.00, back cover \$450.00, in. cover \$250.

R120882998

Add 7% GST to all prices.

SUBSCRIPTION

Półroczna \$32 + 7% GST \$2.24 = \$34.24, roczna \$56 + 7% GST \$3.92 = \$59.92,

PRENUMERATA:

dla nowo przybyłych bezpłatnych 12 numerów.

Zagraniczna półroczna \$35 US, roczna \$60 US, lotnicza 100% więcej.

Prenumerata dostarczana na pocztę w każdy czwartek.

Second Class Registration Number 7631 Postage Paid At Toronto

WOJNA O PRZYSZŁOŚĆ

Wojna z Irakiem nie jest wojną o ropę naftową. Jest to wojna o przyszłość demokracji i wolności, o przyszłość świata zachodniego, o przyszłość chrześcijaństwa i cywilizacji europejskiej, o przyszłość świata białych. Jest ona wojną konieczną, gdyż bez niej świat muzułmański zajęłby nieusuwalny przyczółek możliwości ziemskiej dominacji. Powstrzymując teraz Irak i Husseina zabezpieczamy się przed tysiącem Iraków i tysiącem Husseinów w przyszłości, z których każdy następny byłby groźniejszy od poprzedniego. Podejmując walkę teraz gwarantujemy naszym potomkom, że będą mogli kontynuować i rozwijać w pokoju nasze tradycje oraz kultywować te same co my dziedzictwo.

ZBIGNIEW FARMUS

KRÓL JEST NAGI

W roku ubiegłym napisałem kilka komentarzy (np. "Litwa sprzedana" w nr 125 z 5 kwietnia, bądź "Ślepy i głuchy Zachód" w nr 150 z 4 października), w których nie ludząc się co do "wielkiego sowieckiego humanisty i sowieckiego demokracji-komunisty" - Gorbaczowa, pokazywałem, że Zachód - poza słowami - nie kiwnie palcem w bucie, aby zwrócić Gorbaczowowi uwagę, że faktycznie nie jest tym za kogo się podaje. Zachód ze względu na potrzebę oraz wygodność dobrych stosunków z Moskwą wolał nic nie widzieć, ani nie słyszeć w kwestii brutalnego łamania przez Gorbaczowa elementarnych wolności i praw jednostki. Mało tego, przyznał mu nawet Pokojową Nagrodę Nobla, co uznałem za największą bzdurę w dziejach ludzkości ("Noblowski gorbazim" w nr 152 z

18 października). Teraz jednakże po rozlewie krwi na Litwie - jak wskazują wypowiedzi polityków i komentarze dziennikarzy - nareszcie publicznie przyznano, że Gorbaczow stroił się w piórka liberała i demokracji, ale w rzeczywistości jest dyktatorem. Czy pójdą za tą oceną jakieś konkretne kroki? Należy wątpić, aby Zachód był gotów do wojny o Litwę (byłoby zresztą przesadą domaganie się tego). Ale czy nie powinien teraz np. nawiązać stosunków dyplomatycznych z Litwą, Estonią i Łotwą? Jeśli nie zrobi tego oznaczać to będzie, że nadal obowiązuje podział Europy dokonany w Jaltcie. Jestem pesymistą, wiele wskazuje, że spotkanie na szczycie Bush-Gorbaczow w Jaltcie podział ten utrzymało w mocy.

ŚWIATOWIT

Woryginalie rysunek ten miał optymistyczne hasło KONIEC JAZDY! WYSIADAĆ!

«La Repubblica»

STRZAŁY W WILNIE

Żołnierze Armii Czerwonej przygotowują się do ataku na Dom Prasy w Wilnie.

W ubiegłym tygodniu Ministerstwo Obrony ZSSR skierowało jednostki komandosów do republik nadbałtyckich, zakaukaskich, do Mołdawii i niektórych rejonów Ukrainy, czyli wszędzie tam, gdzie najsilniejsze są aspiracje niepodległościowe. KGB, MSW, żołnierze likwidują wszystkie niepodległościowe organizacje - w Południowej Osetii w Gruzji

sily sowieckie ostrzeliwują podejrzanych, zabiły już co najmniej kilkadziesiąt ludzi. Coraz więcej jest doniesień o zatrzymaniach, brankach, a nawet zesłaniach i zniknięciach bez śladu.

Przed kilku dniami w piątek w południe czołgi i wozy pancerne podjechały w Wilnie pod Dom Prasy "Republika". Na ludzi gromadzących

się wokół budynku rzucono gaz łzawiący. Z trzech transporterów wyskoczyli komandosi. Strzelając wdarli się do środka. Jeden z czołgów wypalił w fasadę budynku. Dwóch pracowników drukarni zostało rannych, jeden ciężko, prawie wszyscy zostali pobici. Wieczorem w telewizji wystąpił pułkownik i tłumaczył, że

ciąg dalszy na str. 12

• W Wilnie oddziały sowieckie posługując się bronią i czołgami zajęły w nocy z 12 na 13 stycznia budynki litewskiego radia i telewizji oraz kilka innych gmachów publicznych. Śmierć poniosło co najmniej 14 osób, w tym dwie pod gąsienicami czołgów, około 200 osób zostało rannych, niektóre bardzo poważnie. Atak oddziałów sowieckich na budynki publiczne miał także miejsce w Kownie (były oflary, szczegóły nie są jeszcze znane). Prezydent Litwy Landsbergis schronił się wraz z parlamentarzystami i grupą ochotników w budynku parlamentu litewskiego oznajmiając, że będzie go bronił do ostatniej kropli krwi i apelując do Zachodu o pomoc. Wokół parlamentu Litwini zbudowali barykady i zapory z drutu kolczastego. Około 2000 ludzi, głównie mężczyzn, zebrało się w pobliżu parlamentu chcąc bronić go przed oddziałami sowieckimi. Rozeszli się do domów dopiero po apelu prezydenta Landsbergisa, który powiedział im, że udało mu się zawrzeć tymczasowy rozejm z dowództwem sowieckim.

• Po ulicach Wilna oraz innych miast Litwy, a także w Estonii oraz na Łotwie jeżdżą czołgi i transportery opancerzone, nad miastami krążą nisko helikoptery, żołnierze biją przechodniów oraz wpadają do mieszkań robiąc rewizje i wywracając wszystko do góry nogami pod pozorem poszukiwania dezertersów z armii. W Wilnie przebywa kilkanaście tysięcy żołnierzy sowieckich, w tym 3 tys. komandosów. Szacuje się, że łącznie w trzech republikach bałtyckich jest ponad 100 tys. żołnierzy.

• Na dwa dni przed atakiem wojsk sowieckich na Litwie przy-

dent ZSSR Gorbaczow wystosował ultimatum wobec parlamentu Litwy, żądając natychmiastowego przywrócenia konstytucji ZSSR i anulowania niezgodnych z nią praw. Po akcji żołnierzy sowieckich prezydent Landsbergis próbował kilkakrotnie dozwonić się do Gorbaczowa, ale albo nie mógł uzyskać połączenia, albo dowiadywał się, że Gorbaczow nie ma czasu. Przez dwa dni Gorbaczow nie wypowiedział się o akcji Armii Czerwonej na Litwie, a następnie powiedział, że nic nie wiedział o użyciu siły przez żołnierzy sowieckich i że nie wydał rozkazu użycia siły. Podobne stanowisko zajęł sowiecki minister obrony Jazow, który wyjaśnił, że decyzję posłużenia się siłą, podjął dowódca lokalnego okręgu wojskowego, a on sam rozkazał, jak tylko dotarli do Moskwy informacje, wycofać czołgi.

• Po ulicach Wilna jeżdżą wozy radiowe podające, że władzę na Litwie przejął Komitet Ocalenia Narodowego, utworzony przez wierną Kremlowi frakcję w litewskiej partii komunistycznej. Komitet apeluje do Litwinów o nie stawianie oporu. Ulotki z tą samą propagandą rozrzucają z helikopterów.

• Na Litwie trwają demonstracje ugrupowań antyniepodległościowych (uczestniczą w nich głównie Rosjanie) oraz niepodległościowych. Te ostatnie są rozpędzane przez wojsko, milicję i KGB, a ich uczestnicy są aresztowani i wywożeni w nieznanym kierunku.

• Parlament Litwy upoważnił ministra spraw zagranicznych Litwy Algirdasa Saudargasa przebywającego w Polsce do stworzenia rządu na uchodźstwie, gdyby parlament został rozwiązany, a legalny rząd w Wilnie usunięty. Saudargas kilkakrotnie wystąpił w telewizji polskiej przekazując apele do Litwinów, rządów państw zachodnich i opinii publicznej: "Świat tylko przygląda się - powiedział - jak demokracja zrodzona w Atenach mordowana jest w Wilnie. Litwa została sprzedana". Saudargas podkreślił, że Stany Zjednoczone są zbyt zajęte kryzysem

w Zatoce Perskiej, aby poświęcić pełną uwagę Litwie.

• Wielu deputowanych do Rady Najwyższej ZSSR oskarżyło Gorbaczowa i innych przywódców na Kremlu o jawne wkroczenie na drogę dyktatury i totalitaryzmu.

• W Moskwie oraz w wielu miastach na terenie całego Związku Sowieckiego odbyły się demonstracje solidarności i poparcia dla Litwy. W Moskwie demonstranci wznosili m.in. okrzyki "Gorbaczow faszysta" oraz "Gorbaczow=Hussein".

• Krytyczne oświadczenia w sprawie ataku wojsk sowieckich na Litwie złożyła większość państw zachodnich. Prezydent USA Bush sugerując możliwość utraty przez Gorbaczowa kontroli nad ZSSR zaapelował o natychmiastowe powstrzymanie interwencji zbrojnej na Litwie oraz o powrót do pokojowych negocjacji z legalnymi rządami republik nadbałtyckich. Bush powiedział, że nie sądzi, aby Kreml wykorzystywał kryzys w Zatoce Perskiej do rozprawienia się z ruchami niepodległościowymi w ZSSR. Prezydent USA podkreślił, że niczym nie można usprawiedliwić użycia siły przeciwko rządowi wybranemu w sposób demokratyczny i wyraził obawę, iż w przypadku kontynuowania kursu przemocy stosunki amerykańsko-sowieckie mogą się pogorszyć oraz może nastąpić powrót zimnej wojny.

• Wspólnota Europejska ostrzegła w liście do p.o. ministra spraw zagranicznych Szewardnadze, że stosunki z ZSSR na skutek interwencji wojsk sowieckich na Litwie mogą ulec pogorszeniu. Niektóre kraje zapowiedziały cofnięcie pomocy humanitarnej dla ZSSR. Inne rozważają tę możliwość.

• Rząd Czecho-Słowacji potępił użycie siły na Litwie i polecił ministrowi spraw zagranicznych Dienstbierowi omówienie z ministrami spraw zagranicznych Polski i Węgier możliwości wspólnej akcji protestacyjnej, łącznie z wycofaniem się z Paktu Warszawskiego (nasz komentarz w sprawie Litwy na str. 2).

• Kongres Stanów Zjednoczonych upoważnił prezydenta Busha do podjęcia działań wojennych przeciwko Irakowi. Senat głosował: 52 za, 47 przeciwko, Izba Reprezentantów: 250 za, 183 przeciw. Wielu z kongresmenów, którzy głosowali przeciwko wojnie stwierdziło, że stosunkowo niewielkie zwycięstwo zwolenników wojny będzie oznaczać rozdarcie kraju jak w przypadku wojny wietnamskiej. Prezydent Bush określił głosowanie w Kongresie jako "najlepszą ostatnią szansę na pokój". Dodał, że zastosowanie się Iraku do rezolucji ONZ, żądającej wycofania oddziałów irackich z Kuwejtu do 15 stycznia, jest obecnie praktycznie niemożliwe, ale podkreślił, że natychmiastowy, bezwarunkowy, masowy wymarsz wojsk irackich z Kuwejtu zostałby potraktowany przez USA jako jedyna ostatnia droga uniknięcia wojny.

• W Genewie zakończyły się flaskiem rozmowy pomiędzy amerykańskim sekretarzem stanu Bakerem a irackim ministrem spraw zagranicznych Azizem. Aziz nie przyjął nawet od Bakera listu Busha do Husseina, twierdząc, że list nie był wystarczająco uprzejmy.

• Flaskiem zakończyła się także - na dwa dni przed ultimatum - misja sekretarza generalnego ONZ Javiera Pereza de Cuellara. Spotkał się on w Bagdadzie z prezydentem Husseinem, który 71-letniego szefa ONZ trzymał 6 godzin pod telefonem w niepewności zanim zgodził się z nim spotkać. Z Bagdadu de Cuellar odleciał do Paryża, gdzie podkreślił, że z natury jest optymistą, gdyż inaczej musiałby popełnić samobójstwo, ale tym razem w sprawie pokoju w Zatoce jest pesymistą. Sekretarz generalny spotkał się w Paryżu z prezydentem Francji Mitterandem oraz z przedstawicielami Wspólnoty Europejskiej. Po spotkaniu zarówno Francja jak Wspólnota Europejska zrezygnowały z wysłania do Bagdadu swych misji pokojowych ostatniej szansy.

• Prezydent Iraku Hussein wezwał Irakijczyków do walki do

ostatniej kropli krwi w celu zachowania Kuwejtu dla Iraku. Pokój - powiedział - zależy wyłącznie od Waszyngtonu. Hussein podkreślił, że Kuwejt stał się symbolem oporu całego świata arabskiego przeciwko niewiernym i zaapelował do Arabów o wypędzenie agresorów imperialistycznych z ziemi, na której znajdują się najświętsze sanktuaria muzułmańskie. Hussein powiedział także, że wojska irackie są lepiej przygotowane do wojny od wojsk amerykańskich i sojuszniczych i wyraził pewność, że Irak zwycięży w świętej wojnie.

• Prezydent USA Bush powiedział, że jeżeli po 15 stycznia będzie wojna dojdzie do niej wcześniej niż później. Sekretarz stanu Baker wyraził tą samą opinię podkreślając, że wojna w Zatoce nie będzie opóźniona z powodu interwencji oddziałów sowieckich na Litwie.

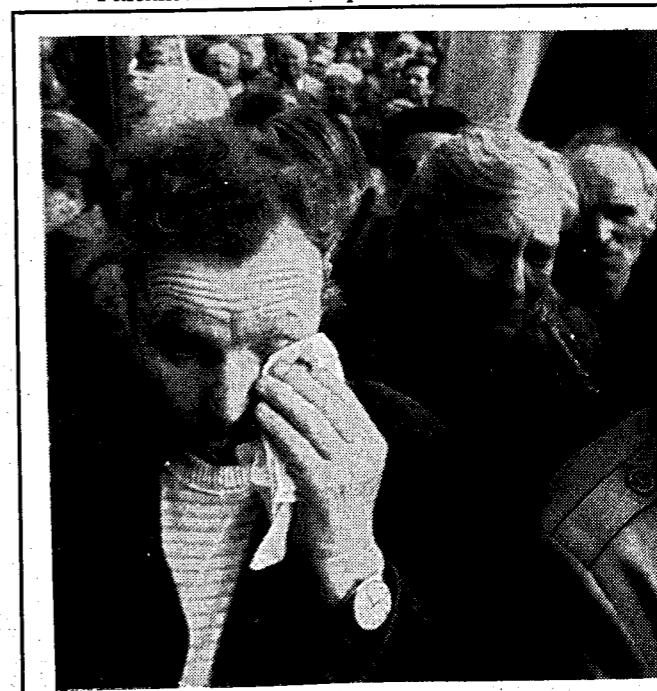
• Izrael oświadczył, że gdy zostanie zaatakowany przez Irak wykona natychmiastowe uderzenie odwetowe. Waszyngton obawia się, że w przypadku przystąpienia Izraela do wojny w Zatoce może ucierpieć antyiracka koalicja zachodnio-arabska.

• Parlament sowiecki upoważ-

nił prezydenta ZSSR Gorbaczowa do podjęcia dodatkowych kroków wobec Iraku, USA i innych stron uwikłanych w konflikt w Zatoce w celu zażegnania kryzysu przy pomocy środków politycznych.

• Papież Jan Paweł II w obecności 126 ambasadorów akredytowanych w Stolicy Apostolskiej powiedział w Watykanie podczas rocznego wystąpienia na temat stanu świata, że pokój jest wciąż możliwy, a prawdziwi przyjaciele pokoju wiedzą, że teraz bardziej niż kiedykolwiek przedtem nastąpi godzina dialogu, negocjacji i doniesienia prawa międzynarodowego. "Wojna - podkreślił papież - byłaby upadkiem całej ludzkości".

• W wielu krajach zachodniej Europy oraz w USA, Kanadzie i Japonii odbyły się marsze pokoju przeciwko wojnie w Zatoce. W większości przypadków były one zorganizowane przez organizacje pacyfistyczne powiązane z KGB. Dużą rolę odegrały także miejscowe partie komunistyczne. Największe demonstracje pacyfistów odbyły się w Paryżu i Rzymie, gdzie demonstrowało po 100 tys. osób (nasz komentarz na str. 2).

Wilno.
Czy Litwinom
pozostała
już tylko
rozpacz?

IDZIEMY NA WOJNĘ

Premier Kanady Brian Mulroney zapewnił amerykańskiego sekretarza stanu Bakera, z którym rozmawiał w Ottawie 14 stycznia, że Kanada jest gotowa do walki zbrojnej razem z USA i siłami sojuszniczymi w Zatoce Perskiej przeciwko Irakowi. Następnego dnia podczas nadzwyczajnej sesji parlamentu w Ottawie dotyczącej udziału Kanady w konflikcie w Zatoce, Mulroney ponownie podkreślił, że jeżeli dojdzie do wojny - a szanse na pokój, jego zdaniem, na skutek postawy Husseina maleją z minuty na minutę - Kanada weźmie w niej udział. Premier powiedział, że Kanada zgodnie ze swą tradycją i jako członek ONZ stanie po stronie sił broniących międzynarodowego prawa i popierających ONZ, stanie po stronie pokoju, który niekiedy musi być broniący przy pomocy sankcji ostatecznej - sił zbrojnych. W przypadku dyktatora typu Hussein lepiej jest powstrzymać go wcześniej niż narazić się na o wiele groźniejszą sytuację w przyszłości. Premier zapewnił, że w przypadku wojny Kanadyjczycy irackiego pochodzenia nie zostaną poddani nielegalnemu internowaniu jak to miało miejsce z Kanadyjczykami japońskiego i włoskiego pochodzenia w czasie II wojny światowej.

Przywódca opozycji, liberal Jean Chretien podkreślił, że faktycznie parlament nie debatuje przedstawionej przez rząd rezolucji poparcia dla rezolucji ONZ (wzywającej Irak do bezwarunkowego wycofania się z Kuwejtu do 15 stycznia, oraz zezwalającej po tym terminie na użycie wszelkich odpowiednich środków usunięcia Iraku), ale udział Kanady w wojnie. Chretien powiedział, że na-

leży dać więcej czasu opcji sankcji ekonomicznych. Przystąpienie obecne do wojny byłoby - powiedział Chretien - przedwczesne. Koszta dla Kanady, biorąc pod uwagę straty ludzkie, jak i pozostałe, głównie finansowe, będą ogromne - korzyści zaś z udziału w wojnie wątpliwe. Chretien wezwał do kontynuowania embarga przeciwko Irakowi oraz do wycofania kanadyjskich sił zbrojnych z Zatoki. Nie będziemy tam walczyć - powiedział - pod sztandarem ONZ, lecz pod sztandarem Stanów Zjednoczonych.

Przywódca NDP, socjalistka Audrey McLaughlin powiedziała, że wojna w Zatoce będzie tragedią o nieobliczalnych konsekwencjach. Wojna powinna być ostatnią instancją, w obecnej sytuacji ciągle nie zostały wykorzystane sankcje ekonomiczne i dyplomatyczna presja. Podkreśliła, że pomimo stanowiska Stanów Zjednoczonych wykluczających warunkowe negocjacje z Irakiem trzeba pójść na pewne ustępstwa i podjąć rozmowy - tak jak proponują niektóre strony w antyirackiej koalicji np. Francja. Zauważyła, że w sytuacji gdy w grę wchodzi zachowanie życia bądź zachowanie twarzy - wybór jest całkowicie oczywisty. Wojna pomiędzy Irakiem a koalicją antyiracką może sprawę światowego pokoju uczynić o wiele bardziej daleką niż obecnie. Święta wojna jest bardzo możliwa. Jeśli porówna się dwa scenariusze - wojny w Zatoce i pokoju - wybór jest oczywisty. Zdaniem McLaughlin jest jeszcze daleko do wyczerpania pokojowych środków zażegnania konfliktu w Zatoce. Dopóki pokojowe środki nie zostaną wyczerpane socjaliści nie poprą wojny z Irakiem, ani udziału kanadyjskich sił zbrojnych w wojnie.

ARMIA KANADYJSKA POD DOWÓDZTWEM KANADYJSKIM

Szef kanadyjskich sił zbrojnych generał John de Chastelain powiedział senackiemu komitetowi obrony, że wojsko kanadyjskie w Zatoce

Perskiej będzie przez cały czas pod dowództwem kanadyjskim, chociaż w pewnych sytuacjach poszczególne oddziały mogą być pod taktycznym dowództwem Amerykanów. Generalnie wykluczył sytuacji, w której kanadyjskie siły zbrojne będą pomagać siłom innych krajów w antyirackiej koalicji w usuwaniu Iraku z Kuwejtu. Podał, że piloci 24 samolotów myśliwsko-bombowych CF-18 mają od pewnego czasu rozkaz skierowania ognia na pozycje irackie w przypadku zaatakowania przez Irak jakiegokolwiek jednostki bądź urządzenia należącego do międzynarodowej koalicji antyirackiej w Zatoce. Natomiast amerykański sekretarz stanu Baker nie zaprzeczył po rozmowie z Mulroneym, że premier zgodził się, że Stany Zjednoczone zdecydują kiedy nastąpi atak po upływie terminu ultimatum. Według powszechnej opinii wszystkie siły antyirackiej koalicji zgodziły się na to, aby rola głównodowodzącego sił zbrojnych w Zatoce przypadła Stanom Zjednoczonym.

KANADA POTEPIA INTERWENCJĘ ZBROJNĄ NA LITWIE

Premier Mulroney wystosował list do prezydenta ZSSR Gorbaczowa, w którym w imieniu rządu i społeczeństwa kanadyjskiego wyraził szok i ubolewanie z powodu interwencji zbrojnej oddziałów sowieckich na Litwie. Mulroney podkreślił, że wszyscy Kanadyjczycy czują odrazę do nieuzasadnionego użycia przemocy przeciwko narodowi litewskiemu i demokratycznie wybranemu rządowi. Wezwał Gorbaczowa, aby publicznie potępił interwencję zbrojną na Litwie oraz przyrzekł, że nie będzie dalszego rozlewu krwi. "Demokracja nie może istnieć bez poszanowania fundamentalnych wolności i praw człowieka" - napisał Mulroney. Ostrzegł Gorbaczowa, że świat nie jest zajęty wyłącznie kryzysem w Zatoce Perskiej i znalazł czas, aby także obserwować to, co się dzieje w Związku Sowieckim. Przestrzegł go przed niedocenianiem siły

kanadyjskiej oraz światowej opinii publicznej. Mulroney napisał także, że w przypadku dalszego rozlewu krwi na Litwie Kanada rozważy kwestię przerwania pomocy humanitarnej dla ZSSR w wysokości 1 mld dol. Zaden kraj - dodał Mulroney - nie cieszył się tak mocno jak Kanada z głębokich przeobrażeń jakie wniósł do systemu politycznego w ZSSR Gorbaczow. Obecnie jednakże po krwawej interwencji oddziałów sowieckich na Litwie wysłək i dążenia Gorbaczowa stają pod znakiem zapytania. Mulroney przypomniał

także Gorbaczowowi, że podczas spotkania ponad rok temu przywódcą sowiecki przyrzekł mu, że nie posłuży się siłą przeciwko republikom nadbałtyckim.

Minister spraw zagranicznych Clark potępiając interwencję militarną na Litwie powiedział, że Kanada rozważy kwestię cofnięcia bądź zredukowania przyznanej już pomocy żywnościowej dla ZSSR.

Premier Ontario Bob Rae powiedział w Toronto, że interwencja oddziałów sowieckich na Litwie ujawniła prawdziwe kolory Związku So-

wieckiego. Pomimo wszystkich zmian system sowiecki - podkreślił Rae - jest nadal straszną dyktaturą. Zdaniem Rae, Ottawa powinna zamrozić wszelką pomoc ekonomiczną dla Związku Sowieckiego dopóki wojska sowieckie nie zostaną wycofane z Litwy.

W wielu miastach kanadyjskich odbyły się demonstracje potępiające sowiecką interwencję zbrojną na Litwie. Główne miały miejsce w Toronto oraz w Ottawie - przed ambasadą ZSSR.

Kapral Chris Moore i sierżant Sheila Hiscock stoją na straży Kwatery Głównej Kanadyjskich Sił Zbrojnych w Manama w Bahrajnie. Przed kilku laty kobiety w kanadyjskim wojsku wywalczyły sobie prawo służby militarnej na równi z mężczyznami - a więc i na pierwszej linii.

POPIERAMY BUSHA W ZATOCE

Prezydent Lech Wałęsa wystosował do prezydenta Busha list, w którym stwierdził, że "Polska stoi na gruncie pełnego poszanowania i wykonania uchwał Rady Bezpieczeństwa w sprawie kryzysu kuwejckiego".

ZA WOLNOŚĆ NASZĄ W POLSCE I WASZĄ NA LITWIE

"W momencie, gdy docierają do mnie echa najnowszych wydarzeń, chciałbym zmanifestować raz jeszcze moją solidarność z cierpieniami i niepokojami drogiego ludu litewskiego" - napisał Jan Paweł II w telegramie, przesłanym na ręce kardynała Vincentasa Sladkeviciusa.

Na inauguracyjnym posiedzeniu polski rząd w obecności prezydenta Wałęsy kilka godzin dyskutował o wydarzeniach w Wilnie, po czym wydał oświadczenie, w którym między innymi wyraził zaniepokojenie "stosowaniem przymusu, łącznie z użyciem wojska, wobec różnych instytucji publicznych oraz osób cywilnych na Litwie" oraz zapowiedział podtrzymanie stosunków oficjalnych z legalnymi władzami Litwy, wezwanie ambasadora RP w Moskwie na konsultacje oraz polecił organom administracji wspieranie wszelkich form pomocy humanitarnej dla ludności Litwy.

Adam Michnik, jeden z trzech - obok Celińskiego i Dowgiałły - członków delegacji parlamentu polskiego do Wilna powiedział w parlamencie litewskim: "Chcę was zapewnić, że my w Polsce nie mamy wątpliwości po czyjej stronie jest prawda i godność ludzka". Polska delegacja parlamentarna pozostaje wraz z prezydentem Landsbergisem w gmachu parlamentu.

W kilku miastach przed przedstawicielstwami ZSSR odbywają się demonstracje poparcia i solidarności z Litwą. W Krakowie doszło do próby podpalenia sowieckiego kon-

sulatu. Interweniowała policja. Pod ambasadą sowiecką w Warszawie mieszają się ze sobą demonstracje różnych organizacji. Są palone flagi sowieckie, znicze, zbierane podpisy pod protestami, przejeżdża kawalkada samochodów i trąbi, śpiewa się m.in. pieśni religijne i antybolszewickie, przemawiają różne osoby, w tym i Litwini.

Polski Czerwony Krzyż zbiera w całej Polsce pieniądze i dary rzeczowe. Pierwszy transport już odjechał.

Spoleczne Towarzystwo Oświatowe jest gotowe przyjąć potrzebujące opieki dzieci litewskie do swoich (104) szkół.

Wiceminister MSZ, Jan Majewski, kierujący resortem pod nieobecność ministra Skubiszewskiego, poprosił do ministerstwa charge d'affaires ambasady ZSSR, Lwa Klepackiego.

Jak podano w komunikacie MSZ "przedmiotem rozmowy była sytuacja na Litwie i zaniepokojenie Polski tą sytuacją".

Po spotkaniu, Klepacki oświadczył dziennikarzom, że działania prezydenta Gorbaczowa są zgodne z prawem i mają na celu przywrócenie obowiązującego w ZSSR prawa.

Z prezydentem Litwy Vytautąsem Landsbergisem rozmawiali telefonicznie marszałek Senatu Andrzej Stelmachowski i poseł Bronisław Geremek.

"Rozmowa miała przebieg dość dramatyczny - powiedział Stelmachowski. - Ja oczywiście

przekazałem słowa otuchy z naszej strony i "Solidarności". Prezydent Landsbergis poinformował, że "jest bardzo dużo rannych. Nawet w naszym holu umiera teraz jeden człowiek, wokół dworca jest intensywna strzelanina, teraz nawet słychać strzały armat czolgowych. Sytuacja jest bardzo trudna".

"Prezydent poinformował mnie o sytuacji w Wilnie - powiedział Bronisław Geremek. - Z niepokojem mówił o działaniach zbrojnych i o ofiarach. Powiedział, że oczekuje od polskich środowisk politycznych poparcia dla prawa Litwinów do wolności i niepodległości".

"Jako państwo sąsiedzkie Polska z niepokojem śledzi rozwój sytuacji na Litwie" - czytamy w oświadczeniu Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

"Nie wpływamy na sprawy, które należą do kompetencji wewnętrznej jakiegokolwiek kraju, w tym także Litwy. Rząd RP dawał wyraz swemu poparciu dla uzasadnionych aspiracji narodu litewskiego. Polska pozostaje żywotnie zainteresowana zachowaniem pokoju i tolerancji w naszym regionie. Stan taki leży w interesie całej Europy.

Rząd RP uważa, że wszelkie sprawy sporne winny być rozstrzygane bez użycia siły, przy pomocy środków wyłącznie pokojowych, zwłaszcza poprzez rozmowy i rokowania pomiędzy zainteresowanymi stronami".

"Żyjemy w czasie - powiedział w Sejmie Zbigniew Brzeziński - ist-

nienia pewnych podstawowych zasad postępowania międzynarodowego, opartych na deklaracji ONZ wykluczającej rozwiązanie siłowe. Tak więc użycie siły w Wilnie przez Związek Sowiecki jest naruszeniem norm międzynarodowych. Odbija się to zapewne w sposób negatywny na stosunkach między Wschodem i Zachodem".

ROAD wezwał demokratyczne państwa do natychmiastowego wprowadzenia "realnych sankcji gospodarczych" wobec ZSSR i zapowiedział do prezydenta i rządu "o pilne podjęcie wszelkich dostępnych im kroków dla udzielenia poparcia i pomocy legalnym władzom Litwy i ofiarom wydarzeń".

ROAD zadeklarował 10 mln zł na ewentualny fundusz pomocy Litwie.

Rada Polityczna KPN zaapelowała do premiera RP "o podjęcie natychmiastowych działań w obronie zagrożonych wolności i suwerenności Republiki Litwy oraz udzielenie jej wszechstronnej pomocy" i wezwała do "czynnego występowania w obronie zagrożonych procesów wolnościowych na Litwie, Lotwie i Estonii".

W związku z wypadkami na Litwie parlament RP wydał następujące oświadczenie:

"Sejm i Senat RP przyjmują z najwyższym niepokojem napływające z Wilna wiadomości o rozwoju sytuacji na Litwie. Zbrojne formacje sowieckie zajmują przy użyciu siły budynki publiczne w stolicy. Zagrożony jest wybrany w wolnych wyborach parlament. Są doniesienia o ofiarach w ludziach.

W tej sytuacji deklarujemy gotowość udzielenia Litwie szerokiej pomocy.

Sejm i Senat RP potwierdzają swoje zdecydowane stanowisko o prawie Litwinów i innych narodów do wolności. Litwa była państwem niepodległym, jednym z tych, których byt został przerwany niesławnym aktem Ribbentrop-Mołotow. Jest to zatem problem o znaczeniu międzynarodowym. Stosowanie przemocy dla stłumienia dążeń wolnościowych narodów musi przywoływać w społeczeństwie polskim naj-

czarniejsze wspomnienia i najgorsze obawy o dalszy rozwój sytuacji.

Polska pozostaje żywotnie zainteresowana zachowaniem pokoju i tolerancji w naszym regionie. Stan taki leży w interesie całej Europy. Sejm i Senat RP uważają, że wszelkie sprawy sporne winny być rozstrzygane przy pomocy środków wyłącznie pokojowych, zwłaszcza przez rozmowy i rokowania pomiędzy zainteresowanymi stronami.

Oczekujemy od najwyższych władz ZSSR dotrzymania składowanych deklaracji o stworzeniu pokojowych warunków do decydowania przez narody o swoim bycie politycznym".

Niektóre ośrodki i organizacje polityczne w Polsce podkreślają, że poparcie prawa Litwinów do wolności i niepodległości jest także walką o wolność i niepodległość dla Polski, gdyż walka o oderwanie Polski ze sfery wpływów ZSSR jeszcze nie została zakończona, a stan wojenny w ZSSR nie wróży dobrze Polsce.

SOWIECI WYCOFUJĄ SIĘ Z WYCOFANIA

Dziennik "Krasnaja Zwiezda" napisał, że dopóki z Niemiec nie wyprowadzi się Zachodniej Grupy Wojsk Sowieckich, dopóty prowadzenie rozmów o wycofaniu Północnej Grupy Wojsk z Polski jest niewskazane.

Środki masowego przekazu w Polsce - pisze organ Ministerstwa Obrony ZSSR - nawołują do jak najszybszego, do końca tego roku, wycofania wojsk sowieckich. Ponadto strona polska nalega, by tranzyt przez RP naszych jednostek z Niemiec przeprowadzić po wycofaniu Północnej Grupy Wojsk. Nawiasem mówiąc, stronie sowieckiej już odmówiono przepuszczenia 30 transportów kolejowych z przygotowaną do powrotu z Niemiec do ojczyzny dywizją zmechanizowaną. Eksperci wojskowi są zdania, że jeśli spełnimy żądania strony polskiej w

tej sprawie, to poniesiemy ogromne straty. Dlatego też dopóki nie wyprowadzi się Zachodniej Grupy Wojsk, dopóty rozmowy o wycofaniu Północnej Grupy Wojsk są niewskazane - podkreśla "Krasnaja Zwiezda".

Warto przypomnieć, że dwaj najwyżsi rangą wojskowi sowieccy, minister obrony i jego zastępca - marszałek Dmitrij Jazow oraz generał Władisław Aczałow dali do zrozumienia - w ubiegłym tygodniu w wywiadach dla agencji TASS - że Związek Sowiecki nie przewiduje w tym roku wycofania swoich wojsk z Polski.

STANOWISKO JASNE, ALE CZY SKUTECZNE?

Nasze stanowisko jest jasne pragniemy, aby wycofanie wojsk sowieckich z terytorium Polski - powiedział rzecznik prasowy MSZ Władysław Klaczyński - zaczęło się jeszcze przed rozpoczęciem tranzytu wojsk sowieckich z Niemiec. Chcemy, aby wycofywanie wojsk sowieckich z Polski zakończyło się do końca br.

Oba te przedsięwzięcia mogą zbiec się w czasie, ale powinny być dokonywane w oparciu o polsko-sowieckie porozumienia w sprawie wycofania oraz tranzytu tych wojsk. W sprawie tej toczą się rozmowy.

Polska jest krajem suwerennym i wszelkie ruchy wojsk sowieckich podlegają polskiej jurysdykcji. Tylko Polska może powziąć decyzję czy i na jakich warunkach mogą mieć miejsce przemieszczenia wojsk sowieckich na naszym terytorium - powiedział W. Klaczyński.

KRÓTKO:

Przewodniczący OKP Mieczysław Gil wytknął w Sejmie premierowi Bieleckiemu, że w swym exposé nie zauważył Polaków poza granicami. Szczególna pamięć należy się Polakom za wschodnią granicą. "Polacy zaś z Zachodu są dla nas dużą wartością ekonomiczną" - zauważył Gil.

"Rząd brytyjski zajmuje zycziwe stanowisko w kwestii redukcji polskiego zadłużenia. Wykazuje pełne zrozumienie, iż zadłużenie to musi zostać zredukowane" - powiedział minister Krzysztof Skubiszewski w Londynie po zakończeniu oficjalnej wizyty w Wielkiej Brytanii.

Prezydent dokonał trzech nominacji. Na sekretarza stanu Kancelarii Prezydenta powołał Sławomira Siwka (zakres kompetencji: kontakty z rządem, parlamentem, organizacjami politycznymi i Kościołem) oraz na podsekretarza stanu Jacka Mazlarskiego (zakres kompetencji: analizy i prognozy, przygotowanie materiału do wystąpień publicznych prezydenta), a także Jerzego Łukaszewskiego na ambasadora nadzwyczajnego i pełnomocnego RP w Republice Francuskiej.

W odpowiedzi na pismo prezydenta do prymasa o możliwości funkcjonowania kapelana, jak i ustanowienia w Belwederze kaplicy domowej, prymas wyraził zgodę. Kapelanem Prezydenta RP został ksiądz kanonik Franciszek Cybula, a kaplica otrzymała wezwanie Najświętszej Marii Panny Królowej Polski.

Prezydent Lech Wałęsa wystosował list z prośbą o redukcję polskiego długu do siedmiu najbardziej uprzemysłowionych krajów świata.

W nocy 10 stycznia zmarł nagle w Warszawie w wieku 82 lat ppik dypl. Wojciech Borzobohaty, ps. "Wojan", "Jelita", prezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Właścicielem warszawskiego "Expressu Wieczornego" za cenę 16 mld zł została Fundacja "Solidarności", czyli faktycznie "Porozumienie Centrum". Komisja przetargowa (złożona z członków Komisji Likwidacyjnej) zadecydowała o tym stosunkiem głosów: 4 za, 2 przeciw, 1 wstrzymujący się. Listy popierające ofertę Fundacji wysłał: prezydent Lech Wałęsa i "Solidarność" RSW.

Polonezy i flaty podróżują od 21 stycznia. Najtańszy polonez ma kosztować 61,75 mln zł, a najdroższy - 69 mln zł. Cena najtańszego FSO 1500 wyniesie 52,847 mln zł, a najdroższego (combi) - 58 mln zł.

Kurs dolara spadał systematycznie od Nowego Roku. W środę i czwartek zbliżał się już do 9000 tys. W piątek nieco wzrósł, ale ciągle w porównaniu z końcem grudnia jest bardzo niski. Siła nabywcza "zielonego" nadal więc maleje. Niektórzy obliczają, że w ciągu roku obniżyła się o 7 - 8 razy.

Premier Bielecki mianował Mariana Terleckiego prezesem RTV. Jednocześnie odwołał prezesa Andrzeja Drawicza, wiceprezesów Jana Dworaka i Lwa Rywina oraz szefa radia - Józefa Kowalczyka.

Główny Urząd Statystyczny podał, że ceny detaliczne towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 1990 wzrosły w stosunku do listopada średnio o 5,9%, w tym:

- żywność o 7,7%;
- napojów alkoholowych o 2,5%;
- usług o 4,1%.

Ministerstwo Finansów ogłosiło, że benzyna importowana zostanie obłożona dwójakiego rodzaju podatkami:

- dla przedsiębiorstw: 24% od wartości sprzedaży w kraju;
- dla osób prywatnych: 40% od wartości importu + 12% cla.

Obecnie benzynę "98" można w Warszawie kupić w cenie od 4100 (prze-różne firmy) do 4400 zł (CPN). Dyrekcja CPN oświadczyła, że "nie planuje podwyżek, bo nawet po zapłaceniu tego podatku będzie zarabiał około tysiąca złotych na każdym litrze tego paliwa".

Nowym rzecznikiem rządu został 33-letni Andrzej Zarębski, od 1981 roku związany z serwisami informacyjnymi "S", internowany po ogłoszeniu stanu wojennego, współzałożyciel gdańskiego Kongresu Liberalistów, od lutego 1990 kierownik

działu politycznego "Gazety Gdańskiej".

Prezydent Wałęsa ujawnił szczegóły organizacyjne Rady Prezydenckiej. Ma to być platforma dla wszystkich partii i ugrupowań politycznych - około 200 osób spotykających się co 2-3 miesiące. 20 naj-większych ugrupowań utworzyłyby prezydium rady, a na czele stać miałby sekretariat (5-7 osób).

ZWIĄZEK WYPĘDZONYCH POPĘDZA

Dlaczego w 1991 r. zjednoczonym Niemcom nie miałyby udać się w odniesieniu do tzw. ziem za Odrą i Nysą osiągnięcie tego, co małej Austrii udało się osiągnąć w 1946 r. z Włochami w odniesieniu do Tyrolu południowego? Tymi słowami sekretarz generalny Związku Wypędzonych (BDV) Hartmut Koschyk starał się uzasadnić realność swego postulatu, by w negocjowanym układzie o współpracy i dobrym sąsiedztwie z Polską, Niemcy zapewniły sobie prawo współdecydowania o dalszym kształtowaniu praw przysługujących grupom narodowościowym dla Niemców żyjących na wspomnianych obszarach, a przede wszystkim na Śląsku. Powinno to być przy tym rozwiązane tak, by niemożliwe było posadzanie o ingerencję w sprawy wewnętrzne Polski. Swoją koncepcję Koschyk przedstawił w Berlinie na 39 sesji Korporacji Niemieckiej (Deutsche Burschenschaft) poświęconej polityce w sprawie Niemiec. Omawiano na niej m.in. sytuację mniejszości niemieckiej w Europie Wschodniej, zwłaszcza w Polsce i ZSSR. Niemieckie korporacje studenckie chcą teraz przesunąć punkt ciężkości w swej działalności na obronę praw tych ludzi.

Pełne poparcie dla koncepcji Koschyka wyraził obecny na sesji Georg Brylka, przedstawiciel niemieckiego koła przyjaciół z mniejszości Dobrodzień w woj. częstochowskim. Powtórzył on żądania

sformułowane w 16-punktowym katalogu przekazanym m.in. rządowi federalnemu w Bonn. Poza przedszkolami, klubami, szkołami, uczelniami, kościołami, rozgłośniami i wydawnictwami niemieckimi oraz dwujęzycznymi sztydami domagał się on przede wszystkim zapewnienia Niemcom żyjącym w Polsce podwójnego obywatelstwa i legalnego posiadania paszportów niemieckich. Śląsk powinien tworzyć odrębną strukturę regionalną.

TRUDNA SYTUACJA MNIEJSZOŚCI POLSKIEJ W NIEMCZECH

Na złożoną i trudną sytuację mniejszości polskiej w Niemczech zwróciła uwagę kompetentnych urzędów w kraju delegacja kilku organizacji polskich z Berlina. Przez kilka dni prowadziła rozmowy we "Wspólnocie Polskiej" oraz w ministerstwach spraw zagranicznych, kultury, pracy i spraw socjalnych. Wizyta miała bezpośredni związek z trwającymi rokowaniami nad umową o współpracy i dobrym sąsiedztwie między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec.

Wobec niepewnej sytuacji prawnej obywateli polskich, którzy przybyli do Niemiec, głównie w latach osiemdziesiątych, wspomniane organizacje domagają się przede wszystkim zadbania przez stronę polską o ostateczne i trwałe uregulowanie statusu tych ludzi w Republice Federalnej oraz zapewnienie im prawa do legalnego podejmowania pracy zarobkowej. Gdyby było to niemożliwe to powinni oni otrzymać pomoc, która po powrocie do Polski umożliwiałaby im nowy start życiowy.

Inne postulaty, to możliwość dwujęzycznego kształcenia dzieci polskich emigrantów, uznanie języka polskiego za język imigracyjny, takie same dotacje na działalność polskich organizacji emigracyjnych, jak w przypadku innych narodo-

wości, dostęp do środków masowego przekazu, z którego korzystają tu już inne mniejszości.

LATWIEJ O PRACĘ WAKACYJNĄ W SZWECJI

Rząd szwedzki wprowadził 10 bm. ułatwienia w uzyskiwaniu zezwoleń na pracę wakacyjną dla uczącej się i studiującej młodzieży z innych krajów. Dotyczy to przede wszystkim Polaków, którzy od lat

stanowią większość pracujących w ten sposób młodych ludzi. Wnioski o zezwolenie na pracę rozpatrywać teraz będą szybciej wojewódzkie urzędy zatrudnienia, a nie urząd imigracyjny. Zezwolenie jest ważne 3 miesiące od chwili przekroczenia granicy. Nadal obowiązują wizy w ruchu osobowym między Szwecją i Polską, lecz ich zniesienie już zapowiedziano w ślad za podobnymi krokami Niemiec i innych państw Europy Zachodniej.

Czesław Okińczyc, deputowany do Rady Najwyższej Republiki Litewskiej przebywał podczas sowieckiego najazdu na Litwę w Polsce. Apeluując na posiedzeniu Senatu RP o uznanie przez Polskę niepodległości Litwy powiedział, że decyzja taka byłaby szansą dla Polaków na Litwie, gdyż usunęłaby litewski uraz.

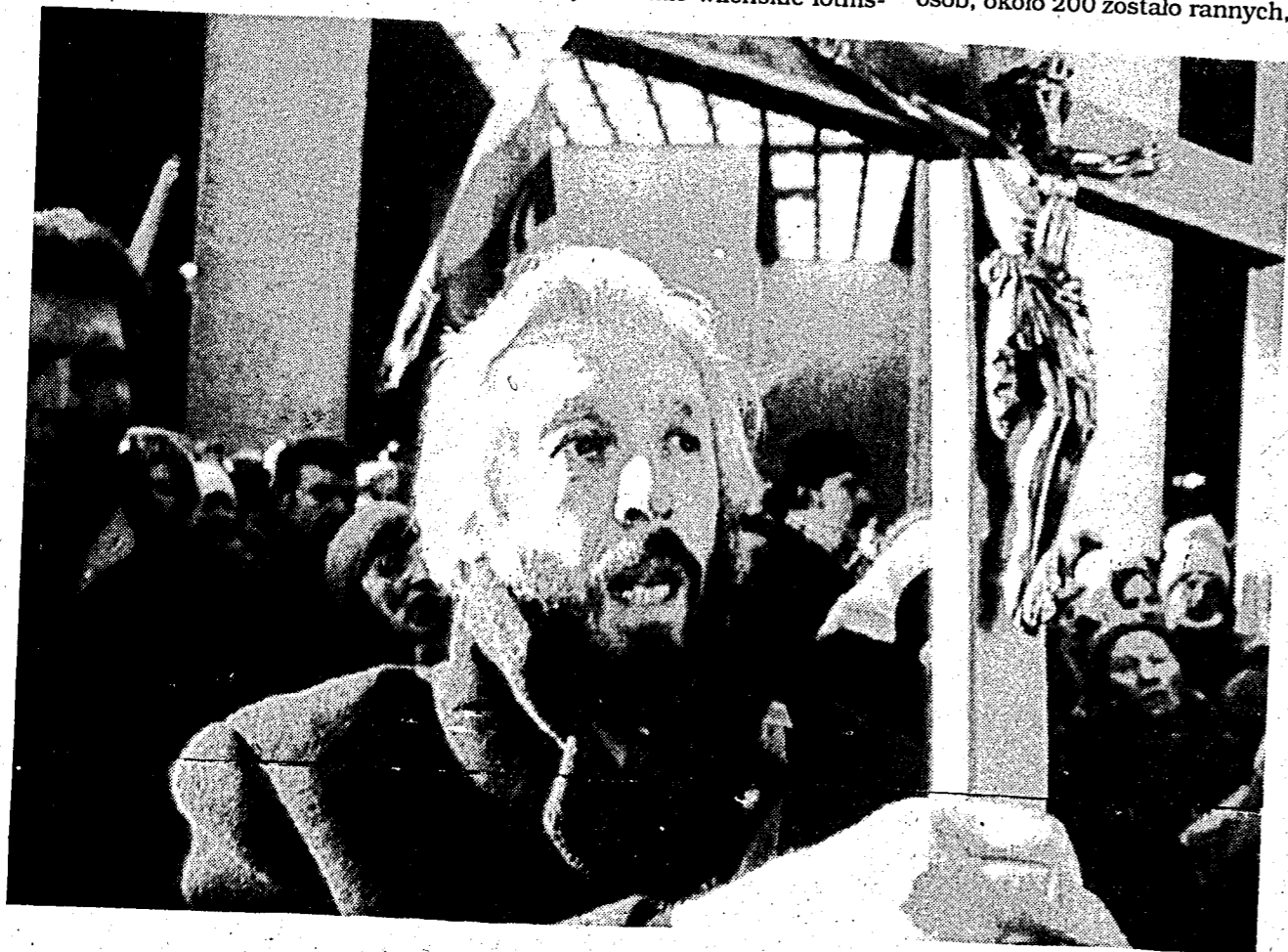

strzelano ślepymi nabojami. Wkrótce po ataku na drukarnię w Wilnie zaczęli się zbierać pod parlamentem. Krążyła pogłoska, że żołnierze wkrótce zaatakują parlament. Ludzie zaczęli budować barykady na drogach, a sam parlament otaczać zaporami i zasiekami z drutu. W piątek około trzeciej ksiądz Vasilauskas przed budynkiem parlamentu odprawił mszę świętą. Do parlamentu przybył prezydent Landsbergis by wraz z posłami bronić budynku. Nadeszła także wiadomość, że krótko przed południem komandosi zajęli siedzibę litewskiego Departamentu Ochrony Kraju - pięć kilometrów od Wilna. Jest to siedziba specjalnych oddziałów litewskich, tzw. Czarnych Beretów, które m.in. ochraniają parlament. Po ostrzelaniu budynku z karabinów maszynowych umieszczonych na transporterach opancerzonych żołnierze wdarli się do środ-

ka.

Wileńskie radio na bieżąco podawało informacje o ruchu wojsk sowieckich, ludzie gromadzili się pod najbardziej zagrożonymi budynkami. Szef Departamentu Ochrony Butkiewiczus wezwał mieszkańców Litwy, by bojkotowali wszystkie zarządzenia władz okupacyjnych. Oddziały sowieckie próbowały zająć gmach radia i telewizji po raz pierwszy jeszcze w piątek. Dojście jednak do budynku zablokowały dwa autobusy i kilkanaście samochodów osobowych. Kilkaset młodych ludzi utworzyło wokół stacji radiowo-telewizyjnej żywy łańcuch-zaporę. Komandosi zrezygnowali z ataku i zadowolili się zajęciem centrali międzymiastowej. Z Kowna napłynęły informacje, iż sowieckie oddziały zajęły szkołę policji, drukarnię, budynki administracyjne i banki. Zamknięte zostało wileńskie lotnis-

ko. Przeciwnicy niepodległości Litwy pod przywództwem szefa promoskiewskiej litewskiej partii komunistycznej Naudjunasa wystosowali do rządu litewskiego Szimenasa (zastąpił Kazimierę Prunskienę) ultimatum, w którym zażądali przekazania władzy "Komitetowi Ocalenia Narodowego", który przywróci na terenie republiki konstytucję ZSSR. Ulotki KON rozrzucono po mieście. Wzbudzona ludność pomimo ataków wojska, oddziałów MSW i KGB na przechodniów gromadziła się w różnych punktach Wilna. Deputowani litewskiej Rady Najwyższej obradowali pomimo napiętej sytuacji. Prezydent Landsbergis kilkakrotnie próbował dozwonić się do Gorbaczowa, zawsze był zbywany. W nocy z soboty na niedzielę nastąpił brutalny atak oddziałów sowieckich na gmach radia i telewizji. Śmierć poniosło 14 osób, około 200 zostało rannych, ile

OBRONA PARLAMENTU LITEWSKIEGO

zagięło bez wieści - na razie nikt nie zliczył. Parlamentarzyści litewscy złożyli przysięgę obrony gmachu parlamentu i w związku z tym uważają się za żołnierzy, pozostających pod ochroną Konwencji Genewskiej.

Gorbaczow, Jazow i inni przywódcy na Kremlu w odpowiedzi na pytanie o zbrojną interwencję oddziałów sowieckich na Litwie zgryzają po prostu wariata. Zwalają wszystko na lokalnego dowódcę. Tymczasem praktycznie cała ZSSR znajduje się już w stanie wojennym. Wojsko ustawiło blokady na drogach wiodących do głównych miast we wszystkich upominających się o niepodległość republikach.

Wszystkich interesują już obecnie tylko dwa pytania. Kiedy formalnie ogłoszony zostanie stan wojenny? Kto stanie na jego czele? Uważa się, że albo nastąpi faktyczny zamach stanu przeprowadzony przez beton partyjno-wojskowy, albo nastąpi tzw. cichy przewrót, w którym prezydent Gorbaczow, poddając się naciskom sił konserwatywnych, albo ujawniając swe prawdziwe oblicze wycofa się całkowicie z pierestrojki. W każdym razie godzina zero w ZSSR - całkowitego odejścia od demokracji i powrotu do komunistycznej dyktatury jest już bardzo blisko. Lokalne stany wojenne dotknęły już, jak wspominałem na wstępie, niektóre republiki i wiele regionów w innych republikach. W Rydze i Tallinie nie mają wątpliwości, że czeka ich niestety los Wilna, a Estonię i Lotwę los Litwy. Panuje przekonanie, że Zachód ponownie sprzeda (albo już dawno ponownie sprzedał) republiki nadbałtyckie. Litwa z wdzięcznością przyjmuje wyrazy solidarności i poparcia z Polski. Do Wilna przybyła delegacja polskiego parlamentu w składzie senator Andrzej Celiński i posłowie Krzysztof Dowgiałło i Adam Michnik, która dołączyła do prezydenta Litwy i deputowanych litewskich broniących parlamentu.

Trumny z zabitymi przez oddziały sowieckie wystawiono w Wilnie na widok publiczny, a w ich pogrzebie-manifestacji na Rosie wzięło udział kilkaset tysięcy osób.

Jerzy Zieleniewski

KIEDY ZACZYNA SIĘ TRZECIE

Im bliżej końca XX wieku i początku trzeciego tysiąclecia, tym częściej pojawiają się w prasie tytuły: "Samochód roku 2000", "U progu roku 2000" - i tak dalej. Wydźwięk tych tytułów jest zawsze ten sam: sugerują one, że rok 2000 jest początkiem nowego tysiąclecia.

Tymczasem wcale tak nie jest. Rok 2000 zaczyna się powiem w nocy z 31 grudnia 1999 na 1 stycznia 2000, czyli nie rozpoczyna on trzeciego tysiąclecia, lecz kończy drugie, ponieważ jest ostatnim rokiem XX wieku. Właśnie ostatni rok stulecia, oznaczony liczbą z zerami na końcu, nazywany jest "rokiem wiekowym" i bywa uroczysto obchodzony. Z całą pewnością nadejście 2000 roku będzie witane na naszej planecie nadzwyczaj radośnie, ale fakt pozostaje faktem: będzie to powitanie ostatniego roku XX stulecia. Każde nowe stulecie zaczyna rok pierwszy, oznaczony liczbą z jedyneką na końcu.

Błąd spowodowany "maglą zer" wędruje po historii i literaturze od dawna. Wypowiedź o "roku wiekowym" jako początku nowego stulecia spotkać można u Stendhala: "Nasz naród osiągnie szczyty rozumu dopiero z początkiem XX wieku, czyli w roku 1900". Historyk Z. Manfred w swej książce Napoleon Bonaparte pisze o 1799 roku jako ostatnim w osiemnastym stuleciu - i tak dalej.

W kalendarzach wschodnich przyjęte są inne cykle rachuby czasu: wielki cykl sześćdziesięcioletni oraz mniejsze, dwunastoletnie. Poszczególne cykle noszą nazwy zwierząt (np. w kalendarzu chińskim), pierwszy z nich jest Rokiem Myszy, ponieważ mysz przybiegła ponoć pierwsza na zew Buddy. Tak się złożyło, że właśnie Rok Myszy zbiegł się z 1900 rokiem kalendarza juliańskiego i gregoriańskiego, co dało dodatkowy powód do nazywania go pierwszym rokiem XX wieku.

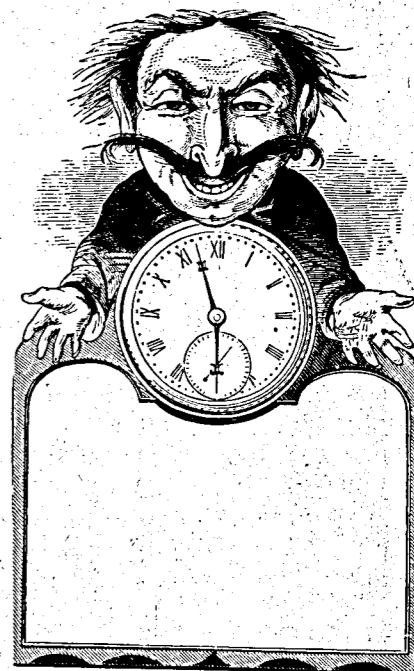
Ten powszechnie przyjęty błąd leży u podstaw tradycji, której nikt już nie zmieni, a zatem rok 2000 na pewno będzie miał dla nas

wszystkich znaczenie szczególne. Gwoli ścisłości jednak powołajmy się na rozmowę ze znanym amerykańskim astronomem, Carlem Saganiem, który na pytanie, dlaczego termin pierwszego pilotowanego lotu na Marsa ustalony został na rok 2001, odpowiedział: "Termin ten ma wy-

TYSIĄCLECIE?

powie symboliczną, ponieważ 2001 rok jest pierwszym rokiem nowego stulecia".

A więc, kiedy zaczniesz się na Ziemi trzecie tysiąclecie? Dokładna data jego nadejścia - to północ z 31 grudnia 2000 na 1 stycznia 2001 roku.

OCZAMI WARSZAWSKIEGO PRZECHODNIA

Byłam znów warszawskim przechodniem. Przez czas, jak na tak daleki wyjazd, bardzo krótki: że zaś wyjazd był nieplanowany i w okolicznościach krańcowo smutnych, nie stwarzał klimatu na bardziej pogłębione "nocne rodaków rozmowy". Dzielić się więc tylko mogę garstką spostrzeżeń, dokonanych przez kogoś, kto dużo chodził pieszko, stał w jednej i drugiej kolejce (są jeszcze, po jakiej dobrej, wyjaśnię za chwilę), odpowiadał na pytania typu "pani, a jakim stąd tramwajem na Zieloniec-ką?" (przez 9 lat trasy większości wehikułów komunikacji miejskiej pozostały niezmiennione, byłam więc au courant). Wreszcie kogoś, komu warszawskie przedświąteczne ulice, ciemne w porównaniu choćby z kolorową w adwentowym czasie moją przedmiejską uliczką w Montrealu nie wydawały się ubogie ani smutne - bo bliskie i własne. Zaś porównując je z tym, co widziałam przed rokiem, z czystym sumieniem mogłam potaknąć opiniiom, że "przed świętami u nas kolorowo i wesoło". Rzeczywiście - dużo rzęsiście oświetlonych wystaw, butików, trochę dekoracji z kolorowych lampek na domach towarowych - ostatnich Mohikanach handlu uspołecznionego.

Najpierw jednak parę słów de publicis. Oglądałam w telewizji pełną transmisję z trzech etapów "intronizacji" Wałęsy na prezydencki fotel. Ci, którzy mieliby nadzieję, że zadufany prostak ujawni "populistyczny" styl w pierwszszym swoim tak oficjalnym wystąpieniu, srodcie się zawiedli. Wałęsa mówił mądrze i spokojnie (przypomniałszy przytem swoje chłopskie pochodzenie i robotniczą przeszłość), zaś jego powściągliwie godne zachowanie było identyczne z manierami nobliwego Ryszarda Kaczorowskiego. Mimo że

ta "intronizacja" zamykała bezpowrotnie pewien etap, emocje wyborcze nie całkiem jeszcze wygasły. Dosłownie wszyscy - rodzina, znajomi, przyjaciele - zadawali mi pytanie: "na kogo głosowałaś?". Jeśli o nich idzie, to dzielili się wyraźnie na dwie grupy. Ci, których sytuacja jest jak na polskie warunki dobra, czy nawet tylko znośna, opowiadali się za Mazowieckim. Ci, których garnki pusztawę, a północy cerowane - za Wałęsą. Przyczem ci ostatni to nie żadni życiowi nieudacznicy bądź lenie; ot, ludzie tzw. szarej, rzetelnej pracy. I nie mają oni złudzeń, że nastąpi cud ekonomicznego przyspieszenia. Oburzała ich słynna "gruba krecha". Fakt, że ex-ubole, a także ich własni byli szefowie, z partyjnego gatunku "wicie, rozumiecie", nabiwszy sobie za peerelu kieszenie tzw. dobrem społecznym (a czasem i skoroszyty pomysłami szarych podwładnych) ładują sobie nadal portfele pod szyldami osławionych spółek, czy firm prywatnych, dziś jako postępowi i hołubieni neokapitaliści. Zresztą zwolennicy Mazowieckiego, też nie powstrzymywali się od krytycznych uwag na temat wielu posunięć jego ekipy.

Ze zwolennikami Tymińskiego nie miałam kontaktu. Utkwiła mi natomiast w pamięci audycja radiowa, w której właśnie oni się wypowiadali. Prócz naiwniaków, wierzących, że mętny frazesowicz za dwa tygodnie zrobi im z Polski byłą NRD, a za półtora roku - co najmniej Kanadę, byli i ludzie mówiący: - głosowałam na Tymińskiego, bo to kandydat niezależny, z żadnego ugrupowania, z żadnej klikki. Ważny, niepokojący sygnał! Pewnie i dobrze byłoby, żeby wybory do parlamentu przesunęły się o kilkanaście miesięcy. Może ten czas pozwoliłby ukształtować się i

dojść do głosu licznym ugrupowaniom politycznym i społecznym, zrodzić autentyczny pluralizm. Wśród ludzi bardzo różnego stopnia świadomości politycznej wyczuwa się bowiem obawy przed ponowną monopolizacją władzy. Cóż z tego, że władzy nawet o miłym obliczu ideowym.

Stan świadomości społecznej. Wielkie słowa, ja zaś mam małe, smutne przykłady. Oto w telewizji bardzo energiczna, wręcz przebojowa przedstawicielka jakichś zakładów odzieżowych wyraża lęk przed prywatyzacją: - co będzie miała do powiedzenia załoga, jak nam każe szyc bluzki albo spódnice, podczas gdy załoga przyzwyczaiła się szyc płaszczki i tylko to umie? Człowiek siedzi przed telewizorem i mimowoli się wścieka: - a oddać tej załodze akcje przedsiębiorstwa, nawet za darmo i niech żeglują o własnych siłach, bez dotacji niechby tylko przez dwa lata. Cóż lepiej szkoli niż ciągi na własnej skórze?

Bo ciągle pokutuje mityczne pojęcie "oni". W sklepie z artykułami gospodarstwa domowego nie najmłodsza niewiasta ogląda półki pełne towaru i wzdycha: - drogo... (rzeczywiście, drogo). Druga niewiasta odpowiada jej: - pewnie, ustalają ceny jakie chcą. Na wtrąconą uwagę, że ceny są w większości umowne, zaś muszą spaść, kiedy rynek się nasyci, tj. nikt za tak wysokie nie będzie kupować, oczy obu pań przybierają wielkość filiżanek. Albo scenka na poczcie. Kolejka, duża, po znaczki, nadanie listów poleconych, książek, itp. Jakiś krewki jegomość przepycha się do okienka i żąda od urzędniczki sprzedania "tylko jednego znaczka". Wybucho pyskówka, zresztą jedyna jakiej byłam świadkiem, mimo że napodróżowa-

łam się w zatłoczonych autobusach i tramwajach. Na uwagę: - a może by pan poprosił nas, z kolejki o to, żeby pana przepuścić, przecież ta pani z okienka nie jest dla nas żadną władzą, nie jest powołana do dyrygowania nami ani rozdzielania przywilejów - zaległo zdumione milczenie.

Śmieszne drobiazgi, prawda? Ale czy zakodowane w umysłach pojęcia "wszechmocni oni", "liczy się urząd i urzędnik", skrzyżowane z przywiązaniem do wygodniczej rutyny, nie są przeszkodą w przejściu na nową stajnię? Przeszkodą równą w swej wadze co najmniej katastrofalnemu stanowi telefonów, które w Warszawie łączą na zasadzie trafienia w tolotka?

Ożywienie gospodarcze... Cóż, niejednych mobilizują zapewne uliczne plakaty, telewizyjne reklamówki. "Poznaj siłę twoich pieniędzy, kupuj akcje prywatyzowanych przedsiębiorstw". Ceny dostępne - np. jeden z pakietów pięciu akcji (nie można kupić mniej) kosztuje zaledwie 250 tys. zł. Zaledwie - ale to nie orzmi "zaledwie" dla tych, którzy zarabiają 700-800 tys. zł miesięcznie... bo nie zapominajmy, że na prawie 1,5-milionową przeciętną składają się i zarobki parokrotnie wyższe od tej kwoty, i najniższe, zaś minimum płacowe sięgało w grudniu mniej więcej 0,5 mln zł.

Ci z zarobkami poniżej średniej lub na jej poziomie nie są klientami eleganckich prywatnych sklepów, wyprzedających pełnym frontem szarawe placówki tzw. uspołecznione. Nie przysparzają też obrotów ulicznym sprzedawcom.

A Warszawa to dziś istny perski rynek. Przed każdym niemal sklepem - stolik, parę spleźzonych skrzynek lub wręcz maska samochodu jako lada. A na tym różne zachodnie dobra - tandetne mniej lub bardziej słodczyce albo ciuchy i zabawki, buty, parasolki. Wzdłuż domów towarowych na Słanie Wschodniej chodnik zastawiony szczerze stragany - najelegantsze z kolorowymi dachami z namiotowego płótna - pełne takich dóbr, jak również sprzętu radiowego, kaset.

Targowisko pod Pałacem Kultury. Na froncie remont.

Gdzieniedzie sprzedaje się pomarańcze (12 tys. zł kilo; jabłka są po 5 tys. zł, cena kilograma chleba dochodzi do 2 tys. zł), banany, swojskie bułki, chleb, kiełbasy, symbolicznie chronione od kurzu, deszczu, śniegu, oddechów zakatarzonych przechodniów. Po drugiej stronie chodnika rozpościerają swoje kramiki ubożsi sprzedawcy, eksponując towar na rozkładanych stolikach lub na najpopularniejszych ladach - rozkładanych łózkach polowych. Pełne tam kaset z chałupniczymi nagraniami, książek, częstokroć tych samych co w księgarniach. Stolikowi bukiniści są zresztą wszędzie na wszystkich ulicach, w podziemnym przejściu na skrzyżowaniu Alej i Marszałkowskiej, gdzie pod akompaniament orkiestry z Chmielnej rozkłada się handel najdrobniejszy: parę sztuk towaru na rozpartym wprost na ziemi kawałku folii lub wręcz gazety. Kielkuje też obnośna sprzedaż biletów komunikacji miejskiej.

Przejsz między kramami na Marszałkowskiej trudno. Ale też pełno jest gapiów, a kupujących niewiele. Kolejki są za to w domach Centrum - do stoiska z pasmanterią, z rajsto-

pami, z bielizną damską, z kosmetykami. Nie do innych; pusto w Hoflandzie, choć ceny przyzwolonych i modnych ciuszków są względnie niewygórowane. Kolejkę widziałam w sklepie rybnym na Grochowie. Nie brakło na ulicznych stoiskach karpi po 13-15 tys. zł za kilo, ale w Centrali Rybnej taniej...

To nieprawda, że na ulicy nigdy nie można kupić tanio. Tylko, że jedzie się, najlepiej rano, na peryferie, po mięso, warzywa, kartofle prosto z furgonów. Albo wypatruje kramikarzy rosyjskich. Ci sprzedają naprawdę tanio żelazka i czajniki elektryczne, konserwy rybne, futrzane papachy i co tam jeszcze uda im się zdobyć i przemyścić. W soboty nie tylko na stadionie 10-lecia i na Skrze trwa gigantyczny jarmark. Trudno precyzyjnie się między handlarzami i na "największym placu Europy" pod Pałacem Kultury. A język rosyjski słychać często-gęsto.

Handel więc kwitnie. Tylko że jest to jak na razie ożywienie i ruch na jałowym biegu. Nic, dosłownie nic, prócz pieczywa, niektórych wędlin, oscypek i góralskich swetrów oraz skórzanych kapci, nie jest produk-

Ciąg dalszy na str 48

BUDOWNICZOWIE I BURZYCIELE KOMUNY

Rzeczywistość nie znosi próżni, zwłaszcza rzeczywistość polityczna. Widać to zarówno w polityce międzynarodowej, gdzie narasta groza związana z konfliktem kuwejckim, jak w krajowej, w której dokonują się wciąż nowe przeobrażenia sceny politycznej. To, co wydaje się dla obecnej fazy wydarzeń w Polsce najistotniejsze, to dążenie do oddania polityki w ręce profesjonalistów, a zatem przegnanie z niej wszelkiego rodzaju artystów, pisarzy, aktorów, historyków, itp. Ten wątek pojawia się od czasu do czasu pod piórem mojego ulubionego felietonisty Piotra Wierzbickiego, którego bardzo ta obecność komedianów i wierszokłótków w zarządzaniu państwem denerwuje. Denerwuje go w ogóle kasta - podobno tylko w Polsce istniejąca - samozwańczych autorytetów politycznych, czyli intelektualistów, którzy w każdym normalnym kraju siedzą w swych uniwersyteckich gabinetach, pobierają poetyckie stypendia i do polityki się raczej nie wtrącają, a w każdym razie nie dążą do obejmowania politycznych stanowisk. Można by co prawda z tą tezą dyskutować i wskazywać rolę, jaką artyści, pisarze i naukowcy odgrywali lub przynajmniej próbowali odgrywać w życiu politycznym wielu krajów świata (jak Sartre we Francji, Grass w Niemczech, itp.), lecz wydaje się to niecelowe. Warto natomiast zwrócić uwagę na fakt, że obecność takich właśnie ludzi w polskiej polityce nie wyszła wcale na zle ani samej polityce, ani sztuce.

Ja rozumiem, co denerwuje Wierzbickiego i ludzi jemu podobnych. Denerwuje ich mianowicie fakt, że owi artyści i naukowcy, którzy w ostatnich dwudziestu latach objawili się w polityce polskiej jako opozycjoniści, to ludzie bardzo czę-

sto (choć daleko nie zawsze) związani swego czasu z komunizmem, marksizmem i wszelką czerwoną zarazą. Wówczas - tak to się komentuje - zbijali kapitał na uległości i wspieraniu reżimu, teraz robią to samo ówczesnym zwalczając i likwidując. Cóż - przyjdzie czas, gdy historycy zajmą się tym zjawiskiem bez tych emocji, które ono dziś w nas wzbudza. Nie sposób jednak, gdy się człowiek spokojnie przygląda współczesnej historii Polski, nie dostrzec, że jednak właśnie działalność tych ludzi kraj zawdzięcza swe wyjątkowe miejsce w wydobywaniu się z czerwonej brei. I co teraz z tym fantem zrobić? Odrzucić krytykę marksizmu przeprowadzoną przez Leszka Kołakowskiego tylko dlatego, że był swego czasu zajadłym komunistą? Ależ w ten sposób trzeba by też odrzucić rolę, jaką ta książka odegrała w otwieraniu oczu ludziom wciąż jeszcze w tym czasie wierzącym w różne proponowane przez marksistów "działowe konieczności". Sprawa wcale taka prosta nie jest i zapewne nasi przyszli historycy będą się musieli z tym nieźle namęczyć, zanim zaproponują rzeczową i sensowną interpretację losów polskich intelektualistów po roku 1945. Są to zresztą nie tylko polskie losy - w końcu bardzo podobną drogę przeszła w ostatnich dziesięcioleciach spora grupa liczących się artystów z całej Europy, nie tylko z jej części wschodniej. Przy czym może nie od rzeczy będzie przypomnienie faktu, że właśnie owi zachodni, lewicujący pisarze i naukowcy nie raz oskarżali swych wschodnich kolegów o zdradę - wówczas zwłaszcza, gdy ci zaczęli mówić prawdę o komunizmie.

Pozostawmy jednak historię historykom i zajmijmy się sprawą obecności wszystkich tych humanistów

w obecnym życiu politycznym Polski. Sprawa wydaje się ważna, gdyż właśnie ci ludzie stoją w naszym kraju na straży podstawowych zasad moralnych w działalności politycznej. Ow "ethos Solidarności", którego starają się bronić, a polegający właśnie na sile oporu moralnego, który doprowadził do bezkrwawego przewrotu w życiu społecznym i wyeliminowania drapieżnego ustroju bez użycia przemocy jest wielką zdobyczą współczesnej Polski i bez wątpienia wielką zasługę w takim właśnie obrocie spraw mieli owi pogardzani przez różnych felietonistów humaniści. Wydaje się zresztą, że jest to zjawisko w naszej narodowej historii normalne - nie pierwszy i zapewne nie ostatni raz ta siła moralnego oporu i nadawanie moralnego wymiaru polityce objawiła się w naszym życiu: podobnie było przez cały wiek XIX, także i później. Polityka, powiada się czasami, jest sprawą zbyt poważną, by pozostawiać ją w rękach samych polityków. Polityka, mawia wielu humanistów, jest sprawą każdego człowieka, każdego obywatela - już choćby z tego względu, że każdego dotyczy. Obracanie się tyłem do polityki sprawia zbyt często - jak dotąd - że stawia ona jednostki i społeczeństwa przed faktami dokonanymi, z których już nie sposób się wycofać.

Ale też myślą się ci, którzy sądzą, że nadawanie polityce wymiaru moralnego samo w sobie jest wystarczającym zabezpieczeniem przed jej patologicznymi formami. Można z dużą dozą prawdopodobieństwa - więcej nawet: z całą pewnością - powiedzieć, że udział w komunizmie (podobnie jak później przeciwstawienie się komunizmowi) u wielu humanistów miał właśnie podłoże

moralne. Ci ludzie wierzyli, że jak pisał swego czasu Tadeusz Różewicz, bez wątpienia jeden z największych polskich poetów tego stulecia, "komunizm ludzi podnieśli, omyje z czasów pogardy". Wiemy, że stało się wręcz przeciwnie: komunizm ludzi nie podnosił, lecz powalał i w pogardzie unurzał. Skąd się więc brała ta - naiwna, głupia? - wiara tak wielu wybitnych skądinąd ludzi w to, że oto mają do czynienia z esencją dobra? Dlaczego oddali się w służbę potwora pozostając w dobrej wierze? Czy tylko dlatego, że - jak wielu z nich to wyjaśniało - nie nie wiedzieli (może dlatego, że nie chcieli wiedzieć) o popełnianych zbrodniach i nieprawościach? Dlatego też. Ale przede wszystkim dlatego, że - jak wielu z nas - pragnęli systemu, który usunie zło z ludzkiego życia i że jedynym takim systemem, szczególnie po tragedii II wojny światowej z jej zbrodniami i pogardą dla człowieka, stał się komunizm: miał w końcu wypisane na sztandarach dobro człowieka i wyrównanie wiekowych krzywd, zniesienie nierówności. Pragnęli, więc uwierzyli - tak brzmi jedna z najsmutniejszych prawd naszego wieku.

Takie pragnienia mają wiele różnych źródeł. Jednym z nich, bodaj najpotężniejszym, jest przekonanie, że można tu, na ziemi, zrealizować Dobro. W momencie, w którym się przyjmie taki punkt widzenia, nie trudno wpaść w pułapkę systemu, który taki raj na ziemi obiecuje. Czyni się to w dobrej wierze. Tak też właśnie stało się z naszymi bohaterami, z wielu wybitnymi skądinąd przedstawicielami polskiej literatury, sztuki, nauki. A stało się tak dlatego, że powierzyli ocenę tego, co się dzieje, komu innemu - partii, organizacji - i oddali się mu w służbę, najczęściej ślepa. Zdjęli z siebie obowiązek czuwania stając się wyłącznie wykonawcami cudzych poleceń. Obudzili się z tego marzenia o "nowym wspaniałym świecie" nie tylko z poczuciem popełnionego zła (choć wielu długo jeszcze nie potrafiło o tym powiedzieć wprost), lecz także z poczuciem, że ich obowiązkiem jest teraz czynne przeciwstawianie się potworowi, który ich omal

POSTAĆ MODELOWA - JACEK KURON. Foto GRAFA

nie połąkał. Cudem uratowani - przy czym podkreślam: piszę tu wyłącznie o tych, którzy rzeczywiście wierzyli, a była ich rzesza; nie piszę o cynikach i karierowiczach - postanowili w miarę swych sił ratować innych. Czynie to lepiej lub gorzej, lecz przecież to właśnie dzięki ich wysiłkowi (wystarczy przeczytać książkę "Włara i wina" Jacka Kuronia, by się o tym przekonać) możliwe stało w Polsce tak wspaniałe rozbudowanie sieci niezależnych organizacji, wreszcie powstanie "Solidarności" i dojście do momentu, w którym obecnie jesteśmy.

Ci sami ludzie, nauczeni nieufności wobec polityków, nauczeni tego, że nie można wierzyć żadnym politycznym autorytetom i pomażancom, przestrzegają dziś przed oddawaniem spraw społecznych całkowicie w ich ręce. Wiedzą, że każdy - a tym bardziej dopiero rodzący się, jak w Polsce - system demokratyczny jest kruchy. Wiedzą też, że ich zadaniem jest nie realizacja dobra na ziemi, lecz nazywanie ludzkich uczynków po imieniu, wedle miar moralnych, a nie tylko ocena ich politycznej skuteczności. Dla nich polityka nie jest tylko grą o władzę, jest też narzędziem regulującym zasady społecznego współżycia. Jeśli

więc chcą mieć wpływ na politykę, to nie po to, by zajmować eksponowane stanowiska, lecz po to, by móc realizować zasadę "najmniej zła", gdyż wiedzą, że "pełni dobra" w żadnym normalnym, realnie istniejącym społeczeństwie zrealizować się nie da. Jak określiła to kiedyś Maria Dąbrowska, nie jest wszystko jedno, jakimi środkami dochodzi się do celu, zaś sprawą humanisty jest dbałość o czystość tych środków bardziej niż o cele, do których się dąży. Przekonali się zresztą owi humaniści na własnej skórze, co oznacza zaniedbanie tej właśnie powinności.

Piszę o tym wszystkim dlatego, że w kampanii prezydenckiej, później zaś i przy innych okazjach, pojawiać się zaczęły przestrogi przed zbyt dużym "politycznieniem polityki" widocznym w wystąpieniach Lecha Wałęsy. Sami na to zresztą zwracalem uwagę i myślę, że jest sporo racji w tym, by wciąż na nowo podnosić raczej sprawę zagrożeń, zwracać się przeciw nieczystym chwytom - nawet wówczas, gdy ten, który je stosuje czyni to w dobrej wierze (a przynajmniej tak mu się wydaje). Wolę dmuchać na zimne niż się nagle i niespodziewanie poparzyć.

LESZEK SZARUGA

LOKALNY KONFLIKT CZY APOKALIPSA

Zebrał
RYSZARD SOBOWSKI

STOSUNEK SIŁ

	Siły międzynarodowe	Irak
Samoloty	ok. 1700-1800	ok. 500
Czołgi	3600-4000	5500
Okrety	150	14
Śmigłowce	2000	?
Wywiad kosmiczny	14 satelitów	brak
Personel wojskowy	ok. 880 000 (wraz z rezerwami tu-recjami na granicy irackiej)	ok. 1 800 000 (wraz z rezerwą i tzw. milicją ludową), armia regularna liczy 550 tysięcy

KTO WCHODZI W SKŁAD KOALICJI ANTYIRACKIEJ?

USA (430 tys. żołnierzy), W. Brytania (35 tys.), Francja (14 tys.), Rada Współpracy w Zatoce - Arabia Saudyjska, Bahrajn, Oman, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar, Kuwejt - 17 tys. (w tym 7 tys. żołnierzy kuwejckich, którym udało się po 2 sierpnia przedostać do Arabii Saudyjskiej), Holandia (3 okręty, 18 samolotów), Hiszpania (500 żołnierzy, 3 okręty), Niemcy (statki handlowe), NATO (40 samolotów), Portugalia (1 okręt), Syria (22 tys.), Australia (3 okręty), ZSSR (1 okręt, 1 łódź podwodna), Grecja (1 okręt), Polska (1 okręt-szpital, wojskowy szpital polowy), Pakistan (5 tys.), Kanada (450 żołnierzy, 3 okręty, 24 samoloty CF-18), Argentyna (150 żołnierzy, 3 okręty, 2 samoloty

transportowe), Dania (1 okręt, 1 statek handlowy), Czechosłowacja (200-osobowy wojskowy oddział chemiczny), Maroko (6,5 tys.), Włochy (1,5 tys.), Belgia (2 okręty, 1 statek handlowy, 4 samoloty), Norwegia (2 okręty, jednostka obrony chemicznej), Egipt (30 tys.), Bangladesz (5 tys.).

IZRAEL

Hussein zapowiedział natychmiastowy atak na Izrael z chwilą gdy Irak zostanie zaatakowany. Izrael zapowiedział natychmiastowe uderzenie odwetowe na Irak. Według źródeł poinformowanych, USA wolałyby, aby Izrael powstrzymał się z odwetem. Istnieje uzasadniona obawa, że z chwilą przystąpienia Izraela do wojny Hussein przyciągnie na swą stronę znaczną część sił muzułmańskich obecnie obojętnych bądź nawet mu przeciwnych. Syria już oświadczyła, że wycofa się z koalicji, jeśli Izrael zaatakuje Irak.

BROŃ BIOLOGICZNA I CHEMICZNA

Hussein zapowiedział, że posłuży się nią. Siły międzynarodowe wykluczyły jej użycie. Twierdzą, że będą umiały się obronić przed biologiczną i chemiczną bronią Iraku.

BROŃ NUKLEARNA

Stany Zjednoczone zdecydowały, że nie użyją przeciw Irakowi broni nuklearnej ani chemicznej, nawet w odwecie za zastosowanie broni chemicznej lub bakteriologicznej przez Irak.

Dziennik "Washington Post" podał, powołując się na źródła w Departamencie Obrony, że decyzja o nieużywaniu broni jądrowej została podjęta, gdyż uznano, że atak nuklearny spowodowałby nieobliczalne konsekwencje polityczne nie tylko na Bliskim Wschodzie, ale na całym świecie.

W roku 1978 Stany Zjednoczone obiecały ustami ówczesnego sekretarza stanu Cyrusa Vance'a, że nie użyją broni jądrowej wobec żadnego kraju, który podpisze układ o nierozprzestrzenianiu broni nuklearnych. Irak jest sygnatariuszem tego układu i zobowiązanie, amerykańskie zostanie dotrzymane.

Amerykańskie okręty wojenne, operujące na wodach wokół Półwyspu Arabskiego są w czasach pokoju wyposażone w ładunki nuklearne, których liczba jest tajemnicą.

Przedstawiciele Pentagonu powiedzieli dziennikarzowi "Washington Post", że część broni nuklearnych została usunięta z pokładów tych okrętów przed wyruszeniem w rejon Zatoki, aby zmieścić więcej oręża konwencjonalnego. Z jednostek pancernych, jakie zostały do Arabii Saudyjskiej przerzucone z

Niemiec wyodrębniono formacje artylerii nuklearnej i pozostawiono je w Europie.

Zdaniem ekspertów waszyngtońskich, decyzja o powstrzymaniu się od użycia broni masowego zniszczenia odzwierciedla również przekonanie wojskowych amerykańskich, że broń konwencjonalna, jaką dysponują, ma tak ogromną siłę rażenia, że wystarcza do pokonania Iraku.

Niektóre źródła spekulują, że broń atomową ma już Hussein i że jeśli ją ma nie zawaha się jej użyć.

ILE WOJNA POTRWA?

To zależy od tego, czy ograniczy się do wyzwolenia Kuwejtu - co miałyby potrwać kilka tygodni, najpóźniej do marca, czy też przeniesie się

na teren Iraku... czy w przypadku najstraszniejszego zamieni się w konflikt o szerszym zasięgu (nawet w wojnę światową). Sam Hussein ostrzegł, że postara się rozszerzyć wojnę w krótkim czasie na cały świat.

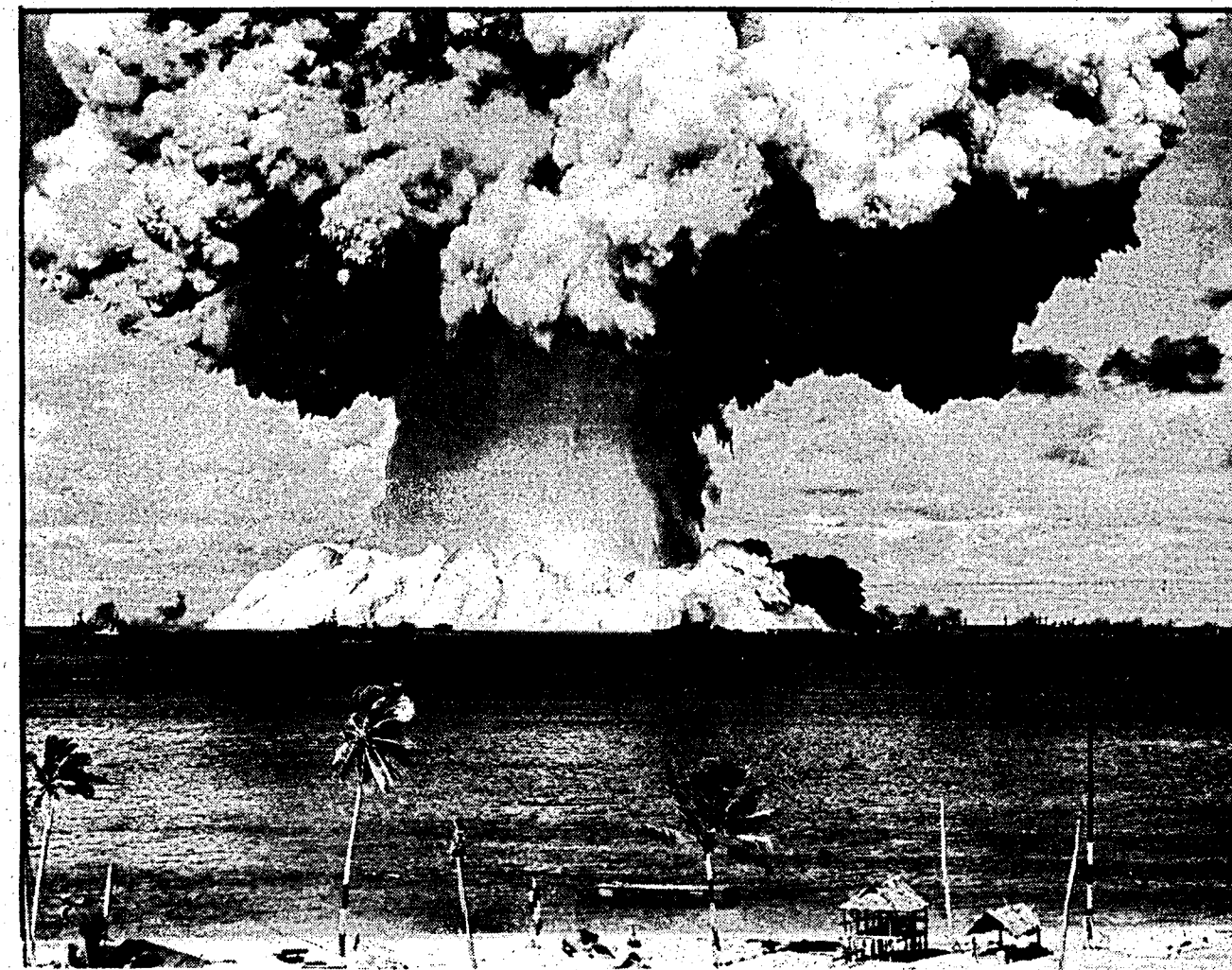
HUSSEIN PEWNY SWEGO?

Hussein wielokrotnie podkreślił, że zwycięstwo Iraku jest nieuniknione. Istnieją różne hipotezy wyjaśniające jego pewność: 1. Hussein doskonale zdaje sobie sprawę z powagi sytuacji i zagrożenia dla Bagdadu. Dawid Lay z Oxfordu uważa, że jest on przekonany, że nie przeżyje wojny z wojskami koalicyjnymi, ale woli zginąć jako bohater narodu arabskiego niż ugłać się przed Amerykanami. 2. Hussein ja-

ko dyktator otoczony jest doradcami, którzy ze strachu o swe życie karmią go informacjami o niezwyciężalności Iraku. 3. Ma faktyczne poparcie ZSSR, który w odpowiednim momencie udzieli mu pomocy, bądź nawet przystąpi do wojny po jego stronie.

NA CO LICZY HUSSEIN?

Jeśli myśli racjonalnie liczy m.in. na skuteczne zastosowanie lotnictwa, rakiet, a także broni chemicznej i bakteriologicznej, co może osłabić możliwości działania wojsk lądowych przeciwnika, • wciągnięcie do wojny Izraela, co może spowodować wypadnięcie z frontu antyirackiego części państw arabskich i nawet obrócenie się ich przeciw siłom międzynarodowym, • przewroty wew-

nętrne w krajach arabskich, które dotychczas znajdują się w koalicji antyirackiej, co otworzy nowe fronty wojenne i osłabi nacisk militarny na Irak. • nasilenie nastrojów antywojennych w państwach pozaarabskich uczestniczących w koalicji antyirackiej. Każdy ze scenariuszy ma wiele znaków zapytania.

STRATY W LUDZIACH

Będą zależeć od rodzaju użytej broni, rodzaju wojny, czasu jej trwania. Departament Obrony odmawia jakichkolwiek spekulacji na temat możliwości strat w ludziach, jeśli doszłoby do starcia z Irakiem. Dowódca jednostek lądowych w Arabii Saudyjskiej gen. John Yeosock zdołał w ostatnich dniach uniknąć słów "ofiara", "ranny" i "straty w ludziach" w prawie półgodzinnym wywiadzie. Przedstawiciele sił zbrojnych wolał mówić o "scenariuszach" i "wynikach". Instrukcje cenzury wojskowej, jakie mają obowiązywać korespondentów amerykańskich w przypadku wojny na Bliskim Wschodzie, zakazują filmowania drastycznie okaleczonych ciał, ciężkich ran i twarzy rannych i poległych.

Pentagon obawia się, aby dramatyczne obrazy na ekranie telewizyjnym nie spowodowały załamania psychicznego Amerykanów, podobnego do szoku, jaki przeżyła ludność cywilna, oglądając krwawe sceny bitewne z Wietnamu. Spowodowało to gwałtowny spadek poparcia dla interwencji wojskowej.

Źródła dobrze poinformowane podają, że Pentagon wysłał do Zatoki Perskiej 45 tys. pokrowców dla ofiar śmiertelnych.

Różne źródła szacują, że w krótkiej wojnie może zginąć 20-100 tys. osób.

"TO NIE BĘDZIE DRUGI WIETNAM"

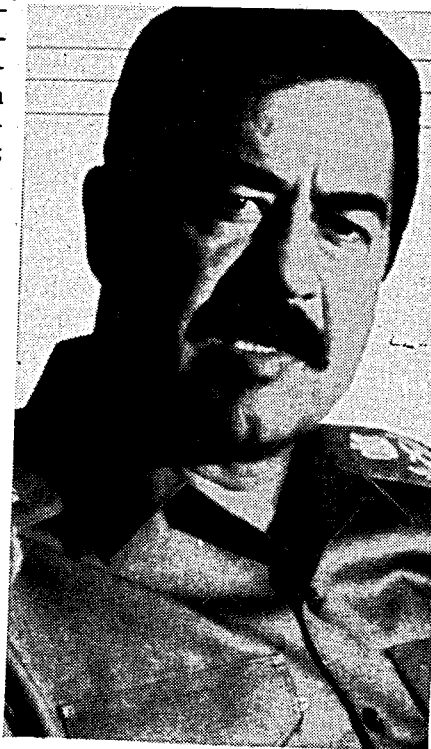
To zapewnienie wypowiedział prezydent Bush oraz wiceprezydent Quayle, gdy w różnym okresie wizytowali żołnierzy amerykańskich w Zatoce. Człowy amerykański repor-

ter wojenny (5 lat był w Wietnamie skąd pisał dla "Newsweeka") tak wyjaśnił, że Irak nie będzie Wietnamem. Wojna z Irakiem - jego zdaniem - jest do wygrania, a wietnamska nigdy nie była. Wietnam miał doświadczenie z wojny z Francuzami, to on narzucił styl walki oraz miał ciągle dostawy broni i sprzęt. Irackie doświadczenia z walk z Irakiem nie przydadzą się na nic. Nigdy też kraj ten nie znalazł się pod tak silnym ostrzałem wroga. Amerykanie stopniowo zwiększali swoje zaangażowanie w Wietnamie i musieli niejako podporządkować się stylowi tej wojny: teraz przygotowali własne plany, a gwałtowne natarcie nie pozwoli Irakowi na żadną adaptację do warunków wojny. "Jednego dnia jest pokój, a następnego już będzie dla nich najgorsze, jeśli chodzi o ilość użytego sprzętu i wystrzelonych pocisków". Na pustyni - nie tak jak w Wietnamie - nic się nie ukryje, wszystko będzie na widoku, w dzień i w nocy, nie będzie też mowy o przerwaniu blokady zaopatrzenia.

Pisze: "Amerykanie wzięli dobrą lekcję, że trzeba błyskawicznie angażować się w wojnę, a później szybko się wycofać, zanim siły przeciwne wojnie zdolają się zmobilizować". Dziś w armii amerykańskiej są sami ochotnicy, nie ma poborowych, nie ma synków bogatych i wpływowych rodziców. Co trzeci to ciemnoskóry. "Może to zabrzmie cynicznie, ale w przypadku szybkiego zwycięstwa będzie bardzo niewiele czasu, żeby rozpacz nad ceną tej wojny. A poza tym Pentagon nauczył się w Wietnamie, jak ważna jest kontrola nad ekipami telewizyjnymi: teraz telewizyjne nie zobaczą już w wieczornych wiadomościach, jak umierają ich synowie".

Clifton stwierdza: "Armia przygotowana, aby stawić czoła sowieckiemu supermocarstwu, powinna dać sobie radę - i to szybko - z armią Trzeciego Świata. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że tylko miazdzące i szybkie zwycięstwo nie pogrąży ponownie Ameryki w zwątpienie i desperację tak jak po Wietnamie".

JAKI JEST HUSSEIN?

Szef CIA William Webster przyznaje, że brakuje precyzyjnych wiadomości, jaki jest Hussein i co właściwie myśli. Bagdad nigdy nie był mocną stroną amerykańskiego wywiadu, który swoje satelitarne zdjęcia szpiegowskie wymieniał z Izraelem na informacje wywiadowcze "jedynie o marginalnym znaczeniu". Wiadomo, że Hussein nałogowo ogląda amerykański kanał satelitarnej CNN, ale "trudno powiedzieć, na ile poważnie traktuje gesty prezydenta".

Jerrold Post, psychiatra z Uniwersytetu George'a Washingtona, który sporządził dla Białego Domu psychologiczną sylwetkę Husseina, uważa, że ten "najprawdopodobniej zachodnie słowa prezydenta przepuszcza przez bliskowschodni filtr" i w rezultacie najostrzejsze groźby traktuje jako czystą retorykę. "Gdyby tak było, oznaczałoby głębokie niezrozumienie po obu stronach, a to właśnie być może stanowi największe zagrożenie dla pokoju".

W CO GRA ZWIĄZEK SOWIECKI?

Nie brakuje opinii, że faktycznie Związek Sowiecki popiera Husseina co m.in. jest powodem jego pewności wygranej, pewności rozszerzenia wojny na cały świat. Źródła wywiadowcze podają, że ZSSR dobroił istotnie Husseina na krótko przed jego inwazją na Kuwejt. Przed i po inwazji w Iraku są sowieccy doradcy wojskowi. Według niektórych źródeł nie można wykluczyć, iż Hussein otrzymał już od ZSSR broń nuklearną bądź został zapewniony, że ją otrzyma, gdyby inaczej nie mógł wygrać wojny bądź przynajmniej obronić Iraku.

CO DA BŁYSKAWICZNE ZWYCIĘSTWO KOALICJI?

- Kanadzie i USA znaczną obniżkę cen benzyny i innych pochodnych produktów ropy naftowej. Staniej także benzyna w Europie Zach. i Japonii.

- Generalnie na Zachodzie zahamowanie inflacji, a co za tym idzie obniżenie stopy procentowej. Kanada będzie jednym z krajów, który skorzysta najmocniej.

- Uzyskanie pewności, a w efekcie zahamowanie w USA i Kanadzie recesji z możliwością boomu gospodarczego, co podniesie naszą stopę zyciową.

- Osłabnięcie dolara amerykańskiego, który rośnie w siłę, gdy sytuacja światowa jest niepewna, jeszcze większe osłabnięcie dolara kanadyjskiego, co jest korzystne dla naszego eksportu, gdyż tani dolar czyni tańszym nasz eksport.

- Spadek ceny złota.

Istnieje cały szereg spekulacji co się stanie, gdy wojna będzie się przeciągać, albo nie przyniesie rozstrzygnięcia. Wszyscy zgadzają się, że ceny ropy znacznie wzrosną - o 100-500%. Na tej podstawie eksperci snują różne czarne wizje światowego kryzysu gospodarczego oraz okresu recesji w najbogatszych państwach.

PROROCTWO

Nie brakuje głosów, że wojna z Irakiem rozpocznie biblijną Apokalipsę. Oto fragment Apokalipsy św. Jana w wersji polskiej Biblii Tysiąclecia.

13 I ujrzałem wychodzące z paszczy Smoka i z paszczy Bestii,
i z ust *Falszywego Proroeka*;
trzy duchy nieczyste jakby ropuchy*;
14 a są to duchy czyniące znaki --- demony,
które wychodzą ku królom całej zamieszka-
kanej ziemi,
by ich zgromadzić na wojnę w wielkim
dniu *wszchemogącego Boga*.
16 I zgromadziły ich na miejsce; zwane po
hebrajsku *Har-Magedon**.
17 A siódmy wylał swą czasę w powietrze:
a że świętyni od tronu dobył się głos do-
nośny mówiący:
«Stalo się!»
18 I nastąpiły błyskawice i glosy, i grzmoty,
i nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi,
jakiego nie było, odkąd jest człowiek na
ziemi:
takie trzęsienie ziemi, tak wielkie.
19 A miasto wielkie na części trzy się roz-
padło*
i miasta narodów runęły.
I wspomniał Bóg na *Wielki Babilon*,
by mu dać kielich wina — gniewu swej
zapaleczywości.
20 I pierzeła każda wyspa,
i gór już nie znaleziono.
21 I grad ogromny o wadze jakby talentu*
spada z nieba na ludzi.
A ludzie Boga bluźnili za plagę gradu,
bo plaga jego jest bardzo wielka.

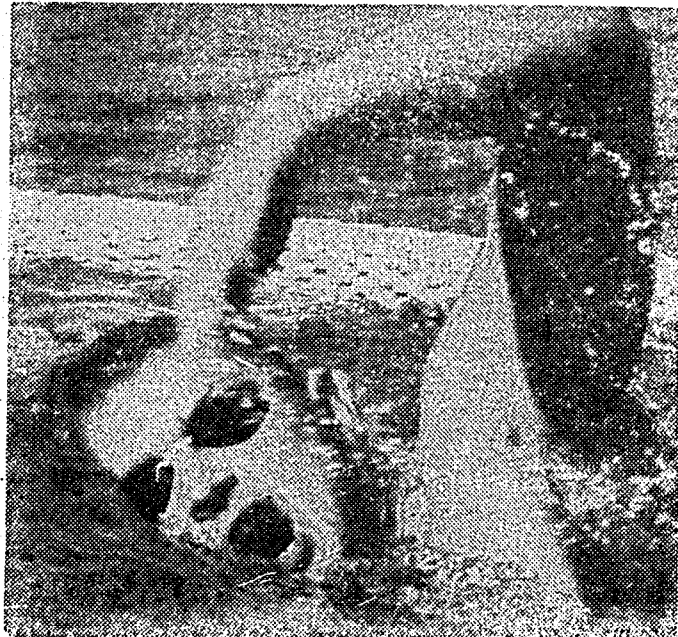
WOJDAT DWUKROTNIE TRZECI

Na mistrzostwach świata w pływaniu w Perth (Australia) Artur Wojdat do brązowego medalu olimpijskiego oraz złotego i srebrnego krążka mistrzostw Europy dorzucił 2 brązowe medale mistrzostw świata.

W finale wyścigu na 200 m stylem dowolnym zajął trzecie miejsce - 1:48,70, ustępując jedynie mistrzowi Europy Giorgio Lambertiemu (Włochy) - 1:47,27 i Steffenowi Zesnerowi (Niemcy) - 1:48,28.

Polak wyprzedził o 0,35 sek. czwartego na mecie wicemistrza olimpijskiego Andreeasa Holmerta (Szwecja). Najlepszy w eliminacjach Amerykanin Doug Gjertsen (1:48,58) w finale był dopiero ósmy (1:50,54).

Polak, zaliczany przed mistrzostwami do faworytów, miał piąty czas dnia po eliminacjach. W wyścigu o medale Włoch Giorgio Lambert był poza zasięgiem Wojdata. Nasz pływak stoczył zaciętą walkę o "srebro" z Niemcem Steffenem Zesnerem, ale przegrał o 42 setne sekundy.

Wojdat w Perth zdobył dwa brązowe (jedynie dla Polski) medale

Drugi brązowy medal Wojdat zdobył na dystansie dwukrotnie dłuższym. Uzyskał w finale rezultat 3.49,67. Szybsi od niego byli dwaj Niemcy: Jeerg Hoffmann - 3.48,04 i Stefan Pfeiffer - 3.48,86.

W eliminacjach wystąpiło dwóch Polaków: Wojdat i Mariusz Podkościelny. Pierwszy z nich wygrał swą serię i z najlepszym czasem - 3.51,82 - zakwalifikował się do finału "A". W walce o medale był faworytem obok groźnych Niemców.

Po starcie prowadzenia objął Wojdat. Niestety podczas pierwszego nawrotu popełnił błąd, który natychmiast wykorzystali pływacy za nim zawodnicy niemieccy Hoffmann i Pfeiffer. Ten pierwszy wyszedł na czoło stawki i płynął jako lider już do końca. Polak momentami znajdował się na czwartej pozycji. Dopiero po 300 metrach przyspieszył, ale na skuteczny finisz było za późno.

Po wyścigu Wojdat powiedział: - Złoty medal wymknął mi się. Przegrałem o ponad półtorej sekundy.

Kiedy stałem na słupku wydawało mi się, że jestem w stanie zwyciężyć. Niestety, z trudem zdobyłem brązowy medal. Dla mnie to porażka, z którą ciężko mi się pogodzić, ale zapowiadam rewanż na Mistrzostwach Europy.

- Kto mieczem wojuje, od miecza ginie - dodał Wojdat, - Zawsze w ten sposób, na ostatniej setce, wykańczałem swoich przeciwników. Tym razem oni dali mi nieźle popalić. Po prostu byli dużo lepsi.

Wojdat powiedział, że jedną z przyczyn porażki jest z pewnością termin rozgrywania tych zawodów: - Jak dotąd nie miałem okazji uczestniczenia w zawodach na długim basenie w styczniu!

Wojdat był jedynym polskim akcentem. W finałach wystąpiła ponadto sztafeta 4x200 m st. dow. w składzie Wojdat, Soszyński, Szuter i Podkościelny - zajmując w czasie 7.27,18 ósme miejsce. Wygrali Niemcy - 7.13,50.

Klasyfikację medalową wygrały Stany Zjednoczone (17 złotych, 11 srebrnych i 6 brązowych) przed Chinami (8-3-2), Węgrami (5-2-2), Niemcami (4-9-9), Australią (3-5-2), Holandią (2-1-1), ZSSR (1-3-6), Kanadą (1-3-1). Polska z dwoma brązowymi medalami zajęła 18 pozycję. Złoty medal dla Kanady wywalczyła w pływaniu synchronicznym Sylvie Frechette z Montrealu. Srebrne zdobyli: Mark Tewksbury z Calgary na 100 m st. grzb., zespół żeński w płycie wodnej (Kanadyjki przegrały w finale z Holenderkami 13:6) i zespół w pływaniu synchronicznym. Medal brązowy zdobyły w pływaniu synchronicznym w duecie Kathy Glenn z Port Moody i Lisa Alexander z Mississauga.

Co się stało z Niemcami, którzy zdobyli zaledwie 4 złote medale, a zwłaszcza z Niemkami, które posiadają 10 na 15 rekordów świata i dominowały od lat? Odpowiedź jest prosta. Pozbawione dopingu straciły przewagę. Niektóre jak Kristen Otto - zdobywczyni 6 złotych medali w Seulu, nie zakwalifikowały się nawet do drużyny.

Kanadyjki Glenn i Alexander trzecie w pływaniu synchronicznym

MIESZANKA AGENCYJNA:

W pierwszym półfinałowym meczu Pucharu Europy siatkarzy AZS Częstochowa przegrał z włoskim zespołem Phillips Panini Modena 2:3 (15:12, 16:14, 10:15, 11:16, 10:15). Włosi to ścisła europejska czołówka.

Po raz pierwszy w tym roku hokeiści I ligi wyszli na лёd. Grały tylko zespoły grupy ubiegającej się o mistrzowski tytuł. Wyniki: Unia Oświęcim - Podhale Nowy Targ 1:2, Towimor Toruń - Polonia Bytom 2:4, Naprzód Janów - Cracovia 0:5. Prowadzi Polonia - 37 pkt., przed Unią - 26 pkt. oraz Podhalem i Towimorem - po 25 pkt.

W Warszawie rozpoczął się finał I ligi brydżowej, po którym wyłoniony zostanie drużynowy mistrz Polski. Przed rozgrywkami finałowymi kolejność czołowej szóstki przedstawia się następująco:

1. Czarni Słupsk - 223 pkt., 2. Stomil Poznań - 184, 3. Łączność Olsztyn - 174, 4. UNTS Warszawa - 172, 5. Wisła Kraków - 171, 6. AKBS Warszawa - 163.

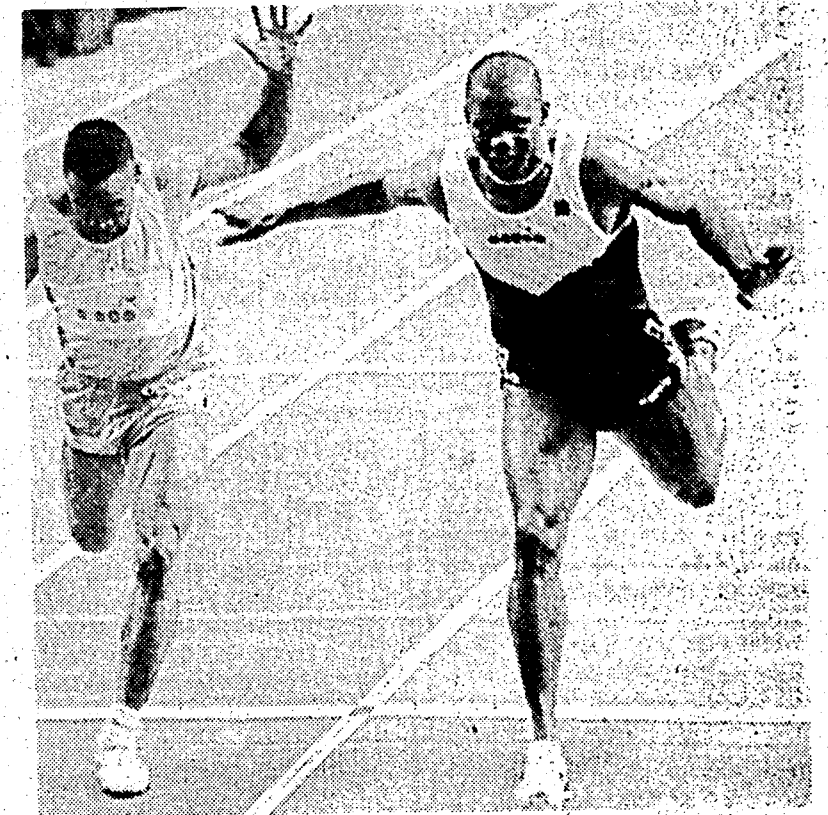
Zdecydowanym faworytem turnieju są reprezentanci Czarnych. W zespole tym aż roi się od utytuło-

wanych zawodników z mistrzami olimpijskimi z 1984 roku - Krzysztofem Martensem, Tomaszem Przyborą, Piotrem Gawrysiem i Henrykiem Wolnym.

Petra Kronberger (Austria), liderka Pucharu Świata ustanowiła rekord narciarski w tym sezonie. Triumfowała we wszystkich pięciu zawodach pucharowych - slalomie gigancie, supergigancie, specjalnym, zjeździe i kombinacji alpejskiej.

Ostatni sukces to zwycięstwo w Bad Kleinkirchenheim w kombinacji. Wyprzedziła Sabinę Ginther (Austria) i Florence Masnadę (Francja). Kronberger w klasyfikacji łącznej zebrała już 201 pkt. i prowadzi z olbrzymią przewagą. Druga Austriaczka Ginther ma zaledwie 78 pkt. Trzecia Szwajcarka Vreni Sch-

neider 72 pkt. Ta ostatnia - najlepsza narciarka świata ostatnich lat wreszcie dała znać o sobie. Po serii niepowodzeń wygrała slalom gigant o Puchar Świata w Kranskiej Gorze, wyprzedzając o 1.11 sek. Jugosłowiankę Nataszę Bokal i o 1.33 sek. Austriaczkę Petrę Kronberger. "Jest to moje pierwsze w tym sezonie zwycięstwo pucharowe. Czekalam na nie dość długo. Trenowałam bardzo solidnie i cieszę się, że forma przyszła w odpowiednim momencie - tuż przed mistrzostwami świata w Saalbach" - powiedziała Szwajcarka. Na uwagę zasługuje bardzo dobry występ Ewy Twardokens - Amerykanki polskiego pochodzenia (jej ojciec był znanym szermierzem, reprezentantem kraju). 2 równe przejazdy dały jej wysokie czwarte miejsce, zaledwie 0,01 sek. za Kronberger.

"Najszybszy człowiek świata" 29-letni Kanadyjczyk Ben Johnson po dwuletniej dyskwalifikacji wystartował po raz pierwszy na mityngu lekkoatletycznym w Hamilton w biegu na 50 m. Z czasem 5.77 zajął drugie miejsce, przegrywając z Amerykaninem Councilem - 5.75. Ale i tak pobral \$30 tys. Dla porównania: gdy Johnson był na dopingu ustanowił rekord świata na 50 m - 5.55 (uniważniony, ale do dzisiaj przez nikogo nie pobity).

WALKA SIŁ I TECHNOLOGII SCENARIUSZ WOJNY

KTÓREDO DO ATAKU

Jak Amerykanie mogą pokonać wojska irackie stacjonujące w Kuwejcie i wokół tego kraju?

Irackie wojska z punktu widzenia militarnego znajdują się w uprzywilejowanej defensywnej pozycji, z której mogą się bronić lub atakować, mając przewagę osłony, fortyfikacji i możliwości wcześniejszych przygotowań. Wojska USA i sprzymierzeńców gdyby chciały zaatakować pozycje irackie wojskami pancernymi, jak sobie to niektórzy wyobrażają, musiałyby się liczyć z dużymi stratami w ludziach. Dlatego nie ulega żadnej wątpliwości, że atak taki musi wyprzedzać ofensywa z powietrza. Taktyka taka zakłada zniszczenie irackich wojsk lotniczych i linii komunikacyjnych w pierwszej kolejności, a potem używanie sił powietrznych USA do ataku na wojska nieprzyjaciela.

Na początku kryzysu w Zatoce Perskiej niektórzy wierzyli, że sam atak lotniczy wystarczy, by zdobyć Kuwejt, ale Bush i jego administracja zdecydowały inaczej, w wyniku czego mianowany świeżo generał wojsk lotniczych Dugan stracił posadę. Prócz publicznego ujawnienia szczegółów planów Air Force, miał wyrazić wątpliwości co do potrzeby używania środków konwencjonalnych w tej wojnie.

NOCĄ NA IRAK

Z racji przewagi Amerykanów w ekwipunku służącym do operacji nocnych jest już oczywiste, że większość walk prowadzonych będzie w nocy. Specjalista Marine w dziedzinie walk nocnych powiedział, że atak może rozpocząć się n.p. o 2 nad ra-

nem w bezchmurną księżycową noc. Otworzy go najprawdopodobniej grupa około 20 bombowców F-117A Stealth (zdjęcie na okładce), która uderzy na wybrane cele w Iraku, tj. ośrodki dowodzenia, centrale kontroli lotów, drogi i linie komunikacyjne, izolując oddziały irackie w Kuwejcie od dowództwa (oficjalne źródła wojskowe USA oświadczyły, że na terenie Iraku znajdują się już małe grupy zakamuflowanych wywiadowców wojskowych. Prawdopodobnie z misją rozpoznania niektórych obiektów).

F-117A jest idealnym narzędziem wykonania tego planu z racji rozbudowanego irackiego systemu obrony przeciwlotniczej. Nadlatujące cicho i pod osłoną nocy samoloty, niewidoczne dla radarów pozostaną nierozpoznane aż do ostatnich sekund, gdy spuszczą 907 kilogramowe bomby. Amerykanie są przekonani, że atak taki wpłynie demoralizująco na armię iracką, niezdolną do rozpoznania samolotów i obrony przed nimi.

Powodem, dla którego F-117A muszą zaatakować w nocy jest to, że w dzień wiele zalet bojowych Stealth nie przyda się na nic. Bombowce mogą zauważyć powietrza pilotów, patrolujących granicę myśliwców irackich i może dojść do strzelaniny. Jeżeli dojdzie do zestrzelenia F-117A poczyniono na tę okoliczność specjalne przygotowania, by nie dopuścić do ściśle strzeżonych tajemnic niewidocznego bombowca. Stealth musi być całkowicie zniszczony. Nieoficjalne raporty sugerują, że zestrzelony Stealth zbombardują bombowce B-52. Ich zadaniem

będzie zniszczenie wraku na niedające się zidentyfikować kawałki.

AKCJA ŁASICA

Po ataku bombowców Stealth wejdą do akcji F-4G przygotowane do misji Wild Weasel (Łasica), czyli zniszczenia systemu obronnego nieprzyjaciela. Poprzedzą one nadciągający główny atak z powietrza. Ich zadaniem będzie zniszczenie stałych i przenośnych stanowisk pocisków Ziemia-Powietrze (SAM) oraz dział przeciwlotniczych.

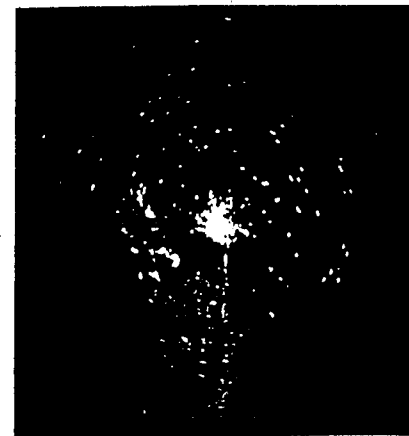
Misja typu Wild Weasel jest bardzo trudna i niebezpieczna. Po raz pierwszy prowadzono ją w Wietnamie, gdzie systemy pocisków przeciwlotniczych SAM stanowiły ogromne zagrożenie dla amerykańskiego lotnictwa. Samoloty F-4G Phantom są najstarszymi samolotami biorącymi udział w tej wojnie. Niektórzy eksperci twierdzą, że trudniej im będzie wykonać tę misję ze względu na brak możliwości latania na niewielkich wysokościach (200 stóp i niżej) z braku specjalnego radaru.

Załogi Weasel twierdzą jednak, że ich pojawienie się na średniej wysokości osiągnie najlepszy skutek, bowiem wywoła z pewnością atak ze strony irackich SAM, co umożliwi im zastosowanie wybranej taktyki. Otóż Phantomy wyposażone są w pociski Harm (High Speed Anti-Radiation) naprowadzane przez fale radiowe systemów obronnych nieprzyjaciela. Tradycyjna technika w niszczeniu SAM polega na tym, że jeden samolot ściga na siebie uwagę SAM, dzięki czemu drugi samolot może go zlokalizować i zniszczyć. Jak łatwo sobie wyobrazić w misję

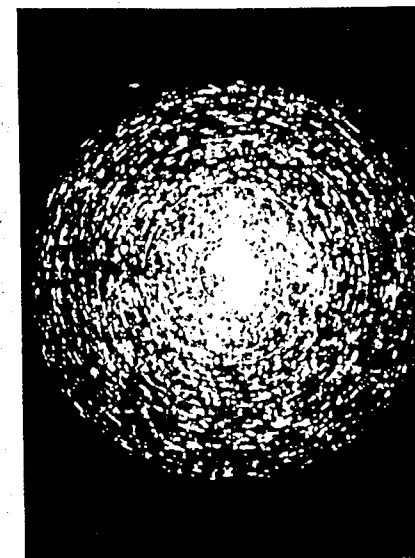
wkalkulowane jest duże ryzyko, zwłaszcza gdy wiele pocisków Ziemia-Powietrze skierowanych będzie na pierwszy, „wabiący” samolot. Musi on przed nimi jakoś uciec, podczas gdy jego partner (wingman) będzie w tym samym czasie próbował zniszczyć stanowisko irackich SAM.

PRZY OSLEPIONYCH RADARACH

Amerykanie wierzą, że uda im się jednak oczyścić teren. Potem nastąpi zmasowany atak samolotów lecących na niskiej wysokości i maksymalnej prędkości. Myśliwcom i myśliwcom-bombowcom towarzyszyć będą Airforce EF-111A „Raven” lub Navy EA-6B „Prowler”, których zadaniem jest osłona elektroniczna ataku. Można to sobie wyobrazić jak będzie to wyglądać. Samoloty te brały również udział w ataku na Libię. Ich zasługą było „ogłupienie” libijskich radarów podczas bombardowania dokonywanego przez F-111 i A-6. Można przypuszczać, że pary samolotów EA-6B lub EF-111 będą z odległości 100 mil od celu zakłócać irackie fale radarowe i radiowe. Nastąpi to tuż przed głównym atakiem. Przewiduje się też, że do akcji wkroczy Hercules w wersji EC-130H, którego głównym zadaniem będzie zakłócenie komunikacji radiowej pomiędzy miastami. Przelamanie zakłóceń będzie wymagało od radarów irackich większej ilości energii, co ułatwi atak samolotom Wild Weasel.

Tak wygląda obraz na niezakłóconym radarze. Kropki wokół centrum oznaczają obiekty w przestrzeni powietrznej

Obraz na radarze zakłóconym

W masowym ataku powietrznym wezmą udział, stacjonujące już w Zatoce Perskiej, F-111F, F-15E, STRIKE EAGLE i niewielka liczba brytyjskich Tornado. W misjach na krótszych dystansach spodziewane jest użycie F-16 Jaguar i innych.

PO LASERZE DO CELU

Samoloty F-111F stacjonują w bazach wojskowych w Turcji. Wyposażone są w tzw. PAVE TACK - pozwalające na precyzyjne, laserowe naprowadzanie pocisków. Ten system sprawdzony już został podczas amerykańskiego nalotu na Libię, gdy bombardowano lotniska. Głównym celem tego precyzyjnego ataku z Turcji będą, znajdujące się w Iraku, wojskowe ośrodki badań nuklearnych, znajdujące się przy granicy tureckiej oraz zakłady produkcji broni chemicznej, kwatery i ośrodki dowodzenia oraz ważne lotniska.

RZUT BOMBĄ

F-15E Strike Eagle, stacjonujące obecnie w Arabii Saudyjskiej są najbardziej zaawansowanymi technologicznie amerykańskimi maszynami. Strike Eagle jest myśliwcem-bombowcem, zbudowanym na bazie myśliwca F-15, zachowującym jego zdolności bojowe, ale znacznie lepiej wyposażonym. Posiada m.innymi skomplikowany radar APG-70, któ-

ry pozwala na rzucanie bombami (a nie tylko zrzucanie bomb) na odległość 7 km od celu z dokładnością 10 metrów. Jest to znakomita opcja pozwalająca na zmniejszenie ryzyka zestrzelenia bombowca. Technicznie polega to na tym, że samolot wypuszcza bombę zanim nadleci nad wybrany cel. Lecąc na wysokości 60 metrów podnosi się z siłą 3-4 g i wypuszcza bombę, która leci niczym wyrzucony kamień. Rozwiązanie to jest tańsze od pocisków rakietowych i rakiet naprowadzających, ale wymaga użycia programów komputerowych, pozwalających na dokładne obliczenie toru bomby, w zależności od różnych czynników.

Strike Eagle przenosi nie tylko Sidewindery, ale również pociski dalekiego zasięgu typu Sparrow. Iraccy piloci nie będą w stanie ocenić, czy znajdujący się w odległości 30 km samolot wroga, widziany na ekranie radaru nie jest przypadkiem źródłem śmiertelnego niebezpieczeństwa jakim jest nosiciel Sparrow.

PO CIEMKU

Samolot Strike Eagle jest wyposażony w system LANTRIN, pozwalający na utrzymanie widoczności w nocy, w mgłę i dymie. Specjalne czujniki pozwalają na prowadzenie precyzyjnych pomiarów temperatury, co umożliwi zlokalizowanie źródeł ciepła (jakim może być np. silnik transportera opancerzonego).

Również i amerykańska marynarka wojenna Navy przystosowała kabiny swych A6 do używania przez pilotów okularów noktowizorów, zaciemniając światła używane w kabinie, na tablicy rozdzielczej i ekranie. Znacznie to zwiększy widoczność na niskich wysokościach nocą, bez zasadniczych zmian w systemach komputerowych.

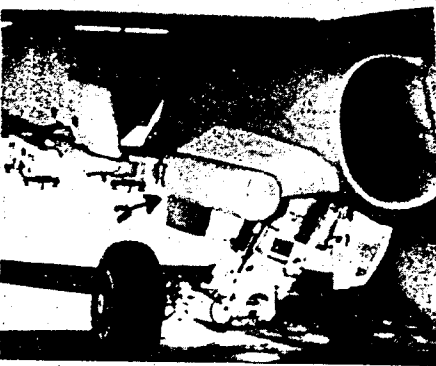
US Navy dysponuje w Zatoce Perskiej również mylącymi rakietkami „drone” imitującymi na irackich radarach samoloty. Samolot A6 może ich przenosić do 20. Można je kierować na stanowiska nieprzyjaciela wywołując jego bezowocny atak. Piloci A6 są przekonani, że brak najnowszych radarów nie czyni

ich samolotów mniej efektywnymi. A6 ma jedną dużą zaletę - przenosi więcej bomb.

Inne samoloty, których zadaniem będzie atak z bliskiej odległości to F-16, FA-18, AV-8B. Wszystkie zostały właśnie niedawno wyposażone w noktowizory, przy czym F-16 otrzymał najbardziej skomplikowaną wersję Lantrin, dzięki której nie potrzeba pilotowi nawigatora, jak to ma miejsce w F-15E. Samolot może utrzymywać się na wysokości 200 stóp i niżej, przy pomocy w pełni automatycznej nawigacji, co pozwala pilotowi na wykonanie poza nawigacyjnych działań (wystrzelenie pocisków, zrzucanie bomb).

PILOT Z AUTOMATEM

Samoloty piechoty morskiej Marine w Zatoce Perskiej będą używane głównie jako osłona i wspomaganie oddziałów Marines na lądzie, ale F/A-18D - specjalna wersja Hornet jest przygotowany na wykonywanie samodzielnych misji w głębi terytorium Iraku. AV-8B Harrier II jednosiedzeniowy samolot jest wysoce zautomatyzowany, by zastąpić pomocnika pilota. Np. urządzenie o nazwie FLIR (Forward Looking Infrared), umożliwia pilotowi znalezienie obiektów na podstawie wprogramowanego kształtu i temperatury. Pilot nastawia się np. na znalezienie czołgów w określonej miejscowości. Komputer informuje o znalezieniu opisanego obiektu. Rola pilota polega w tym momencie na zrzuceniu na niego bomby.

Na zdjęciu: FLIR - urządzenie pozwalające na odnalezienie obiektu nocą.

Brytyjczycy mają na wyposażeniu zarówno wersję bombardującą, jak i myśliwcę Tornado. Przygotowane do ataku na obiekty na ziemi samoloty angielskie mogą również poruszać się na niskich wysokościach z precyzją równą amerykańskich F-111F. Otrzymają też pomoc amerykańską w postaci elektronicznych zakłóceń.

...

Podsumowując, przygotowanie wszystkich formacji lotniczych dowodzi także, że ataki z powietrza odegrają kluczową rolę taktyczną w tej wojnie i odbywać się będą przeważnie nocą. Mają one na celu zniszczenie nie cywilnych, lecz wojskowych obiektów. Amerykanie planują również zniszczenie irackich sił powietrznych na lotniskach oraz uszkodzenie pasów startowych. Przyjmuje się, że wszystko co zostanie w powietrzu będzie obiektem ataku ze strony F-15 Eagle lub F-16.

Dowództwo amerykańskie zakłada, że w pierwszym tygodniu ataku z powietrza uda się Amerykanom z pewnością zniszczyć wszystkie większe systemy komunikacyjne, zakłady i rezerwuary broni chemicznej oraz ośrodki badawcze, przygotowujące budowę bomb nuklearnych w Iraku. Amerykanie spodziewają się, że zniszczą też wszystkie, tzn. około 60 stanowisk raketowych, służących m.in. do przenoszenia broni chemicznej.

IRAK SIĘ BRONI

Jaka może być odpowiedź Iraku na tak precyzyjnie przygotowany i technologicznie wyrafinowany atak? Prasa światowa zwykle nie docenia sił powietrznych Iraku, które zdolne są przeciwstawić się Amerykanom dużą liczbą samolotów, choć tylko niewiele z nich jest równie zaawansowanych technicznie.

Twierdzenie, niektórych ekspertów, że Amerykanie opanują przestrzeń powietrzną Iraku w ciągu 8 godzin wydaje się przesadzone i zbyt optymistyczne.

Irak wprawdzie cierpi na brak dobrze wyszkolonych bojowo pilo-

tów i mechaników i ma stałe trudności w naprawach samolotów, ale ich liczebność stanowi poważne zagrożenie, podobnie jak morale muzułmańskich powietrznych wojowników.

DOSTAWA NA CZAS

Irakijczycy posiadają też pewną liczbę nowoczesnych samolotów, przy czym niektóre z nich zostały dostarczone z Sowietów na kilka tygodni przed irackim atakiem na Kuwejt.

Wiadomo, że Irak ma 48 MiG-ów 29, określanych przez niektórych specjalistów jako samolot o najwyższej manewrowości na świecie. Zachodni analitycy twierdzą jednak, że piloci iraccy mają zbyt mało czasu by nabyć doświadczenia niezbędnego, by wykorzystać wszystkie możliwości nowych maszyn.

Irak ma też ponad 100 MiG-ów 23 wyposażonych według najnowszych sowieckich standardów oraz 150 MiG-ów 21 w różnych wersjach bojowych. Jedną z wersji sprzedali Irakowi Chińczycy z nazwą J-7.

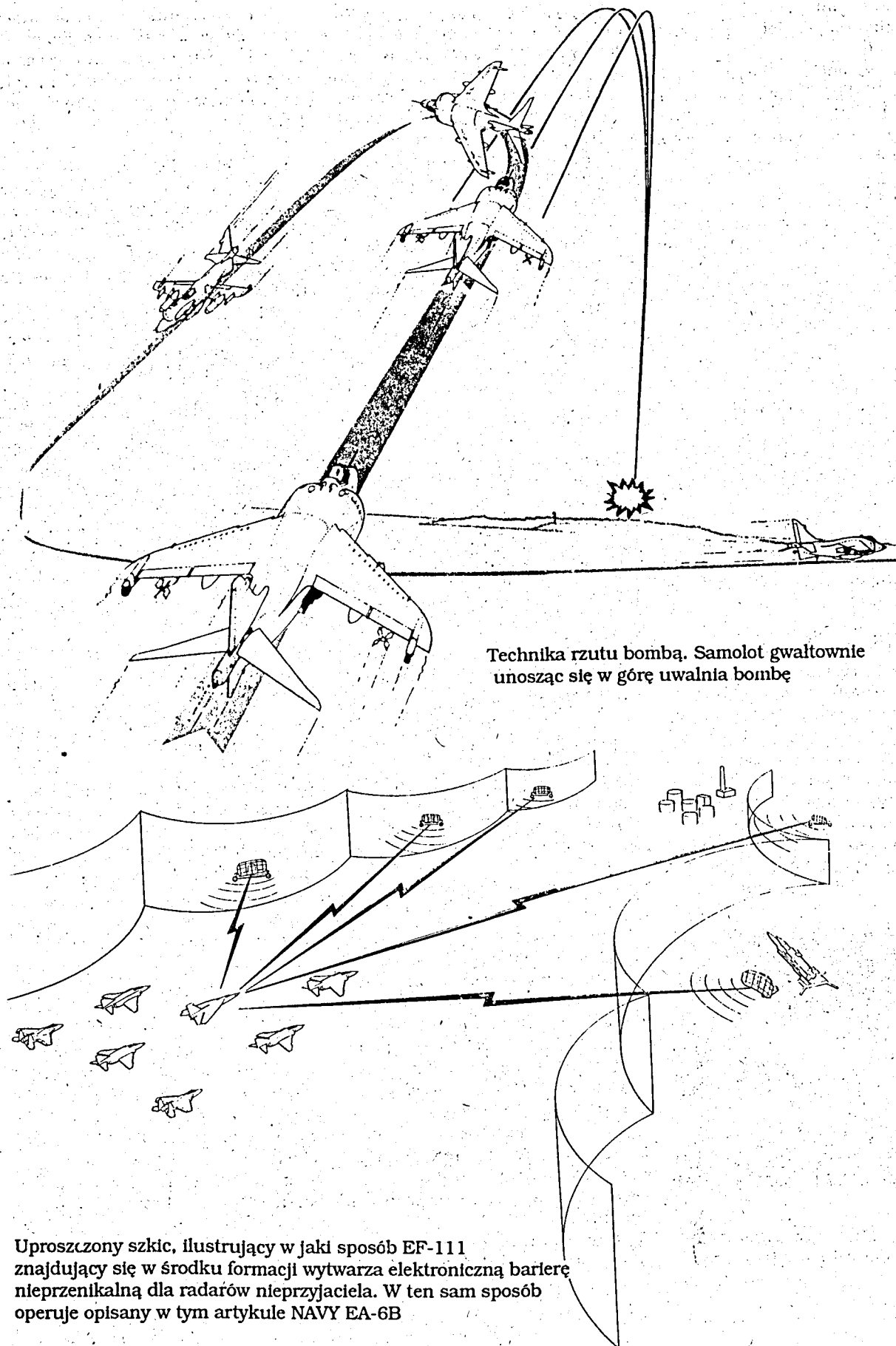
MIRAŻE I REALIA

Największym jednak zagrożeniem dla Amerykanów są francuskie samoloty Mirage F-1 w liczbie 127. Są one wyposażone w rakietę Exocet, które były bardzo skuteczne w walkach przeciw Brytyjczykom na Falklandach. Irak przez omyłkę uderzył jedną z takich rakiet w amerykański krążownik "USS Stark", zabijając 37 amerykańskich marynarzy.

Amerykańscy piloci starają się jednak pomniejszyć rolę samolotów Mirage F-1 twierdząc, że są one technologicznie tak przestarzałe, jak amerykańskie F-4 Phantom II, które brały udział jeszcze w wojnie wietnamskiej.

Jeden z pilotów F-15 zapytany o szanse irackich samolotów powiedział prasie, że Mirage F-1, nie jest zdolny do wykrycia i zestrzelenia amerykańskich Eagle na dużej wysokości i małej wysokości.

Tak czy inaczej, nie można nie doceniać zdolności obronnych Iraku w dziedzinie walk powietrznych. Najbardziej wiarygodne źródła podają, że Amerykanie stracą do 10% swych

Technika rzutu bombą. Samolot gwałtownie unosząc się w górę uwalnia bombę

Uproszczony szkic, ilustrujący w jaki sposób EF-111 znajdujący się w środku formacji wytwarza elektroniczną barierę nieprzenikalną dla radarów nieprzyjaciela. W ten sam sposób operuje opisany w tym artykule NAVY EA-6B

samolotów zanim dojdzie do zniszczenia stanowisk rakiet ziemia-powietrze. Oblicza się, że Amerykanie w pierwszych 3 dniach mogą stracić do 50 samolotów i od 200 do 300 podczas kolejnych tygodni walki. Liczba ta zmniejszy się do 0,5% samolotów, gdy dojdzie do szybkiego zniszczenia irackiej obrony przeciwlotniczej.

Irackie lotnictwo defensywne wspierane będzie przez bombowce, które będą próbowały wejść w przestrzeń powietrzną kontrolowaną przez Amerykanów i ich sojuszników.

SOWIECKIE BOMBOWCE

Irakijczycy mają bombowce, którymi mogą zaatakować amerykańskie pozycje, w tym 5 sowieckich TU-22 "Blinder", posiadających dużą ładowność. Choć nie są one naładowane skomplikowaną elektroniką, za to mogą przenosić dużo bomb i poczynić wiele strat, oczywiście o ile uda im się ze swym ładunkiem przedrzeć nad amerykańskie pozycje.

BĘDĄ ZASUWAC

Bardziej poważne jest zagrożenie ze strony 10 lub więcej SU-24, dostarczonych przez Sowietów tuż przed inwazją na Kuwejt. Są to sowieckie ekwiwalenty amerykańskich F-111. Irakijczycy prawdopodobnie nie są jeszcze dostatecznie wyszkoleni w ich użyciu.

Wszystkie te, sprowadzone świeżo nowości wprawdzie nie stanowią, dzięki swej małej liczebności, zagrożenia na dłuższą metę, jednak należy się liczyć z czynnikiem psychologicznym jakim jest strata każdego amerykańskiego żołnierza i samolotu. Wraz ze stratami spadać będzie poparcie dla tej wojny w USA.

Irakijczycy planują używanie w obronie swych oddziałów w Kuwejcie sowieckich samolotów SU-7 i SU-20, których mają 110. Są to bardzo skuteczne w ataku samoloty ale w obliczu F-15 i F-16 mają niewielką szansę na wykonanie swych misji.

Niedawno dostarczone z ZSSR 24 SU-25, zbliżone są w możliwościach ataku na czołgi do amerykańskich A-10, natomiast mniej

przygotowane do operacji obronnych.

POBIĆ REKORD

Irak ma też na swym wyposażeniu 135 helikopterów transportowych.

Sukces tej wojny w dużym stopniu zależy też będzie od tego, czy Stany Zjednoczone są w stanie powtórzyć izraelski rekord z roku 1982 w Dolinie Bekka, podczas którego Izraelci w walce z Syrią zestrzelili bez strat aż 82 samoloty. Czy Saddam Hussein zapomniał o tej lekcji? Możliwe, że zakłada, że wojska lotnicze nie odgrywają w wojnie zasadniczej roli. Może to wynikać z tego, że w wojnie z Iranem, prowadzonej w stylu I wojny światowej Irak używał rzadko samolotów. Ta taktyka może być katastrofalna dla Husseina i jego armii.

Z POWIETRZA

Zakładając, że obrona powietrzna Iraku zostanie złamana, a mimo tego jego wojska trwać będą na swych pozycjach, USA i siłom alianckim nie pozostaje nic innego jak przystąpić do ataku na ziemi. Irak ma potężną liczbę 5,5 tys. czołgów, z których 500 to T72, które zdolne są do podjęcia równej walki z amerykańskim czołgiem M1. 4000 AAA, 270 wyrzutni SAN i 3000 stanowisk artyleryjskich. Dlatego i w walkach pancernych, lotnictwo musi odegrać też ważną rolę. Szturm lotniczy na pozycje irackie, jak twierdzi Air Force powinien zniszczyć połowę pancernych sił nieprzyjacielskich. Zakładając, że iracka obrona przeciwlotnicza w Kuwejcie zostanie zniszczona, amerykańskie bombowce B-52 mogą wejść do akcji niszczenia nieosłoniętych czołgów i pozycji nieprzyjacielskich. Można przewidzieć, że formacje B-52 zaatakują też deszczem bomb oddziały wojsk na pustyni. Impakt tego uderzenia będzie straszny.

W Wietnamie użycie amerykańskich bombowców B-52 było ograniczone przez polityczne niezdeterminowanie (n.p. brak deklaracji wojny z Wietnamem), jawność decyzji militarnych i opozycję opinii publicznej. W Wietnamie skuteczność bombardowań ograniczały warunki terenowe - dżungla, stanowiąca osłonę dla komunistycznej partyzantki.

WIELKA BITWA PANCERNA

Na pustyni wojska irackie nie mogą liczyć na żadną osłonę.

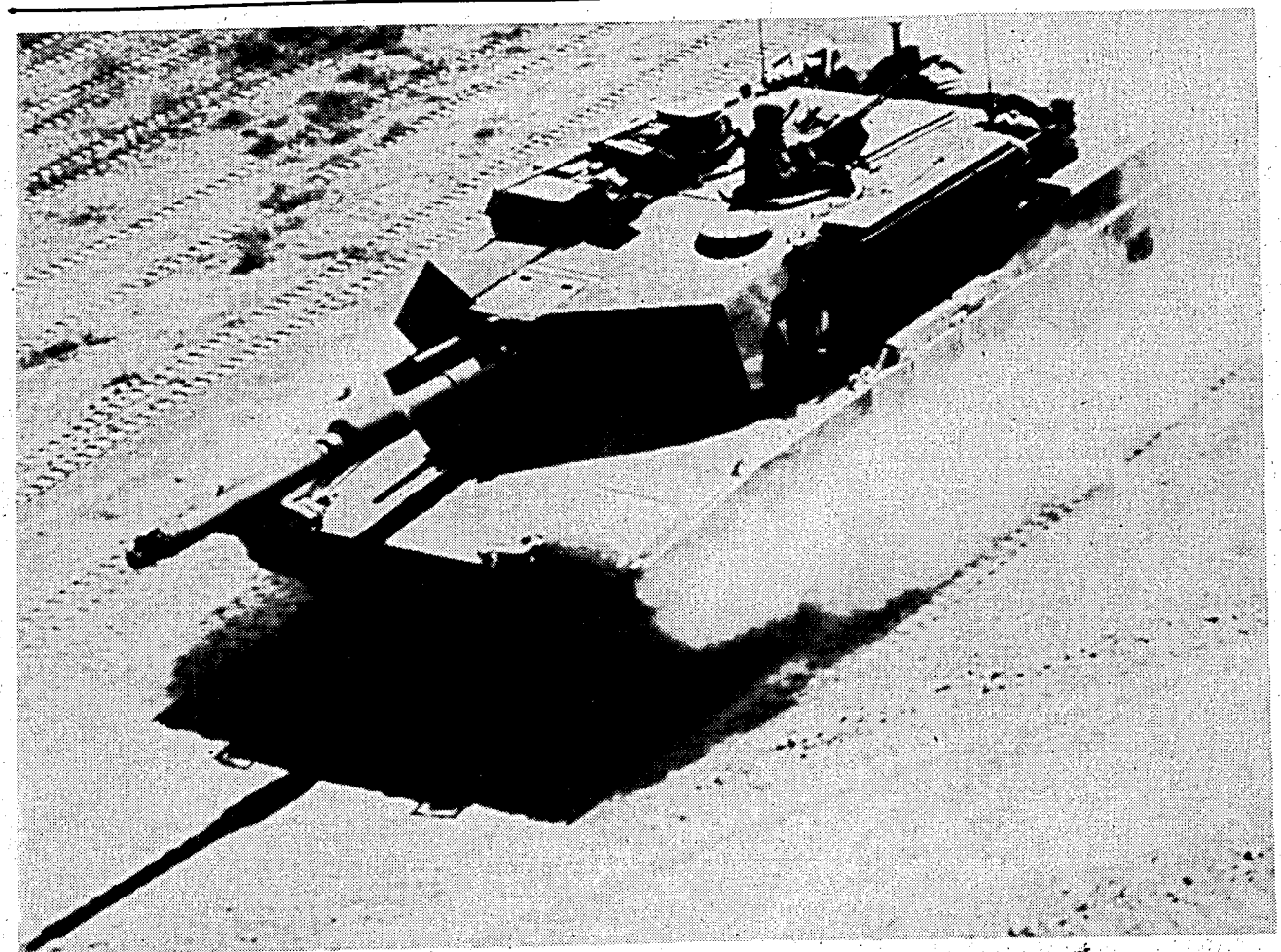
Niezdolni do komunikacji z Bagdadem, odcięci od dostaw i bombardowani iraccy żołnierze staną wreszcie na wprost armii amerykańskiej i jej sojuszników. Początkowo Amerykanie rozpatrywali możliwość wejścia do Kuwejtu przez Irak, zakładając mniejsze straty w ludziach. Obecnie jednak, kiedy Irak umocnił swe pozycje przy granicy z Arabią Saudyjską będzie trudniej wykonać taki plan. Irak zdołał już podminować duże tereny okupowanego kraju i terenów granicznych. Pola minowe muszą być rozminowane zanim alianckie wojska wejdą do Kuwejtu. Dokonają tego głównie bombowce w nalotach dywanowych. Prawdopodobnie B-52 lub mniejsze samoloty, posiadające na swym wyposażeniu materiały wybuchowe na bazie paliw (Fuel Air Explosives). Samolot zrzuci bombę, która spryska teren łatwopalnym środkiem. Jego wybuch wywoła morze ognia. Ciśnienie zdetonuje bomby na polach minowych. Broń typu FAE działa podobnie jak napalm, używany w Wietnamie.

Czołgi wkroczą od strony granicy z Arabią Saudyjską, amfibie Marines zaatakują od strony Zatoki Perskiej i na południe od miasta. Możliwe, że Amerykanie użyją wszystkich dróg ataku, w tym i frontalny atak na Kuwejt.

W ostatecznej bitwie staną na przeciwko siebie amerykańskie czołgi M1 i sowieckie T-72. Może to być największa w historii pancerna bitwa, toczona na pustyni. Amerykanie obliczają, że stracą w niej 200 czołgów i mniej więcej tyle samo transporterów opancerzonych typu M2 Bradley. Oczywiście po stronie irackiej straty mogą być 5 do 6 razy większe.

PĘDZĄCE STALOWE OLBRZYMY

M1 jest głównym amerykańskim czołgiem. Wszedł do wyposażenia armii USA na początku lat 80, by po raz pierwszy odebrać Sowiecom przewagę w technologii wojsk pancernych. Zabiera 4 członków załogi,

Staną naprzeciwko siebie: amerykański M1A1 i sowiecki przeciwnik zdolny do przebicia jego pancerza T72

osiąga ogromną, jak na czołg, prędkość 75 km/godz. W Zatoce Perskiej znajduje się najnowsza wersja tego czołgu M1 A1 wyposażona w system filtrów przeciwko broni chemicznej oraz działło o przekroju 120 mm, skonstruowane przez Niemcy Zachodnie. Wczesne M1 miały działa brytyjskie, ale uznano je za zbyt słabe. Czołgom towarzyszyć będą transportery opancerzone M2 Bradley, przystosowane do współdziałania z M1 i nie odstające w szybkości. Każdy z nich przewozi maksimum 12 żołnierzy i posiada szczerłą osłonę przeciw broni chemicznej.

KTO SIĘ PRZEBIJE?

Jedynie 500 sowieckich czołgów T-72 może być dla M1 poważnym niebezpieczeństwem. Inne czołgi nie są w stanie przetrzeć pancernia M1. Mogą one jednak skutecznie atakować towarzyszące im transportery opancerzone.

Przy założeniu, że atak sił pancernych nastąpi ze wszystkich stron, można przyjąć, że jedną z operacji militarnych będzie odcięcie oddziałów irackich od Iraku przez otaczające Kuwejt wojska. W tym samym czasie Marines i towarzyszące im oddziały spadochroniarzy będą próbowały zamknąć koło wokół państwa kuwejckiego.

MIEDZIANY LEB

Niektóre dywizje amerykańskich wojsk artyleryjskich, biorących udział w bitwie wyposażone są w pociski artyleryjskie Copperhead, niesłychanie celnych, bo samonaprowadzanych wiązką promieni laserowych. Będą one w stanie atakować obiekty znajdujące się w odległości co najmniej kilku kilometrów.

I ZNOW Z POWIETRZA

Wojska pancerne w ataku wspomagane będą z powietrza przez A-10, których zadaniem jest niszczenie kolumn czołgów nieprzyjacielskich na pustyni. Do tego zadania A-10 wyposażone są w 30-mm karabiny wystrzeliwujące pociski długo-

ci butelek na mleko, z częstotliwością 70 na sek. W praktyce okazało się, że wystarczy 15 pocisków, aby zniszczyć czołg. A-10 mają też pociski samonaprowadzające Maverick, które mają zastosowanie na dalszą odległość w miejscach szczególnie broniowych.

A-10 jest opancerzony, wytrzymuje uderzenia pocisków kalibru 23 mm, a nawet w niektórych miejscach niewielkich, odstrzeliwanych z ramienia rakiet typu ziemia-powietrze SAM.

Armia używać też będzie helikopterów AH-64 Apache i nieco starszych AH-1 Cobra współpracujących z samolotami A-10.

Wysłanie helikopterów Apache do Zatoki Perskiej spotkało się z dużą krytyką ze względu na opinie ich złego funkcjonowania w warunkach pustynnych. Producent tych helikopterów zakłady McDonnell Douglas twierdzą jednak, że wskaźnik rzetelności AH-64 jest wyższy od obowiązującego w armii. Np. na 100 stacjonujących helikopterów 81 jest gotowych do lotu. Wskaźnik mówi o 75.

Z MORZA

Ofensywa na Kuwejt wspierana będzie z morza przez dwa krążowniki Wisconsin i Missouri. Oba te okręty wodowano w latach 40. Posłano je na emeryturę, wkrótce po zakończeniu II wojny światowej. Ożywiono je na krótko podczas wojen koreańskiej i wietnamskiej. Powróciły na stałe do służby w 1982 roku. Te zdawałoby się przestarzałe okręty są jednak wyposażone w najnowocześniejsze systemy nawigacyjne i uzbrojone najnowszą technologię.

Mają one rakiety cruise o nazwie Tomahawk, skierowane na wybrane cele militarne Kuwejtu. Tomahawk może mieć różne rodzaje głowic, nie wyłączając głowic nuklearnych, konwencjonalnych, a także opisanych poprzednio jako środki rozminowujące głowic FAE, które mogą być również użyte jako broń o ogromnej sile przeciw oddziałom irackim.

Okręty wojenne mają na swym wyposażeniu 9 16-incz. dział, które

wystrzeliwują liczące ponad 1000 kg pociski. Krążowniki są opancerzone i zabezpieczone przeciw atakom lotniczym. Ich kształt, waga i budowa (269 m i 58 tys. ton) ma zapobiegać zatonięciu nawet wtedy, gdy okręt zostanie uderzony w kilku miejscach.

IRACKIE RAKIETY - STRACH MA WIELKIE OCZY

Wiele się mówi o zagrożeniu irackich rakiet. Irak posiada 36 sowieckich rakiet Scud-B. Wiadomo o nich, że są mało celne, co się pogłębia w warunkach wiatrów pustynnych. Rakiety te też nie mogą przenosić dużych ładunków. Jeżeli nawet przeniosą one broń chemiczną, to przy obecnym przygotowaniu antychemicznym Amerykanów, będą one nie tyle niebezpieczne, co stanowić będą utrudnienie w operacjach wojskowych żołnierzy, ze względu na konieczność noszenia kombinezonów i masek. Groźba użycia przez Irak broni chemicznej jest realna, ale opis skutków jaki znajdujemy często w prasie jest znacznie przesadzony.

Irak na własną rękę podczas wojny z Iranem zmodyfikował sowieckie rakiety Scud-B przedłużając ich zasięg. Modyfikacja All Hussein ma zasięg 550 km, ale kosztem mniejszej ładowności. Celność rakiety w najlepszym wypadku ma promień 1 km. Inna rakietka All Abbas ma zasięg 900 km, ale jej celność i niewielka nośność stanowi zagrożenie tylko dla nieprzygotowanych na atak obiektów cywilnych jakimi były irańskie miasta podczas wojny iracko-irańskiej.

Bardziej niebezpiecznymi raketami są Ababile o zasięgu 50 do 100 km, które mogą przenosić konwencjonalne ładunki wybuchowe lub mieć głowice odłamkowe.

SZANSE WYGRANEJ

Wiele się mówi na temat militarnej zasady 3:1. Zasada ta głosi, że dla pewnego zwycięstwa przewaga atakującego musi być w proporcjach 3:1. Obecnie liczba wojsk USA i aliantów jest równa siłom irackim w Kuwejcie. W wojskach pancernych

przewaga iracka jest wręcz odwrotna i wyraża się liczbą 3:1. Na papierze wydaje się wręcz nieprawdopodobne by Amerykanie byli zdolni do wygrania ofensywy. A jednak ich koncepcja taktyczna dąży do zapewnienia zwycięstwa wbrew zasadzie 3:1. Ich atutem jest bowiem technologia. Satelity są nastawione na Irak i podają informacje o położeniu oddziałów irackich i ich ruchach, oraz o stanowiskach wyrzutni rakietowych SCUD.

Satelity zdolne są do wcześniejszego ostrzeżenia Amerykanów o przygotowaniu do odpalenia silników rakiet. Ostatnio amerykańskie źródła militarne podały, że wojska alianckie będą miały informacje o przygotowaniu irackich do odstrzelenia rakiety na 3 godziny przed jej startem. Obrona może polegać na uderzeniu na stanowisko tych rakiet oraz przygotowaniu się na ich ewentualne uderzenie. Satelita może też wysledzić i poinformować o manewrach samolotów nieprzyjacielskich i jest tak czuły, że może m.in. zarejestrować przyspieszenie szybkości samolotu przez dopalanie. Podczas wojny używany będzie samolot elektronicznego nasłuchu EC-135 operujący z dala od irackich linii obrony powietrznej, a jednak zdolny do prowadzenia podsłuchu rozmów pomiędzy oddziałami irackimi.

Allianci przygotowani są na atak nocny, a nic nie wskazuje na to, by Irak był w stanie prowadzić skuteczną obronę w tych warunkach. Przygotowywany przez aliantów system zakłóceń komunikacyjnych uniemożliwi porozumiewanie się oddziałów drogą radiową na niewielkich odległościach, nawet do 500 m.

Wojska alianckie dzięki swej nowoczesnej technologii mogą zdobyć Kuwejt w ciągu tygodni. Amerykańskie straty przy opisanym wyżej scenariuszu wojennym zakładają 3000 zabitych i 13 000 rannych. Brytyjczycy zakładają 2000 zabitych i rannych spośród swych oddziałów liczących 28 tys. żołnierzy.

Nie jest pewne, czy nastąpi generalny atak na Irak, czy też tylko lot-

niczy na wybrane cele. Czynnikiem takim, jak większe niż się zakłada straty w ludziach podczas ataku na Kuwejt mogą spowodować, że opinia publiczna i w krajach alianckich będzie przeciwna atakowi na Irak. Egipt już oświadczył, że nie wejdzie do Iraku, a Syria ogłosiła, że nie weźmie udziału w wojnie, jeśli Izrael zaatakuje Irak.

CZYNNIK CZASU

Stanom Zjednoczonym zależy na tym, by zakończyć wojnę szybko, przed falą upałów, która zacznie się w połowie marca. Również Arabowie nie chcą prowadzić działań wojennych podczas Rammadanu okresu świąt muzumańskich. Ameryka zmuszona jest wybrać taktykę, która uwzględni te warunki. Stąd uzasadnione jest, że odrzuciła taktykę prowadzenia wojny wyłącznie powietrznej, bowiem zakłada ona prze-

dlużenie walk i dużą liczbę strat wśród ludności cywilnej. Koncepcja wojny powietrznej i lądowej, w której atak lotnictwa będzie wiodący przed użyciem wojsk pancernych i piechoty morskiej, zapewni bardziej realizację celu, jakim jest zakończenie wojny do połowy marca.

Powyższy scenariusz teatru wojny został opracowany w oparciu źródła popularne i fachowe, m.in. Aviation Week and Space Technology, Jane's Defence Weekly, książkę Modern American Weapons, Time i Newsweek.

M.F.

Informacje o okrętach amerykańskiej marynarce wojennej opracował:

SCOTT HORAN

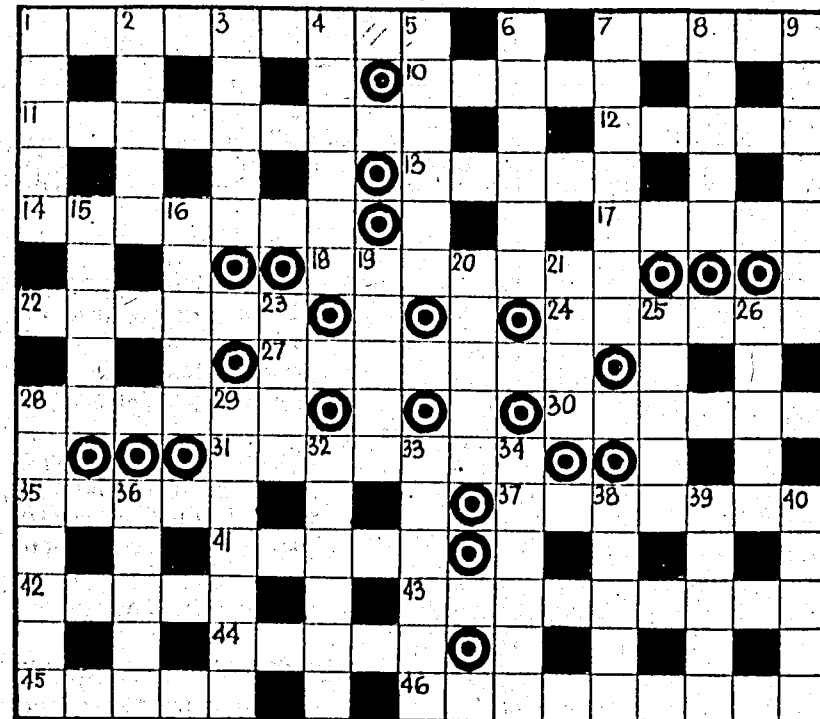
Tytuł i śródtytuły pochodzą od redakcji.

Miedziana głowa w akcji. Pocisk Kopperhead prowadzony przez laser odnajduje czołg i w ułamkach sekundy dokona jego zniszczenia

POZIOMO:

- 1 Niedogotowane
- 7 Zeszyt
- 10 Określenie, nazwanie
- 11 Lowy
- 12 Wielkie ubóstwo
- 13 Tajna organizacja sycylijska
- 14 Wypiek cukierniczy
- 17 Podziałka na przyrządach pomiarowych
- 18 Umowa międzynarodowa
- 22 Gatunek narcyza o żółtych kwiatach
- 24 Zajmuje się wylapywaniem bezpańskich psów, hycel
- 27 Szyk, rozstawienie wojska
- 28 Bursztyn
- 30 Wielka flota wojenna
- 31 Mędrzec snujący refleksje o życiu
- 35 Ssaki rogate, hodowane jako zwierzęta domowe
- 37 Radio z magnetofonem i elektrycznym gramofonem
- 41 Świt
- 42 Grupa nacisku wywierająca wpływ na parlament
- 43 Odczuwane głodu
- 44 Widziadło senne
- 45 Przedmiot otaczany czcią religijną
- 46 Tam tańczy się przy muzyce z płyt

PIONOWO:

- 1 Wewnątrz kości
- 2 Walec, szpula
- 3 Sto lat! Sto lat!
- 4 Coś zmiętoszonego, pogniecionego
- 5 Niedokrwiłość
- 6 Podwyższenie, na którym ścinano skazanego na śmierć
- 7 Gra w karty dwoma taliami z czterema dzokerami
- 8 Baba - jaga
- 9 Numerowy, bagażowy
- 15 Obraz cerkiewny
- 16 Mieszkaniec północnej części wyspy Wielkiej Brytanii
- 19 Odbiornik

- 20 Rachunek bankowy
- 21 Statek Noego
- 23 Małpiatka z lasów tropikalnych
- 25 Samochód osobowy z przedłużoną tylną częścią i dodatkowymi tylnymi drzwiami
- 26 Wąska łopata
- 28 Osoba obchodząca swoją rocznicę
- 29 Zwięzłe zdanie, błyskotliwie sformułowane, zawierające myśl moralną
- 32 Autor "Martina Edena" lub miasto w Kanadzie
- 33 Wygrywa kto ma rację
- 34 Wymyślna potrawa, smakołyk
- 36 Prawo rozpowszechniania wydawnictwa zagranicznego

- 38 Cudo, straszidło
- 39 Fajerwerki
- 40 Bogini mądrości

Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: zawiadomienie, uleżona, porporzec, runda, zadra, ekler, lektorka, alimenty, Zamoyski, cymbalki, walec, katar, kitel, nominacja, banknot, nieokresanie.

PIONOWO: neutralizowane, zielnik, wdowa, alasz, odpad, ikona, Niobe, eszelon, wicherzycielstwo, Adamita, reakcja, krasa, ciżmy, meloman, łatanie, canoe, kacyk, twarz, rebus, kanon.

BRYDŻ 125 ZADANIE

A K 2   D 9 4 3
 A D 2   6 3
 K D W 6   W   E   A 5
 A K 3   D 10 8 7 5

Jak W powinien rozgrywać 2 b.a., po ataku dziesiątką karo, skoro u S okazał się renons treflowy?

ROZWIĄZANIE

W rozdaniu, żeby nie oddać żadnej lewy trzeba:

Po asie karo, gdy do asa trefl S dorzucił blotkę kiera, szanse na podział pików wybitnie się zmniejszyły. Niemniej trzeba ściągnąć trzy pikki, a nuż czwarte będzie forta. Niestety, tym razem N, do trzeciej lewy pikowej dorzucił kiera. Wobec tego

my zgramy króla trefl i dwie lewy karowe, co doprowadzi do sytuacji:

- A D 2   9
 W   W   E   6
 3   D 10 8

w której zgramy waleta karo. N nie mogąc zrzucić trefla, pozostawia sobie singletona kiera. Teraz zrzucamy niepotrzebną

już ósemkę trefl. Po tej lewie ściągamy dwa trefle. Z kolei S musi wysinglować kiera, gdyż zrzućnię pika daje lewę na dziesiątkę pik. Ponieważ u przeciwników pozostało po jednym kierze, na asa kiera musi spaść król.

W rzeczywistości N miał rękę:
 10 2 K 9 7 10 9 7 W 9 6 4 2
DAMA PIK

ZE ŚMIECHEM NIE MA ŻARTÓW

O WRÓZBACH WOJENNYCH

Podczas wojny punickiej Klaudiusz chciał stoczyć bitwę morską i zażądał zgodnie z obyczajem przodków wróżby z zachowania się kur. Kiedy człowiek opiekujący się kurami oznajmił mu, że nie chcą wyjść i jeść rozsypanego ziarna, Klaudiusz kazał je wrzucić do morza, mówiąc: "Nie chcą jeść, niech piją".

Z D R O W I E

ROZMAITOŚCI MEDYCZNE

Terapia - Śmiechem

W Szwecji pacjenci cierpiący na nerwobóle kręgosłupa i ramion zostali poddani niecodziennej terapii... śmiechem. Przez kilkanaście tygodni oglądali zabawne komedie filmowe, słuchali dowcipów i różnych zabawnych historyjek. Kuracja dała nieoczekiwane rezultaty. Rozśmieszani pacjenci zrelaksowali się, a dolegliwości ich zmniejszyły się. Jak twierdzi jeden z lekarzy szwedzkich, który prowadził te badania, śmiech oddziałuje nie tylko na naszą psychikę, ale też na nasze ciało.

Spacer zamiast ciastka

Jeden z psychologów amerykańskich z uniwersytetu kalifornijskiego prowadził od szeregu lat badania nad pozytywnymi zmianami samopoczucia człowieka, w zależności od odbywania regularnych, krótkich spacerów. Taki lekki, nie męczący spacer daje nie tylko przyływ energii, ale zmniejsza uczucie zmęczenia i napięcia wewnętrznego. Jest on na pewno lepszym środkiem pobudzającym organizm, aniżeli spożycie w tym celu słodczy. Często, po zjedzeniu średniej wielkości ciastka zauważamy zwiększoną energię, po godzinie jednak mamy uczucie zmęczenia. Dzieje się to dlatego, że spożycie większej ilości cukru, prowadzi do podwyższenia poziomu serotoniny w mózgu, która działa jak środek uspakajający. Może więc w przypadku zmęczenia wybrać należy krótki, relaksujący spacer, zamiast ciastka.

Życiodajne rośliny

Uczeni stwierdzili, że istnieje zależność między reakcją roślin, a czynnościami człowieka. Zauważono, że rośliny reagują na zmiany zachodzące w układzie nerwowym ludzi pracujących w tym samym pomieszczeniu, w którym te rośliny

znajdują się. Istnieje też pogląd, że szczególnie młode drzewa dysponują pewną energią, która może być przekazywana człowiekowi. (Są to między innymi brzoza, olszyna, berberys).

Obcowanie z przyrodą poprzez umiejętne i rozsądne wykorzystywanie jej pozytywnych właściwości jest na pewno skutecznym sposobem na przywrócenie równowagi psychicznej u człowieka.

Co zawiera skorupka?

Jajka są w sumie bardzo odżywcze, co wcale nie znaczy, że łatwo strawne. Zawierają białko, węglowodany, tłuszcze, witaminy A, B1, B2, poza tym wapń, fosfor, żelazo. Żółtko jest bardziej odżywcze niż to, co potocznie nazywamy białkiem, ponieważ

zawiera tłuszcze, składniki mineralne i witaminy, podczas gdy "białko" zawiera tylko białko i trochę witaminy PP. Dlatego osoby na diecie niskotłuszczowej powinny jeść tylko "białko". Najlżej strawne jest jajko na miękko i w tzw. "koszulkach". Na surowo w ogóle nie należy jajek pić, gdyż ich białka ścinają się nie tylko pod wpływem wysokiej temperatury, ale także kwasu żołądkowego. W związku z tym - po wypiciu na surowo - tworzy ono na ścianach żołądka rodzaj powłoczki utrudniającej wchłanianie się pokarmów, co jest odczuwalne jako niestrawność.

Opr.
Dr. LIDIA DOBOSZ
 TEL. 534-0050

STOWARZYSZENIE TECHNIKÓW POLSKICH (ODDZIAŁ TORONTO) I POLSKO-KANADYJSKIE STOWARZYSZENIE ZAWODÓW MEDYCZNYCH

z a p r a s z a j ą
 swoich Członków i Sympatyków na doroczny

POLSKI BAL KARNAWALOWY

który odbędzie się w salach Prince Hotel (Don Mills/York Mills) w sobotę, 9 lutego, o godz. 18:30.

W programie balu przewidziany jest występ Haliny Kunickiej i Lucjana Kydryńskiego.

Zamówienia na bilety przyjmują i informacji udzielają **Teresa i Krzysztof Nowak, tel. (416) 756-4544**

Horoskop tygodnia

17 - 23 stycznia

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Nie masz innego wyjścia jak uzbroić się w rozsądek. Dostycie nieprzemysłanych posunięć. Emocje nie są najlepszym doradcą. Znajomość okaże się mniej frapująca niż wyglądała na początku. Sporo słów uznania, które podbudują Twoje samopoczucie i wzmocnią prestiż. Dobrze porozumienie z Rybami, unikaj Lwa. Dzień miły - wtorek, liczba - 5.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Nie wdawaj się w podejrzaną układy. Sprawdź wszystko dokładnie, zanim się na coś zdecydujesz. Ta cała intratność przedświadczenia może być bowiem tylko fasadą, za którą kryją się nieciekawe rzeczy. Wyzbądź się wreszcie naiwności, za dużo przez nią tracisz. Miłe spotkanie z Bykiem, ale unikaj Wodnika. Dzień miły - środa, liczba szczęśliwa - 4.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Warunki, jakie Ci postawiono są raczej dogodne. Może nie satysfakcjonują Cię w pełni, ale przejdź do porządku dziennego nad ambicjami. A wówczas łatwiej dostreżesz walory całej sprawy. A i ciśnienie Ci spadnie, co będzie tylko z korzyścią dla zdrowia. W końcu tygodnia wystrzegaj się kłótni z Panną. Ale Skorpion jest znakiem sprzyjającym. Dzień miły - sobota, liczba szczęśliwa - 2.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Przebywasz w dosyć plotkarskim środowisku. Wszystko jest komentowane - często opacznie, dlatego też wciąż rodzą się różne podejrzenia wokół Twojej osoby. Najlepiej więc odsunąć się na ubocze i nie dostarczać pretekstów do różnych koteryjnych intryg. Bardzo Cię podbuduje wzrost zawodowego prestiżu. Trzymaj się z Koziorożcem, unikaj Wagi. Dzień miły - niedziela, liczba - 5.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Masz sporo atutów w ręku, czemu ich nie wykorzystujesz? Rozgrywasz poważną partię, rób to odważnie. Półśrodek, unikaj, wahanie nie doprowadzą do celu. Bardzo miłe spotkanie. Przyjemnie Cię rozczaruje. Przekonasz się, że metoda szufladkowania ludzi nie jest najlepsza. Sympatyczna rozmowa z Baranem wiele wyjaśni. Unikaj kontaktów z Bykiem. Dzień ważny - piątek, liczba - 9.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Tydzień wciąż nerwowy, sprawa, którą żyjesz jeszcze się nie skończy. Weź pod uwagę fakt, że jej definitywne rozwiązanie będzie się przeciągać i zmieni swój do niej stosunek. Zupełnie ostatnio zatraciłeś przyrodzony optymizm. Na szczęście rozwój wydarzeń będzie wyjątkowo pomyslny, więc przestań się gryźć na zapas. Dobra wiadomość z daleka. Sprzyja Strzelec, ale unikaj Skorpiona. Dzień ważny - poniedziałek, liczba - 6.

WAGA: 23 września - 23 października
Najważniejsze w najbliższym czasie będzie opanowanie zdenerwowania i niecierpliwości. Sprawa rzeczywiście się przeciąga ponad miarę, ale to przecież nie żaden powód do aż takiego sfrustrowania. Daje tu znać o sobie Twoja nieznośna cecha działania szybko, byle do przodu. Ale z jakimi efektami? Dowody przyjaźni od Wagi, ale na Ryby nie liczy Dzień miły - niedziela, liczba - 8.

SKORPION: 24 października - 22 listopada
Pomyślny rozwój spraw sercowych. Spadnie Ci wielki kamień z serca. Lekki i radosny nastrój zostanie jeszcze podbudowany korzyściami finansowymi, które niespodziewanie spłyną do Twojego portfela. W domu względny spokój. Lekkie choroby dzieci. Pod koniec tygodnia szukać należy rady Barana, ale uważaj na Raka. Dzień miły - środa, liczba - 3.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Huśtawka uczuć i postaw. Zdecyduj się na coś, podejmij decyzję. Inaczej zszarpiesz nerwy sobie i swojemu otoczeniu. Miło Cię zaskoczy propozycja. Żyjesz ponad stan, nie dźwiesz się więc, jeśli zastrajkuje i Twój organizm i... bank. Warto mieć zaufanie do Lwa. Unikaj zwady z Blizniętami. Dzień ważny - wtorek, liczba - 3.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Rozwój wypadków w kręgu spraw zawodowych dosyć nieoczekiwany. Na razie nie podejmuj żadnych decydujących kroków. Czekaj. Bardzo miłe spotkanie, utwierdzisz się w przekonaniu, że druga strona traktuje rzecz poważnie. Starzy znajomi zaczną budzić wątpliwości. Szkoda, że tak późno. Wymiana zdań z Wagą, nie dopuszczaj do kłótni z Baranem. Dzień ważny - sobota, liczba - 5.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Obiecanki-cacanki... Nie uspokajaj więc wątpliwości, domagaj się konkretnych działań. Zbliża się okres dogodny do różnych zmian. Tu sytuacja dojrzała do radykalnych kroków. Proponowane Ci warunki są wcale dogodne, nie ma co targować się o szczegóły. Swoim postępowaniem trwonisz dotychczasowe osiągnięcia. Bliznięta Ci sprzyjają, ale na Raka specjalnie nie licz! Dzień ważny - poniedziałek, liczba szczęśliwa - 8.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Początek tygodnia pełen napięcia i nieco nerwowy, potem emocje zaczną opadać, bo też nie będzie specjalnych powodów do niepokoju, o ile sama nie spowodujesz żadnych konfliktowych sytuacji. Pilnuj osobistych rzeczy, bo grozi Ci strata, i nie wybieraj się w daleką drogę w tym tygodniu. Zaufaj Koziorożcowi, ale Pannie schodź z drogi. Dzień ważny - niedziela, liczba - 9.

ECHO POLECA

• "Włochy": 100 lat fotografii" to tytuł wystawy fotograficznej w Royal Ontario Museum, 100 Queen's Park, tel. 586-5549, otwartej 19 stycznia.

• Martinsday 1991 - 21 stycznia - obchodzone są urodziny Martina Luthera Kinga. York Quay Centre, 235 Queen's Quay W., tel. 973-3000.

• Metro Home Show od 16 do 20 stycznia w Metro Toronto Convention Centre, 255 Front St. W., tel. 252-7791.

• National Ski Week od 19 do 27 stycznia. Szczegóły tel. 495-4210.

• Montreal Symphony Orchestra z dyrygentem Charlesem Dutoit - 23, 24 i 26 stycznia w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 593-4828. W programie Czajkowski, Prokofjew i Frank Martin.

• Tropicana jako przerywnik ponurej torontońskiej zimy. Od 25 do 27 stycznia i od 1 do 3 lutego w Harbourfront, York Quay W., 235 Queen's Quay W., tel. 973-3000.

• Tafelmusik's Mozart Gala z udziałem m.in. Emmy Kirkby. 27 stycznia w Roy Thomson Hall, 60 Simcoe St., tel. 964-6337.

• Rina Singha, hinduska choreografka i tancerka 22 i 23 stycznia o godz. 20 w Music Gallery, 1087 Queen St. W., tel. 534-1523.

• Robbie Burns Weekend. Mackenzie House obchodzi urodziny poety i zaprasza sympatyków i tych, którzy chcieliby się zapoznać z jego poezją. 26 i 27 stycznia. 82 Bond St., tel. 392-6915.

• Dwa największe bale tego karnawału odbędą się: 30 stycznia organizowany przez National Ballet w Royal York Hotel, 100 Front St. W., tel. 962-0954. A 1991 Theatre Ball (tel. 367-8243) będzie miał miejsce w tym samym miejscu 31 stycznia.

ECHO POLECA DZIECIOM:

• Royal Ontario Museum (100 Queen's Park, tel. 586-5797) zaprasza na pięciogodzinną imprezę z wieloma atrakcjami 20 stycznia od godz. 12 do 17.

• Bob Schneider wraz z The Toronto Pops Orchestra. 26 stycznia o g. 14 w Massey Hall. 178 Victoria St., tel. 872-HALL.

ŻYĆ NIE UMIERAĆ

O RRSP TROSZKĘ INACZEJ

Zaczyna się pełnia sezonu RRSP. Wszyscy zachęcają nas do oszczędzania, składania pieniędzy. W prasie pełno reklam, objaśnień obecnych reguł, limitów, możliwości. Często wiele osób, które stać na to żeby odłożyć pieniądze na RRSP nie robi tego, bo po pierwsze, wydaje im się, że lepiej wydać pieniądze teraz niż czekać z tym do emerytury. Po drugie, wiele osób, z którymi rozmawiałam na ten temat jest zdania, że na emeryturze nie potrzeba znów tak dużo pieniędzy. Patrzą oni na wiek emerytalny jako na końcówkę życia, okres nie robienia i oczekiwania na śmierć. Być może, że takie poglądy miały rację bytu w czasach kiedy ludzie żyli krócej. Obecnie powinniśmy się liczyć z możliwością spędzenia na emeryturze 30 lat lub więcej i to we względnie dobrym zdrowiu, a 30 lat to długi okres czasu i od tego jak będziemy do tego przygotowani będzie zależało czy będzie to okres życia pełny satysfakcji i zadowolenia czy nudnej vegetacji i czekania na śmierć. Zasoby pieniężne jakimi będziemy dysponować zdecydują w znacznej mierze jak będzie upływać "jesień naszego życia".

Warto więc, zaczynając już teraz, odkładać regularnie i systematycznie część naszych dochodów, bowiem kto dysponuje nadwyżką może kontrolować swoje okoliczności, kto nie dysponuje nadwyżką jest kontrolowany przez okoliczności. Co wybierzymy zależy od nas.

Jeśli wybierzemy aktywny udział w kontrolowaniu okoliczności naszego życia, RRSP jest znakomitym instrumentem finansowym służącym zgromadzeniu odpowiednich funduszy zapewniających styl życia na emeryturze jak nam będzie odpowiadał, a nie taki do jakiego zmuszą nas okoliczności.

Nawet przy stosunkowo niewielkich zarobkach na przestrzeni lat, wszyscy będziemy milionerami.

np. osoba w wieku 25 lat zarabiająca \$25,000, w ciągu 40 lat pracy zarobi \$1,000,000 (milion!) nie licząc podwyżek, premii, godzin nadliczbowych i poprawki na inflację. Kiedy przejdziemy na emeryturę nie będzie jednak miało najmniejszego znaczenia ile zarabialiśmy, tylko ile zaoszczędziliśmy i jaki dochód będziemy mogli czerpać z zaoszczędzonych pieniędzy.

Ponieważ mieszkamy w Kanadzie warto spojrzeć na współczesne badania kanadyjskie, według których 70% Kanadyjczyków otrzymujących emeryturę ze wszystkich źródeł łącznie, stwierdza, że po latach pracy dochód emerytalny jest niewystarczający.

Rząd kanadyjski, o czym świadczą reformy dotyczące RRSP i emerytur, które po długim odwołaniu wejdą w życie w tym roku, stara się zachęcić obywateli, czyli nas, do wzięcia pełniejszej odpowiedzialności za zapewnienie sobie adekwatnego dochodu emerytalnego, poprzez oszczędzanie na RRSP, który jest jednym z nielicznych ocalałych schronów podatkowych.

Wysokość wpłaty i reguły wpłacania za rok 1990 są takie same jak w latach ubiegłych: dla tych, co nie mają planu emerytalnego (pension plan) w zakładzie pracy, \$7,500 lub 20% zarobków, zależnie od tego która kwota jest niższa, dla tych którzy mają zakładowy plan emerytalny niższa z następujących kwot: \$3,500 lub 20% zarobków minus osobisty wkład do zakładowego planu emerytalnego.

A oto jak wygląda reforma dotycząca maksymalnych wpłat na RRSP, która będzie wprowadzana na przestrzeni następujących pięciu lat:

1991 - mniejsze z \$11,500 lub 18% zarobków

1992 - mniejsze z \$12,500 lub 18% zarobków

1993 - mniejsze z \$13,500 lub 18% zarobków

1994 - mniejsze z \$14,500 lub 18% zarobków

1995 - mniejsze z \$15,500 lub 18% zarobków

(dla tych, którzy są członkami zakładowych funduszy emerytalnych maksymalny wkład jest o \$1,000 wyższy niż na RRSP np. 1991 - \$12,500, 1992 - \$13,500, itd.).

Ponadto jeśli w danym roku nie wykorzystamy maksymalnego limitu wpłaty, będziemy mogli uczynić to w latach następnych aż do siedmiu lat wstecz, np. jeśli komuś przysługuje limit wpłaty na RRSP \$11,500 za rok 1991 i \$12,500 za rok 1992, a w roku 1991 nie wpłacił nic, to w roku 1992 może wpłacić na RRSP \$24,000! (Jeśli ktoś nie wykorzystał szansy wpłacenia maksimum na RRSP za rok 1990 to przepadło).

RRSP nie jest to, jak sądzą niektórzy, specjalny określony typ konta oszczędnościowego, lecz odnosi się do rejestracji funduszy na cele emerytalne. Fundusz zarejestrowany jako RRSP może to być fundusz gwarantowany na określoną liczbę lat (GIC), może to również być fundusz typu Mutual Funds lub nawet inwestycja na giełdzie. Zaczniemy więc gromadzić pieniądze również i za pomocą RRSP, za które starsza pani czy starszy pan, którymi będziemy w przyszłości, będzie nam ogromnie wdzięczny.

Na pytania dotyczące planowania finansowego, ubezpieczeń na życie, zdrowie, planów emerytalnych RRSP i RRIF, funduszy szkolnych RESP oraz funduszy inwestycyjnych Mutual Funds odpowiadam na łamach ECHA lub indywidualnie - tel: (416) 740-7463 lub (416) 622-1115.

Redaguje:
HALINA BARANOWSKA
M.A. A.I.I.C.

Wszystkie naprawy samochodowe

Specjalne ceny

Certyfikaty aut - \$29.95
Hamulce tylne - \$59.95
Hamulce przednie - \$84.95
Tłumiki od \$40.05
(Installed, Lifetime Guaranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

251-2203, po polsku 274-8229

Thruway Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W. Toronto

Druga lokalizacja w SCARBOROUGH - TEL. 297-4800

Islington

CHRYSLER PLYMOUTH

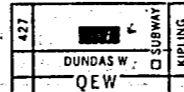
5476 Dundas Str. West, Islington, Ont. M9B 1B6

TEL. biuro: 239-3541, dom: 429-5494

ADAM MEDYNA

Sales & Leasing Consultant

Sprzedż i leasing samochodów nowych i używanych
Golf, Dodge - Plymouth, samochody osobowe, vany, pick-ups

A & A MOTORS

NAPRAWA I SPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

Inż. ANDRZEJ BOGUCKI ANDRZEJ KOZIARSKI

Wszystkie naprawy mechaniczne i elektryczne samochodów amerykańskich i importowanych. W przypadku awarii załatwiamy holowanie.

ZASWIADCZENIA DO REJESTRACJI SAMOCHODU

Naprawa hamulców (przód lub tył) + części **\$49.99**
Wymiana oleju + filtra (do 5 litrów oleju) **\$24.99**

w tym tygodniu **POLECAMY:** miłą, fachową i szybką obsługę

1541 - A The Queensway,
Toronto, Ontario M8Z 1T8

252-0226

Najlepiej zadzwoń
o silnik - używając

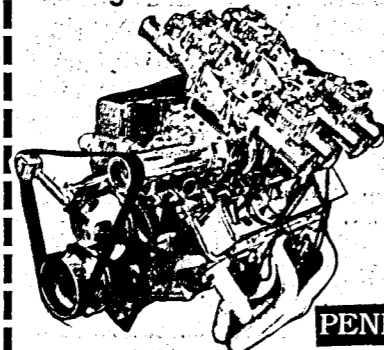

KAPITAŁNE REMONTY SILNIKÓW

wraz z pełnym instalowaniem
objęte 1-roczną lub 30 000 km gwarancją na pracę i części

CRANKSHAFT SERVICE SUPPLIES LTD

Stan Ignakiewicz 30 LAT PRAKTYKI Leszek Kraska

KOMPLETNE NAPRAWY SAMOCHODÓW
KRAJOWYCH I IMPORTOWANYCH

- certyfikaty samochodów do rejestracji
- naprawy głowic
- borowanie bloków
- naprawy układów hamulcowym i kierowniczych
- przebudowa transmisji
- okazjna sprzedaż części zamiennych do silników

PENNZOIL ZABEZPIECZY TWÓJ MOTOR

537-2529 483 DUPONT STREET (przy Bathurst) 537-5857

**SOUTH ETOBICOKE
COMMUNITY LEGAL
SERVICES**

udziela porad prawnych po polsku, wyłącznie w czwartki od godz. 14:00 do 16:00 dla osób mogących wykazać się niskimi dochodami

- sprawy emigracyjne • problemy z właścicielami domów • sprawy związane z zasiłkiem dla bezrobotnych • zasiłek społeczny i rodzinny • emerytury

Usługi przystępują jedynie mieszkańcom Południowego Etobicoke

TEL. 252-7218

2970 Lakeshore Blvd. W. # 303
(Blisko Islington)

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy
**POLISH ALLIANCE (TORONTO)
CREDIT UNION LTD.**

2150 Bloor St. W.

(wejście od wschodniej strony budynku)

Tel. 762-9523

otwarta

codziennie od 10⁰⁰ - 2³⁰ po poł. i od 7³⁰ - 9⁰⁰ wiecz., Wtorki tylko od 10⁰⁰-12³⁰ p. poł., soboty od 10⁰⁰-12³⁰ po poł.

**PLANUJ NA
PRZYSZŁOŚĆ**

i

OSZCZĘDŹ NA "INCOME TAX"

WPLAĆ TERAZ

NA

REJESTROWANY

FUNDUSZ EMERYTALNY

RRSP ..... 10 1/2% ROCZNIE

**UNICAR
AUTO COLLISION
& Paint Centre**

- naprawy powypadkowe • prostowanie ram • zabezpieczenia przed korozją
- Bezpłatne kosztorysy napraw • rozliczanie z firmami ubezpieczeniowymi
- Holowanie • samochody zastępcze
- Kompletnie malowanie TYLKO \$ 600

Południowe Etobicoke, 81 Shorncliffe Rd.,
TEL. (416) 239-7377

465 PHILLIP STREET
WATERLOO, ONTARIO
N2L 6C7

REALTY LTD. REALTOR

MARIOLA BRODA

- oferuje usługi w okręgu Kitchener, Waterloo
- KUPNO-SPRZEDAŻ • WYCENA NIERUCHOMOŚCI
- POMOC W FINANSOWANIU

Dom. (519) 725-1821 Biuro (519) 746-8086

BIURO PODRÓŻY

AUTORYZOWANY
DEALER

SAVE-O-WAY

OVERSEAS SERVICES

A division of 547319 Ontario Ltd.

WORLD WIDE TRAVEL

331 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. Canada M6R 2M8
TEL. (416) 532-3042, 532-3794 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)
720 Burnhamthorpe Rd. W., Unit 17, Mississauga, Ont., Canada L5C 2R9
TEL. (416) 896-2832, Fax 273-5993 (Otwarte: 10 - 18, soboty: 10 - 16)

• Każdy klient kupujący bilet lotniczy o wartości powyżej \$500 może wysłać bezpłatnie paczkę morską o wadze do 10 kg do Polski lub innego kraju na świecie!

Już z górą 9 lat firma Save-O-Way wysyła co tydzień regularnie kontenery z paczkami do Polski.

- BILETY LOTNICZE DO POLSKI I INNYCH KRAJÓW • PRZELOTY CZARTEROWE DO POLSKI SAMOLOTAMI LOT • ZAPROSZENIA I NAJTAŃSZE UBEZPIECZENIA DLA OSÓB ODWIEDZAJĄCYCH KANADĘ • KUPONY ORBISU I PRZYGOTOWANIE DOKUMENTÓW PODRÓŻY • SŁONECZNE WAKACJE W CIEPŁYCH KRAJACH

**PACZKI DO POLSKI
LISTA TERENOWYCH PRZEDSTAWICIELI SAVE-O-WAY**

Mississauga, Ont. L4Y 4H4
POLMAR TRAVEL INC.
3615 Dixie Rd., Unit 11
Arkadiusz Grabara
Tel. (416) 238-6683
Fax 238-6763

Kitchener, Ont. Kazan Overseas Parcels 83 Shanley St. Tel. 743-7653	Woodstock, Ont. Holy Cross Church 169 Ingersoll Rd. Tel. 539-1050	Dellhi, Ont. Aleksander Bożek R.R. 1, Delhi Tel. 582-1058	Brantford, Ont. Polonaise Deli 24 Dalhouse St. Tel. 753-7550	Sault Ste Marie, Ont. Edward Glowik 324 Whitney Ave. Tel. (705) 253-7240
DANA PARCEL 55 Thornhill Dr. Guelph, Ont. N1H 8C7 Tel. 836-4672	Oshawa, Ont. Barbara Rzeźniczek 869 Capri Court Tel. 435-0600	Hamilton, Ont. Save-O-Way 747 Barton St. E. Tel. 545-6788	Thunder Bay, Ont. Frank Customs 519 Simson St. Tel. 622-3885	St. Catharines, Ont. St. Joseph's Bakery 53 Facer St. Tel. 937-4411

GRAND FLOORS

Solidne układanie, cyklinowanie, lakierowanie (Stain) podłóg drewnianych po niskich cenach. NAJLEPSZA JAKOŚĆ, darmowa wycena.

GRZEGORZ - BARRIE
(705) 721-6852

ZESPÓŁ BIOENERGO-TERAPEUTÓW

oferuje bioenergetyczną diagnozę i pomoc w zakłóceniach układu krążenia i przewodów pokarmowego, migrenach, nerwobólach, reumatyzmie i niedomaganiach kręgosłupa, chorobach lokomocji, usuwa drętwienie i niedowład kończyn, etc.

TEL. 234-9692

MANICURE, PEDICURE,
MAKE UP
ARTYSTYCZNY
w Twoim lub moim
domu
TEL. 766-3664

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

PROFESJONALNE PRZYGOTOWANIE RESUME, OFICJALNYCH URZĘDOWYCH PISM, WYPELNIANIE WSZELKIEGO RODZAJU PODAN I APLIKACJI (np. na pobyt stały) PO BARDZO PRZYSTĘPNYCH CENACH.
TEL.: 251-1800
codziennie po godz. 19.30, w soboty od godz. 10:00-16:00 lub proszę zostawić wiadomość na maszynie

WRÓZENIE
Z KART
925-5990

JERZY SZEMPLIŃSKI

- Spłaty hipoteki poprzez RRSP
- Ubezpieczenia indywidualne i grupowe na życie, chorobowe, biznesu, świadczenia socjalne (dentysta, lekarstwa)
- Ubezpieczenia emerytalne RRSP
- Plany edukacyjne dla dzieci
- Inwestycje, \$ 100 000 wolne od podatku
- Ubezpieczenia dla odwiedzających

DO YOU KNOW?
- We are the biggest life insurance company in Canada by asset size...

TEL. biuro: 222-1977; dom 848-1250

Mutual of Omaha Insurance Company

UBEZPIECZENIA na życie • biznesu dla odwiedzających w razie choroby lub wypadku plany finansowe zabezpieczające dzieci plany emerytalne RRSP

Jerzy Majewski, M.Sc.

Tel. bus. 631-6523; home: 792-0866

Halina Baranowska
M.A., A.I.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
Suite 625, 21 Four Seasons Place
ETOBICOKE ONT. M9B 6J8

TEL. 740-7463

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

2 SHEPPARD AVE. E., STE. 404, TORONTO

- Planowanie finansowe i ubezpieczenia
- LIFE INSURANCE - na życie
  - DISABILITY - chorobowe
  - MORTGAGE - hipoteczne
  - GROUP, BUSINESS - handlowe
  - RRSP, ANNUITY - emerytury
  - VISITORS - dla odwiedzających

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Biuro: 226-6515 Dom: 858-0129

Andrzej
Krysiak

WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY

WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH -
100 dni TYLKO \$ 135.00
BILETY SAMOLOTOWE

HUMBERVIEW TRAVEL

185 Roncesvalles Ave. TEL.: 588 - 0039

AUTHORIZED DEALER

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont.

TEL.: 531 - 4647

FAX: 531 - 2396

INSURANCE NA:

DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY

PROFESSIONAL RESUME WRITING

Piszę resume i cover letter. Przygotowuję do interview.
EWA DUBISKA
TEL. 925-8128

Dr. JOLANTA JASTRZEBSKA

LEKARZ OGÓLNY

- Choroby skóry
- Choroby dzieci

Przyjmuje w poniedziałki i czwartki w g. 10 - 18, wtorki, środy, piątki w g. 10 - 20, w soboty w g. 9 - 13 (Pierwsza i trzecia sobota miesiąca gabinet nieczynny)

TEL. 588-7878
2333 Dundas St. W. 404

KLUB TOWARZYSKI POZNAJMY SIĘ

Poland • Canada • USA • Australia
PRAGNIESZ NOWEJ ZNAJOMOŚCI, PRZYJAŹNI... MIŁOŚCI?

Przyślij zaadresowaną do siebie kopertę ze znaczkiem, a dyskretnie otrzymasz bezpłatne informacje, które mogą zmienić Twoje życie.

1540 Bloor St. W., Suite 100(C)
Toronto, Ont. M6P 1W7

ARNOLD PENK

GOLD MASTER SALESMAN

SALES & LEASING
10.9% FINANSOWANIE NA WSZYSTKIE MODELE SAMOCHODÓW!

ARNOLD PENK jest przedstawicielem firmy sprzedającej samochody produkcji GENERAL MOTORS znajdującej się w tym samym miejscu od 1932 roku.

- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów.
- Nowe samochody roczniki 1990/1991 posiadają gwarancję na wszystko przez 3 lata lub na 80 tys. km jak również bezpłatną gwarancję antykorozyjną na 6 lat lub 160.000 km.
- Bezpłatna klimatyzacja na niektóre modele.
- Na używane samochody można nabyć roczną lub dwuletnią gwarancję.

ARNOLD PENK specjalizuje się w sprzedaży i finansowaniu samochodów już od 20 lat. Jest jednym z najlepszych w Kanadzie w swej dziedzinie. Zwracając się do PENKA możesz liczyć na pomoc w znalezieniu najlepszego samochodu dla siebie i swojej rodziny.

ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki kupna i finansowania samochodu: załatwiająca na miejscu sprzedaż, pożyczkę i pomoc w znalezieniu taniego ubezpieczenia.

Osobista opieka pana PENKA przez cały okres posiadania samochodu.

ARNOLD PENK został odznaczony przez G.M. jako GOLD SALESMAN. A także jest znany jako społecznik. Czy jeszcze ktoś może tyle zaoferować? Pamiętaj! Zakup samochodu jest poważną transakcją, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję.

Doświadczenie, wiedza i uczciwość jest podstawą biznesu ARNOLDA PENKA.

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 770-6595, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto Ont. (przy College St.)

Zbigniew Obrębski
Artysta- fotograf. Współpracownik ECHA
Wykonuje na zamówienie zdjęcia portretowe oraz ślubne
tel (416) 694-3792

LOTUS 1-2-3 oraz Word Perfect niezbędne w pracy biurowej programy komputerowe POZNASZ na KURSACH PROWADZONYCH PO POLSKU
Adres: Arkadia Training Centre
1600 Bloor St. West
TEL. 533-8011

5000 ULOTEK \$99
Druk ze składem

500 b.cards \$33
Druk + papier

Master Printing Inc. 761 9659
2965 dundas St. W.

WRÓZENIE Z KART TAROT drogą korespondencyjną. Prześlij \$24.00 Money Order i wyraźnie napisz kilka pytań, swój wiek i pleć do: AN'S TAROT READINGS (g)
P.O. BOX 1323
NORTH BAY, ONT.
P1B 8K5

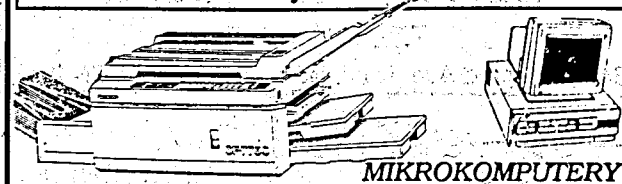

TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (cała doba)
FAX 890-6092

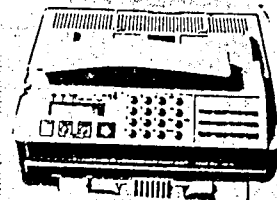
Jako niezależni dystrybutorzy możemy dopasować do Waszych potrzeb biurowych sprzęt elektroniczny klasy światowej

MIKROKOMPUTERY

KOPIARKI

- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

FAXY

SHARP

TIPS

Tomasz Iwanowski
Professional Services Ltd.

440 WINFIELD TERRACE, MISSISSAUGA
TEL. 399-9950 lub 890-4756 (cała doba)
FAX 890-6092

Oferujemy pełny wybór telefonów przenośnych i samochodowych najlepszych światowych firm!

- 5-letnia gwarancja na wybrane modele
- gwarantowane najlepsze ceny i serwis
- możliwość kupowania na raty
- wynajem (Lease)
- wymiana na nowe (Trade in)
- pełna gwarancja fabryczna na wszystkie artykuły

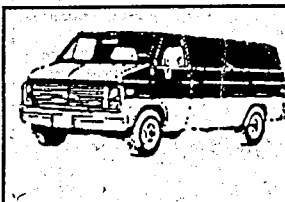

OGROMNE OSZCZĘDNOŚCI!

CANTEL

 APPROVED AGENT

Marko - Polo Transport

UWAGA RODACY!
ZAMIESZKALI NA TRASIE
WINDSOR - LONDON - TORONTO

Z przyjemnością zawiadamiamy, że została uruchomiona gorąca linia odbioru pasażerów na lotnisko w Toronto i Montrealu oraz z powrotem. Specjalnie przygotowany autobus zawiezie Was szybko i wygodnie.

Po bliższe informacje proszę dzwonić 1-519-473-1096

STUDIO ANKA
Anka Czudec
photographer

2374 Bloor St. West, Toronto
(416) 769-4488

Lech Prusiński NAJSTARSZE POLONIJNE BIURO POMOCY IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie — niezależnie od ich obecnego statusu — że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

ADWOKACI

MALICKI and MALICKI
Marek S. Malicki

Adwokat
3020 Kirwin Ave. Mississauga, L5A 2K6
TEL. 279 - 6250

Załatwia sprawy:
- Kupna i sprzedaży nieruchomości - hipoteki - sporne sprawy matrymonialne - testamenty (ostatnie wole) - spadki

... przychodzi z pomocą każdemu, kto ma problemy z prawem karnym
Auto - 580-6445

adwokat

KRYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
dom (24 g.): 537-8842 praca: 964-1717
fax: (416) 964-0823

Adres kancelarii adwokackiej:
99 CHARLES STREET, E. TORONTO, ONT. M4Y 1V2

FIRMA ADWOKACKA

MICHAEL CZUMA ASSOCIATES

Oferuje doświadczenie i efektywną pomoc w sprawach KARNYCH

- Prowadzenia samochodu w stanie nietrzeźwym (impaired driving)
- Napaści (assaults) • Kradzież (theft)
- oraz we wszelkich sprawach podlegających kodeksowi karnemu, włączając sprawy sądowe i apelacje na wszystkich szczeblach sądownictwa

Mec. Michał Czuma, L.L.B.
599 - 5799

481 University Ave., Suite 502
Toronto, Ontario M5G 2E9

UWAGA POLSCY IMIGRANCY! OSOBY ZAINTERESOWANE NAUKĄ JĘZYKA ANGIELSKIEGO, KTÓRE NIE MOGĄ KORZYSTAĆ Z OBECNIE ISTNIEJĄCYCH KURSÓW

Ośrodek Pomocy Polskim Imigrantom w kooperacji z Ministerstwem Imigracji i wydziałami Oświaty organizuje dodatkowe kursy języka angielskiego (English as a second Language) z opieką nad dziećmi poniżej lat 5. Utworzone też będą osobne klasy dla osób starszych z programem dostosowanym do ich potrzeb. Lokalizacje i godziny będą podane po zarejestrowaniu się telefonicznie lub osobiście w Ośrodku, 206 Beverley Str., Toronto, tel. 979-2017, 979-8756 w godz. 10:00 - 4:00 od pon. do czwartku. Możliwość subsydiowania kosztów przejazdu.

J.GASZYŃSKA, dyrektor

DR. M.J. CELIŃSKI

Registered Psychologist

Usługi w języku polskim.

Badania powypadkowe dla sądu (urazy głowy, zaburzenia emocjonalne, psychoterapia rodzinna i indywidualna, bóle głowy i zaburzenia psychosomatyczne, terapia relaksująca i hipnoza (fobie, leczenie odwykowe palaczy i osób z nadwagą)
Badania inteligencji dzieci i dorosłych

TEL. 226-6397

344 Sheppard Ave. East. Willowdale, Ont. M2N 3B4

METRO TORONTO

Sprzedaż - kupno - wynajem domów, interesów i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w załatwianiu formalności prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK

TEL. biuro: 536-5000, dom: 247-2658

- Cawthra Rd./Queensway - 4-sypialniowy dom na przepięknej działce 50 x 150, wykończona piwnica, 30 tys. wpłaty.
- Dixie/Rathburn - 5-letni, wolno stojący dom, z dodat. 3-sypialniowym apartamentem w "basementie". Tylko \$ 255,000.00. OKAZJA!!!
- Bloor/Dundas - HAMBURGER RESTAURACJA, b.dobre dochody, znakomity punkt biznesowy, cena wywoławcza \$119,000, wymagane \$40 tys. wpłaty (fantastyczny biznes dla rodziny).
- Eglinton/Tomken - 3-sypialniowy "Freehold Townhouse", 2 kominki, bar, "Florida Kitch.", itp. Cena \$219,000.00.
- Roncesvalles Ave. - Bardzo ładny, jednorodzinny dom, blisko Credit Union. Tylko \$222,000.

Polski sklep
3958 Fraser St.
Vancouver B.C.
tel. 874 - 3338

otwarty: wtorek - piątek 10 - 6, sobota 10 - 4
- paczki do Polski i Rosji - dowolna waga
- do rąk odbiorcy - przez PKO i Baltone
- przekazy pieniężne - towary z katalogów
- paszporty - wize - ubezpieczenia medyczne
- income tax - oraz polskie książki, gazety, płyty, kasety, słodycze, słowniki, kryształ, wyroby ludowe i inne.
WYPOŻYCZAMY POLSKIE FILMY NA KASIECH VIDEO

INCOME TAX CONSULTANT

Członek Kanadyjskiej Federacji Konsultantów Podatkowych

CZESŁAW KĘPA

1768 Pagehurst Ave.
Mississauga, Ont.
TEL. 238-0447

	Burnhamthorpe Rd. E.	
Dixie Rd.	Havenwood Dr.	Fieldgate Dr.
		Pagehurst Ave.
		1768

Prowadzi jedną z najdłuższych istniejących w Ontario i najsprawniej działających polskich firm konsultacji podatkowych. Dokonujemy usług w zakresie: sporządzania zeznań podatkowych i księgowości, odwołań do Ministerstwa Finansów, listów i sprawozdań finansowych, otwierania, kupowania i sprzedaży biznesów, całoroczne konsultacje z prawa podatkowego.

BLOOR NATUROPATHIC CLINIC

Leczenie środkami naturalnymi:

zioła, akupunktura, homeopatia, hydroterapia, komputerowa analiza diety

Lidia Dobosz, M.D.(P), N.D.

Halina Sroczyńska, M.D.(P), N.D.

1595 Bloor St. W.,

Toronto, Ontario M6P 1A6

TEL. 534-0050

DR. TERESA MIRECKA

DERMATOLOG Z POLSKI

Uprzejmie informuje o otwarciu gabinetu kosmetyki leczniczej i elektrolizy w Mississauga

2155 Cawthra Rd. (pomiędzy Queensway i Q.E.W.)

TEL. 949-8461

DESKTOP PUBLISHING

Specjalista/Konsultant projektuje i wykonuje przy zastosowaniu wysokiej klasy technologii laserowej:

■ ULOTKI REKLAMOWE ■ GAZETY ■ RAPORTY

■ ZESTAWY PROMOCYJNE ■ BROSZURY ■ FORMY

■ KATALOGI ■ Publikacje z LOTUS i Dbase

Udziela porad w zakresie elektronicznych publikacji

Andrew Janikowski TEL. (416) 455 - 2088 FAX

KINGSWAY MEAT PRODUCTS & DELICATESSEN LTD.

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej produkcji, wyrobionych przez wysoko wykwalifikowanych polskich rzeźników według tradycyjnych polskich receptur

CENY KONKURENCYJNE

Wszystko na temat emigracji do Kanady w książce **Janusza Zalewskiego**

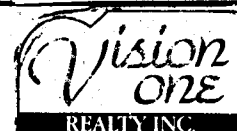
JAK EMIGROWAĆ DO KANADY?

- wszystkie, uaktualnione sposoby pozostania w Kanadzie;
- rodzaje wiz i kategorie kandydatów;
- system punktowy i listy zawodów preferowanych;
- tymczasowe zezwolenie o pracę i naukę;
- jak zostać obywatelem Kanady

Stron 152, cena \$13.50 plus \$1.50 porto

Universal Publishing Company

P.O. BOX 1916, EDMONTON, ALBERTA T5J 2C3

SPRZEDAŻ • KUPNO • WYCENA
FINANSOWANIE NIERUCHOMOŚCI

BEZPŁATNE PORADY FINANSOWE
POSZUKUJĘ DOMÓW NA SPRZEDAŻ

HENRY A. RASTON

Biurowo: 588-8950 Dom: 767-4022

1600 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

RADIO PIONIER

śluchajcie nas w każdą sobotę na fali FM 93.3

o godz. 10 rano

W programie:

- najświeższe wiadomości z kraju i ze świata
- przegląd prasy polonijnej, felietony, wywiady oraz ...

Koncert Życzeń

a także ogłoszenia i komunikaty lokalne, które można zgłaszać pod numerami:

385-5048 - Barbara Rusin;

522-2777 - Marek Lachowicz

ARTEX INTERNATIONAL
prezentuje PROGRAM KABARETOWY

EUROPA '91

Hanna Banaszak
Piotr Fronczewski oraz *Zbigniew Lesien*
Krzysztof Daukszewicz *Marek Materna*
producent **ANDRZEJ KOŁACZYŃSKI**

TORONTO

Sobota 26 stycznia 1991 - godz. 8.00 wiecz.

Niedziela 27 stycznia 1991 - godz. 8.00 wiecz.

St. Lawrence Centre For The Arts

Jane Mallet Theatre - 27 Front Street E.

Bilety prosimy zamawiać telefonicznie (416) 366-7723

(tylko karty kredytowe) lub nabywać w kasie teatru codziennie w godz. 10:00 - 20:00

OTTAWA

Piątek 25 stycznia 1991 - godz. 8.00 wiecz.

Ottawa Technical H.S., 440 Albert St.

PRZEDSPRZEDAŻ: Nelson Travel - (613) 235-5228

GRIMSBY

Niedziela 27 stycznia 1991 godz. 3.00 po poł.

Place Polonoise

Występ zorganizowany wspólnie z Zarządem Głównym ZPwK

Bilety do nabycia przy wejściu

LONDON

Poniedziałek 28 stycznia 1991 - godz. 8.00 wiecz.

Sala parafii M.B. Czeszochowskiej, 419 Hill St.

Bilety do nabycia przy wejściu

MONTREAL

Czwartek 24 stycznia 1991 - godz. 8.00 wiecz.

West Hill H.S., 5821 Somerled róg Draper

PRZEDSPRZEDAŻ:

Restauracja Cracovia, 1246 Stanley St., Tel. (514) 866-2196

Tatra Travel, 3628 St. Laurent Blvd., Tel. (514) 849-3451

1001 Plants, 5518 Monkland Ave., Tel. (514) 481-2263

Informacje i zamówienia: Tel. (514) 483-5621 po 6.00 wiecz.

WINNIPEG

Czwartek 31 stycznia 1991 - godz. 7:30 wiecz.

Centre Culturel Franco - Manitobain

340 Provencher, StBon.

PRZEDSPRZEDAŻ: "Cracovia" tel. 582-8321

CALGARY

Piątek 1 lutego 1991 - godz. 8.00 wiecz.

Sala teatralna S.A.I.T.

Bilety do nabycia przy wejściu

EDMONTON

Sobota 2 lutego 1991 - godz. 8.00 wiecz.

Provincial Museum Auditorium

102 Ave. - 124 St.

PRZEDSPRZEDAŻ: Travelot tel. 488-8472

VANCOUVER

Niedziela 3 lutego 1991 - godz. 7.00 wiecz.

Killarney H.S. Auditorium

6454 Killarney St. i 49 Ave.

PRZEDSPRZEDAŻ: Polish Store tel. 874-3338

PACZKI do POLSKI

- Można dowolnie zestawiać skład paczki.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kilogramów.
- Ceny w dolarach kanadyjskich.
- Czas dostawy - około 14 dni od daty otrzymania zamówienia

Nazwa towaru Jednostka Ilość C\$ Razem

Pomarańcze.....	1 kg	@ 2.90 =
Cytryny.....	1 kg	@ 2.90 =
Grejfruty.....	1 kg	@ 2.90 =
Banany.....	1 kg	@ 3.40 =
Mandarynki *.....	1 kg	@ 3.40 =
Ananas.....	1 szt.	@ 2.90 =
Orzech kokosowy.....	1 szt.	@ 2.90 =
Kiwi.....	1 szt.	@ 0.80 =
Czekolada orzechowa	100 g	@ 1.30 =
Czekolada mleczna.....	100 g	@ 1.30 =
Czekolada gorzka.....	100 g	@ 1.30 =
Guma do zucia	20szt 125 g	@ 1.80 =
Chalwa.....	1 kg	@ 11.20 =
Miód -Dziki Kwiat.....	500 g	@ 2.40 =
Kawa ziarnista.....	250 g	@ 4.00 =
Kawa Nescafe.....	100 g	@ 4.40 =
Herbata sypka.....	250 g	@ 4.80 =
Herbata ekspresowa	100 szt.	@ 4.80 =
Czekolada w proszku	800 g	@ 6.40 =
Rodzynki.....	250 g	@ 1.60 =
Figi.....	200 g	@ 2.20 =
Migdały.....	200 g	@ 2.20 =
Wiórki kokosowe.....	200 g	@ 2.20 =
Pasta "Nutella".....	450 g	@ 3.20 =
Kabanosy.....	1 kg	@ 12.00 =
Poledwica wedzona.....	1 kg	@ 14.00 =
Baleron.....	1 kg	@ 12.00 =
Szynka w puszcze.....	454 g	@ 4.80 =
Szynka mielona.....	340 g	@ 2.60 =

Dostawa do domu i ubezpieczenie C\$ 5.50

Zalaczam: ... Czek ... Money Order Total C\$.....

* Od 1 czerwca do 30 września mandarynek nie wysyłamy.

Nadawca : .....

Adres : .....

Odbiorca : .....

Adres : .....

EuroPak International®

1547 Merivale Road, Merivale Depot, Box 5554

Ottawa, Ontario K2C 3M1 Tel.: (613) 722 2767

W marcu br. zapraszamy na komedię "Letycja i lubczyk" w wykonaniu Teatru Współczesnego z Warszawy. W rolach głównych: Maja Komorowska, Alina Janowska i Bronisław Pawlik.

Dokończenie ze strony 15

tem wytworzonym w kraju. Stragany zawała import walizkowo-workowy. Buziuchny większości kupców straganowych nie wróżą niestety, że kupcy ci wpadną kiedyś na pomysł przeniesienia się do sklepów, nie mówiąc już o zainwestowaniu w jakieś warsztaty wytwórcze. Cała być może nadzieja w przedsiębiorczości autorów ponaklejanych na przystankach tramwajowych ogłoszeń: "Warszawa-Paryż tanio" (i adres z Warszawy oraz Międzyrzecz); "Uwaga! Prywatna agencja szkolenia detektywów Introbud"; "Promocja

2000 - Szkoła wdzięku. Dla pań w każdym wieku. Zwiększysz swoje szanse życiowe" - i zachęta "zajęcia prowadzą ambasador, dziennikarka, charakteryzatorka z tv, reżyserki imprez Miss Polonia. Szkołiliśmy stewardesy obsługujące Boeingi (akurat ta nazwa napisana z błędem), panie pracujące w Pewexie hotelu Marriot".

W ciągu swego krótkiego pobytu w Warszawie przejeżdżałam codziennie ulicami podmiejskimi, trasą którą odbywałam przed utknięciem w Kanadzie codziennie przez 10 lat. Stał tam mały domek z szyldem Bar

i wywieszka w oknie: Dziś Flaki. Patrzyłam na ten domek z sentymentem jeszcze rok temu - niejedno się naokoło zmieniło, a on trwa. Teraz domku nie ma. Wchłonął go duży, rozległy, piętrowy dom, z nowym lokalem sklepowym na parterze. Ale stary bar i oba szyldy, odnowione, wyczyszczone, są nadal. Ten widok - na pożegnanie - napoił mnie pewnym optymizmem. Wiedzie się tym, co przetrwali, chcą i umieją kontynuować? Więc może od nich nauczą się i inni?

KAROLINA JANKOWSKA

PRAGNIEMY...

Zrobić dla Ciebie
dużo więcej w przyszłości.

PROPONUJEMY...

RRSP dobra inwestycja; korzyść podatkowa;
ubezpieczenie wkładów; spokojna
przyszłość; termin za 1990 rok - 1 marca 1991.

RRIF/60+ możliwości inwestycyjne
i dodatkowy dochód dla emerytów;
wyższe odsetki od wkładów i dodatkowe
udogodnienia dla osób w wieku powyżej 60 lat.

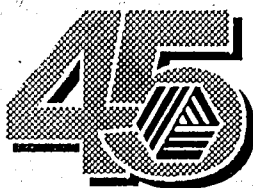
OHOSP fundusz na zakup pierwszego własnego
domu i oszczędność na podatkach.

WSZELKIE INFORMACJE: telefon (416)537-2181

ST. STANISLAUS - ST. CASIMIR'S POLISH PARISHES
CREDIT UNION LIMITED

220 RONCESVALLES AVE.

PACZKI DO POLSKI

NO GST

na wysyłki paczek do Polski i Z.S.R.R

przez POLIMEX

215 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. M6R 2L6

Tel. [416] 537-7914

7370 Bramalea Rd. Unit 10, Mississauga, Ont.

Tel.[416] 677-4527

POLIMEX! TO NAJSTARSZA WYSPECJALIZOWANA
FIRMA WYSYŁKOWA Z TORONTO.
KORZYSTAJCIE PAŃSTWO Z JEJ USŁUG.

OFERUJEMY SZEROKI WYBÓR KSIĄŻEK, KASET MUZYCZNYCH
ORAZ FILMÓW VIDEO PO POLSKU. KATALOGI WYSYŁAMY NA ŻYCZENIE.